

HEADLINES

RADIO SHOW

TACKLING FASCINATING MODERN
CONTROVERSIES FROM
A HALACHIC PERSPECTIVE

with

DOVID LICHTENSTEIN

Terror Attacks

Show# 253 | Jan 4th 2020

חפץ חיים הלכות לשון הרע כלל י

א. אם אחד ראה אדם שעשה עולה לחבירו, כגון שגזלו או עשקו או הזיקו, בין אם הנגזל והניזק יודעים מזה או לא. או שביישו או שציערו והונה אותו בדברים. ונדע לו בבירור שלא השיב לו את הגזילה ולא שילם לו את נזקו, ולא ביקש פניו להעביר לו על עונו. אפילו ראה דבר זה ביחיד, יכול לספר הדברים לבני אדם כדי לעזור לאשר אשם לו, ולגנות המעשים הרעים בפני הבריות. אך יזהר שלא יחסרו אלו השבעה פרטים שנבארם בסמוך.

ב. ואלו הן: שיראה זה הדבר בעצמו, ולא על ידי שמיעה מאחרים, אם לא שנתברר לו אחר - כך שהדבר אמת. ב) שיזהר מאוד שלא יחליט תיכף את הענין בדעתו לגזל ועושק או להיזק וכיוצא בזה רק יתבונן היטב את עצם הענין אם הוא על פי דין בכלל גזל או היזק. ג) שיוכיח את החוטא מתחלה ובלשון רכה, אולי יוכל להועיל לו ויטיב על - ידי - זה את דרכיו, ואם לא ישמע לו, אז יודיע לרבים את אשמת האיש הזה מה שהזיד על רעהו. (ואם יודע בו שלא יקבל תוכחתו, יבואר לקמן אי"ה בסעיף ז'). ד) שלא יגדיל העולה יותר ממה שהיא. ה) שיכוין לתועלת, וכמו שנבאר לקמן בסעיף ד', ולא להנות ח"ו מהפגם ההוא שהוא נותן בחבירו, ולא מצד שנהא שיש לו עליו מכבר. ו) אם הוא יכול לסבב את התועלת הזאת גופא בעצה אחרת, שלא יצטרך לספר את ענין הלשון הרע עליו, אזי בכל גונוי אסור לספר. ז) שלא יסובב על - ידי הסיפור היזק להנידון יותר מכפי הדין שהיה יוצא אילו הועד עליו באופן זה על דבר זה בבית - דין, וביאור דבר זה עיין לקמן בהלכות רכילות בכלל ט' כי שם מקומו.

פתחי תשובה או"ח סימן קנו

סימן קנו יך לעסקיו וכו'. המ"ח כאן האריך באיסור לשון הרע ובחשבו מהר"י מברונא (סי' לח) דאפילו להוציא עלמו מן המסד לא יאמר פלוגי עשה אף שהוא חמת אלא יאמר אני לא עשיתי ע"ש. וראיתי להזכיר פה ע"ד אשר כל הספרי מוסר הרעישו העולם על עון לה"ר ולאני מרעיש העולם להיפוך עון גדול מזה וגם הוא מלוי יותר והוא מניעת עלמו מלדבר במקום הגלגל להזיל את העשוק מיד עושקו. דרך משל בני שראה באחד שהוא אורב על חבירו בערמה על הדרך במדבר להרגו או שראה חותר מחתרת בלילה בביתו או בחנותו היחכן שימנע מלהודיע לחבירו שיחבר ממנו נשום איסור לשון הרע הלא עונו גדול מנשום שצובר על לא תעמוד על דם רשך וכן בענין ממון הוא בכלל השבת חבילה ועמה מה לי חותר מחתרת או

שרואה משרתיו גונבים ממנו בסתר או שחפזו גונב דעתו בעסק או בחבירו מטעמו במקח וממכר או שלום מעות והוא גברא דלאו פרענא הוא וכן בעניני שידוך והוא יודע שהוא איש רע ובלעל רע להתהקן עמו כוין בכלל השבת חבילה גופו וממנו ועמה היה לנו האדר והגבול לומר עד פה מדבר ולא יותר והכלל בזה שהדבר מכור ללב אם כוננו לרעת האחד הוא לשון הרע אבל אם כוננו לעובת השני להצילו ולשמרו הוא מלוא רבה וזהו לדעתי עומק כונת הירושלמי שהביא המ"ח דמוחר לדבר לה"ר על בעלי הממלוקת. ולכאורה קשה ע"ז מהא דאמרין מ"ק (דף ע"ו) דיליף דבשליח

חפץ חיים ציורים אות ו

ועתה נחזור לבאר מה שהתרנו בתחילת סעיף ה' אם החתן יש לו חסרונות עצומים, כי יש נפקא מיניה בין החסרונות. דהיינו אם החסרון הוא מצד חולי גופו, והמחותן אינו מכיר אותו מצד שהוא דבר פנימי אשר לא נגלה לכל, פשוט הוא דאין על המגלה ענין זה חשש איסור רכילות, אך שלא יחסרו בזה הפרטים הנ"ל בכלל ט' סעיף ב' וביארתיים פה בבאר מים חיים.

ועוד יש אופן שני דצריך לגלות לו, היינו אם נשמע על החתן שיש בו אפיקורסות ח"ו צריך לגלות לו, ועל זה נאמרו סמוכין לא תלך רכיל בעמיך אבל לא תעמוד על דם רעך.

ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג אות רכא

ודע כי בדברים שבין אדם לחבירו, כמו גזל ועושק ונזק וצער ובושת ואונאת דברים, יכול לספר הדברים לבני אדם, גם היחיד אשר יראה יגיד, כדי לעזור לאשר אשם לו ולקנא לאמת. והנה אמרה התורה שיעיד עד אחד בבית דין על תביעת ממון לחייב את הנתבע שבועה, אמנם יש עליו להוכיח את האיש תחלה.

ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג אות רכב

ועתה השתונן בכליותיך לעמוד על עיקר הדבר הזה. הנה הקדמנו כי מותר לספר בגנות החוטא על חמס אשר בכפיו, אם נודע הדבר כי לא עזב דרכו, כמו הגוזל והחומס, או המזיק והמציק, או המלבין פנים ומבאיש ומחפיר, והמספר לשון הרע, ולא השיב את הגזלה, ולא שלם נזקו, ולא בקש פני חברו להעביר את עונו. ואמנם המטיבים דרכם דבר ידברו בראשונה את החוטא, אולי יוכלו הועיל בדרך תוכחה להשיבו מדרכו הרעה, ואם מאן ימאן אז יודיעו לרבים את דרכיו ומעלליו. ועתה כאשר יחפש אדם על מעשה חברו על דבר אשר הזיד על רעהו, ויספר מעשהו לבני אדם, ויגלה חובת החוטא, ויגנה מעשהו מטענות רבות, הנה יחשד המספר בזה ויתן אותו כמספר לשון הרע, ויאמרו אמור, כי גם אם אמת היה הדבר היה ראוי לגלות אמן החוטא למוסר בתחלה, ועל דבר אשר לא קדם לו תוכחות יחשדנו שומעו לאמר, כי לא היה אומר כל אלה בפני חברו, וכי הוא מחניף לו, כענין שנאמר (הושע ד, ד): "אך איש אל ירב ואל יוכח איש", ונהנה לדבר באשמת העם, אשר בהעוותם ישמח ובקלונם יתכבד שלא בפניהם, ודומה לבעל לשון הרע, ובו דבק מן האבק. ועוד יאמרו בני אדם: אין הדברים כנים ומלבו הוא בודאם! ואם לא איפוא - מדוע לא גלה על עונו בפניו ראשונה והעלים ממנו? על כן אמרו רבותינו (ערכין טו, ב): כל דבר אשר יאמר בפני בעליו אין בו דרך לשון הרע, רצונם לומר: כי אם הקדים לחברו תוכחת מגולה על מעשהו ולא הקשיב על דבריו, אחרי כן יוכל להודיע לבני אדם אשמת האיש ורוע מוסרו, ולא יחשד כי יחפוץ לתת דופי בחברו.

וכן אם המספר מוחזק לרבים כי לא ישא פני איש ואל אדם לא יכנה, ואת כל אשר יאמר שלא בפני חברו - אותו ידבר בפניו ולא יגור מפני איש, והוחזק גם כן בתוך עמו אשר לא ידבר רק אמת, אין לחשדו בדברו על אשמת אדם לחברו שלא בפניו. וכן זכרו בדבריהם זכרונם לברכה על הענין הזה ואמרו (ערכין טו, ב): אמר

רבי יוסי: מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי! רצונו לומר: לא אמרתי דבר על אדם שלא בפניו וכבשתי אותו בהיותי בפניו. עוד אמרו (שם טז, א): כל דבר אשר יאמר בפני שלשה אין בו דרך לשון הרע, רצונו לומר: אחרי כי ברבים היו עמו בעת אשר ספר הדברים, אכן נודע הדבר לחברו, והנה זה כאילו אמר הדברים בפניו.

ספר מסילת ישרים פרק כ

במשקל החסידות

מה שצריך לבאר עתה הוא משקל החסידות הזו, והוא ענין עקרי מאד מאד, ותדע באמת שזהו המלאכה הקשה שבחסידות כי דקותו רב ויש ליצר בדבר הזה כניסה גדולה, על כן נמצאת סכנתו עצומה כי הרבה דברים טובים יוכל היצר לרחק כאילו הם רעים, והרבה חטאים לקרב כאילו הם מצות גדולות, ובאמת שלא יוכל איש להצליח במשקל הזה אלא בג' דברים: א. שיהיה לבו ישר שבלבבות שלא תהיה פנייתו אלא לעשות הנחת רוח לפניו יתברך, ולא זולת זה כלל. ב. ושיהיה מעיין על מעשיו עיון גדול וישתדל לתקנם על פי התכלית הזו. ג. ואחר כל זאת יהיה משליך יהבו על ה', שאז יאמר בו (תהלים פ"ד) אשרי אדם עוז לו בך וגו' לא ימנע טוב להולכים בתמים.

אמנם אם אחד מן התנאים האלה יחסר לו לא יגיע אל השלימות, וקרוב הוא ליכשל וליפול דהיינו או אם הכונה לא תהיה מובחרת וזכה, או אם יתרשל מן העיון במה שיוכל לעיין, או אם אחר כל זה לא יתלה בטחונו בקונו, קשה לו שלא יפול. אך אם שלשתם ישמור כראוי, תמימות המחשבה, עיון, ובטחון, אז ילך בטח באמת ולא יאונה לו כל רע. הוא הדבר שאמרה חנה בנבואתה (שמואל א' ב'): "רגלי חסידיו ישמור", ודוד כמו כן אמר (תהלים ל"ז): "ולא יעזוב את חסידיו לעולם נשמרו".

חפץ חיים לשון הרע כלל ו אות י

אף על פי שביררנו דקבלת לשון הרע דהיינו להחליט בלבו שהדבר אמת אסור מן התורה, מכל מקום אמרו חז"ל דלחוש מיהו בעי. וביאור הדבר דצריך לקבל את הדבר בדרך חשש בעלמא היינו רק כדי לשמור את עצמו ממנו שלא יגיע לו היזק על ידו, ולא יהיה זה הדבר אפילו בגדר ספק, דמעמידין לאדם בחזקת כשרות.

חפץ חיים לשון הרע - באר מים חיים כלל ו ס"ק כה

בדרך חשש בעלמא. ולא בגדר ספק דמעמידין לאדם בחזקת כשרותו. מפני שבדין זה יש פרטים שנכשלין בו העולם לכן אני מוכרח להעתיק לשון הגמרא והפוסקים הנמצאים בענין הזה ממה שראיתי. וז"ל הגמרא נדה (דף ס"א ע"א) כתיב והבור אשר השליך שם ישמעאל את כל פגרי אנשים אשר הוכו ביד גדליה, וכי גדליה הרגן והלא ישמעאל הרגן, אלא מתוך שהיה לו לחוש לעצת יוחנן בן קרח ולא חש מעלה עליו הכתוב כאלו הרגן, אמר רבא האי לישנא בישא אף על גב דלקבולי לא מיבעי למיחש ליה מיבעי, הנהו בני גלילא

דנפק עלייהו קלא דקטול נפשא אתו לקמיה דר' טרפון, אמרו ליה לטמרינן מר, אמר להו היכי אעביד, אי לא אטמרינכו חזו יתייכו, אי אטמרינכו הא אמור רבנן האי לישנא בישא אף על גב דלקבולי לא מיבעי למיחש מיבעי, זילו אתון טמרו נפשייכו עכ"ל הגמרא.

וז"ל רש"י יוחנן בן קרח א"ל לגדליה שמעתי שבא ישמעאל בן נתניה עליך להרגך. מיחש ליה מיבעי, ושמא הרגתם ואסור לי להציל אתכם עכ"ל. ותוספות כתבו על זה וז"ל ובשאלתות דרב אחאי מפרש שמא הרגתם ואם אטמין אתכם חייבתם את ראשי למלך. וכתב רש"ל על זה וז"ל נ"ב אין ראייה מכאן להציל ההורג אפילו בעת שבטלו דיני נפשות, מכל מקום אסור להציל וכן יאבדו כל אויבי ה', וידינו אל תגע בהם, אלא להכי שרי להציל דספק הוי וספק נפשות להקל, ועוד שמעמידים לאדם בחזקת כשרות ואימור בודאי לא הרג עכ"ל רש"ל.

וכתירוץ זה מוכח מהרא"ש שכתב שם וז"ל פירש רש"י למיחש מיבעי ושמא הרגתם ואסור להציל אתכם, ותימא הוא לפרש כן, וכי אם יצא קול על אדם שחטא בשביל קול בעלמא יהא אסור להציל נפשו, ונראה דברי רבינו אחאי שפירש בשאלתות אם הרגתם חייבתם ראשי למלך שהתרה מלקבל רוצחין, וכעין זה דוקא יש לחוש ללישנא בישא היכי שיוכל לבוא לידי היזק לו או לאחרים אם לא יחוש לו כהו עובדא וכההיא דגדליה בן אחיקם, אבל בענין אחר אסור אפילו לחוש ללשון הרע ולהאמינו כלל עכ"ל. וכן כתבו התוספות (בדף ס"א) הנ"ל בד"ה אטמרינכו כהרא"ש ע"ש.

ומזה מוכח בהדיא דאי לא היה לו חשש היזק מחמת התראת המלך לא היה לו להאמין להלשון הרע הזו כלל (וכן בכל כה"ג) וכתירוץ הב' של רש"ל דמעמידין לאדם בחזקת כשרות ולא כתירוץ הראשון דספק הוא, ולשון מיחוש ליה משמע גם כן שהוא חשש בעלמא.

ומכתובות (ל"ו ע"ב) משמע גם כן דקול לא הוי כי אם חשש בעלמא ולא בגדר ספק, דאמרינן התם והיוצאת משום שם רע אין לה לא קנס ולא פתוי, וקמקשה הגמרא אילימא דנפק עלה קלא דזנאי והאמר רבא וכו' אלמא דמשום קול בעלמא דיצא עליה שזינתה קודם בעילתו ולא הויא בתולה אינה מפסדת משום זה הקנס וכן נפסק בטור אה"ע בסימן קע"ח, ואי אמרת דבגדר ספק הוא הו"ל למיזל לקולא לגבי נתבע ולא יצטרך לשלם, אלא לאו דרק חשש בעלמא הוא.

והמרש"ל בתירוץ הא' תירץ לרווחא דמלתא, אפילו אם היה בגדר ספק, ספק נפשות להקל, ועוד דלאו ספק הוא דמעמידין לו לאדם בחזקת כשרותו וכו'.

חפץ חיים לשון הרע כלל ד אות יא

ודע עוד עיקר גדול בענינים אלו, אם אחד רוצה להכניס את חברו בעניניו כגון לשכרו למלאכתו או להשתתף עמו או לעשות שידוך עמו וכל כהאי גוונא, אפילו לא שמע עליו עד עתה שום רעה, אפילו הכי מותר לדרוש ולחקור אצל אנשים על מהותו וענינו, אף דיכול להיות שיספרו לו גנותו אפילו הכי מותר, כיון דכונתו לטובת עצמו לבד כדי שלא יצטרך אחר - כך לבוא לידי היזק ולידי מצה ומריבה וחילול השם ח"ו. אך נראה לי

שצריך שיוודיע למי ששואל מאתו עליו שרוצה לעשות שידוך עמו או כל עניני השתתפות וכנ"ל, ובזה לא יהיה עליו שום חשש איסור לא מפני שאלתו שהוא אין מתכוין לגנותו רק לטובת עצמו כאשר ביארנו (אך יזהר שלא יאמין את תשובתו בהחלטה מפני קבלת לשון הרע רק דרך חשש בעלמא לשמור את עצמו) וגם אין לו שום איסור מפני תשובת חברו דנימא דעבר בזה על לפני עור לא תתן מכשול, כי אף אם יספר עליו חברו את עוצם גנותו אין הוא עושה בזה איסור גם - כן כיון שגם הוא אינו מתכוין בתשובתו לספר גנותו של חברו רק הוא אומר האמת בכדי להיטיב עם זה השואל מאתו עצה בענין זה כאשר ביארנו במקום אחר דזה מותר מן הדין, אך מאוד יזהר שלא לגזם את הדבר יותר מכפי שהוא יודע את בירור הדבר, ועוד איזה פרטים הנצרכים לזה, ועיין לקמן בכלל ט' בהלכות רכילות מענין זה. אבל אם לא יודיע לחבירו את סיבת דרישתו, ויעשה עצמו כמתנכר, כדי שיוודע לו בטוב מהותו של אותו האיש, נראה פשוט דעובר בזה על לפני עור, שעל ידו יעשה חברו איסור אם יספר עליו דברים של דופי אפילו אם אמת הוא, כאשר ביארנו במקום אחר דאיסור לשון הרע הוא אפילו על אמת לכל הפוסקים, ולא ניתן להאמר רק אם מכין שעל ידי סיפורו בגנותו יצמח מזה טובה לאחר אבל בלאו הכי לא, ואף שעל ידי סיפורו נסבב טובה לאחר מכל מקום הוא לגנותו התכוין, על - כן צריך לעשות כמו שכתבנו.

שולחן ערוך חושן משפט הלכות שמירת נפש סימן תכו סעיף א

הרואה את חברו טובע בים, או לסטים באין עליו, או חיה רעה באה עליו, ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור אחרים להציל, ולא הציל; או ששמע עובדי כוכבים או מוסרים מחשבים עליו רעה או טומנים לו פח ולא גילה אוזן חברו והודיעו; או שידע בעובד כוכבים או באנס שהוא בא על חברו, ויכול לפייסו בגלל חברו ולהסיר מה שבלבו ולא פייסו, וכיוצא בדברים אלו עובר על לא תעמוד על דם רעך (ויקרא יט, טז).

Dovid Lichtenstein

שו"ת שבות יעקב חלק א סימן יד

בדבר שהלכו שני יהודים בע"ש ויהי כאשר הלכו יחד ובאו עליהם שודדים והרגו א' מהם וזרקוהו לתוך המים ואחד מהם נמלט נגוע ומוכה מכל צד ובדרך נחלש מאוד והביאו אותו לתוך העיר ביום השבת קודש ונסתכן מאוד עד שקרוב למות אי מותר לב"ד להזדקק אצלו ביום השבת לשמוע ממיתת השני שנהרג ונזרק לתוך המים כדי שלא לישוב אשתו עגונה או צריכין להמתין עד מוצאי שבת:

תשובה גרסי' בביצה דף ל"ו ע"ב ואלו הן משום רשות לא דנין ולא מקדשין וכו' ומקשה הש"ס ולא דנין והא מצוה קעביד לא צריכא דאיכא דעדיף מיני' ולא מקדשין והא מצוה קעביד לא צריכא דאית לי' אשה ובני' והנה בודאי לפי פי' ר"ת והרמב"ם בפ"י המשניות שם והגה"ת אשרי מא"ז פ"ד דסנהדרין דכל היכא דמצוה קעביד מותר לדון ולקדש ולא דנין היכא דאיכא דעדיף מיני' אבל היכא דליכא דעדיף מיני' מותר לדון ומבואר בר"פ ראוהו ב"ד דקבלת עדות כתחל" דין הוא וא"כ לדעתיהו ודאי דמותר לקבל עדות כזו ובפרט בעדות עגונה דדעת הרבה פוסקים דאין צריך ב"ד לקבלת עדו' לענין עגונה ועיין בש"ע /אבן העזר/ סי' י"ז וחלקת מחוקק שם בתשוב' ס"ח ע"ש וע"ש בבי' שמואל אך דעת רש"י ושאר גדולי פוסקים דאע"ג דליכא דעדיף מיניה והוא במקום מצוה אפ"ה אין דנין ואין מקדשין בשבת וא"כ ה"ה לענין קבלת עדות אכן הרב בהג"ה ש"ע בא"ח סי' של"ט סעי' ד' בהג"ה ובתשובת רמ"א סי' קכ"ה דסומכין על דעת ר"ת בשעת הדחק ומותר לקדש בשבת וכיון דהני תרתי גבי הדדי תניין בהאי מתניתין מהדדי ילפי מכ"ש שאין לך שעת הדחק גדול מזה כי הרבה חששו חכמים לתקנת עגונות ודאי דמותר לקבל העדות בשבת ואין להמתין עד מוצאי שבת כיון שהו' מסוכן למות ומה"ט מבואר בש"ס דיבמו' דף קכ"ב ע"א מעשה באחד שעמד על ראש ההר ואמר איש פלוני בן פלוני מת הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו וכו' ומקשה הש"ס ודלמא צרה הוא תנא דבי ר' ישמעאל בשעת הסכנה כותבין ונותנין אף על פי שאין מכירין ופרש"י והכא נמי כשעת הסכנה דמיא שאם לא תאמין לזה לא תמצא אחר ותשב עגונה ע"כ וא"כ גם בנדון דידן אי נמתין עד מוצאי שבת אולי ימות ולא תמצ' אחר ותשב עגונה ובש"ס ר"ה פ"א דף כ"א מבואר שמחללין את השבת על העדים בקידוש חדש משום תקנת המועדים אף כאן משום תקנת עגונה יש להתיר אף דיש לחלק דהתם יליף מקרא כדאיתא שם מ"מ התם באיסור חלול דאוריית' קאמר להכי אצטריך קרא משא"כ הא דאין דנין הוא רק גזירה וחששא דרבנן שמא יכתוב על כן במקום דחק גדול כזה ומצוה ודאי דהתירו כמו שכתבנו ומ"מ נראה לכאורה שלא ישבו במקום קבוע למושב הדיינים לקבל עדות כזו וכדאיתא בסנהדרין פ' הנחנקין דף פ"ח ע"ב באין ללשכת הגזית ובשבתות וי"ט יושבין בחיל ופרש"י הטעם לחד לשנא שלא יהא נראין כיושבין בדין שבלשכת הגזית היו דנין וזה עיקר ע"כ ומסוגיא זו כתב המ"א בא"ח סי' של"ט ס"ק ג' וז"ל ונ"ל דמה"ט אסור לקבוע מקום לחליצה בשבת ועיין בא"ע בפ"י סדר חליצה סעי' ז' שנדחק בדבר עכ"ל ול"נ דאי משום הא לא אריא דהתם קאי על סנהדרין שדנין נפשות שאסור משום עינוי דין וכדאיתא בסנהדרין דף ל"ה ע"א על כן גזרינן שלא יהא נרא' כדנין בשבת משא"כ לדידן שדנין רק דיני ממונות ואין חשש רק גזירה בעלמא שמא יכתוב לא גזרינן כולי האי שלא ישיבו /ישבו/ במקום הקבוע למושב

ב"ד ואין לפקפק בגזירה חדשה זו והאומר מתיר ואם יאמר האומר למה נצרך לקבל העדות בב"ד הלא משיאן ע"פ עד מפי עד וא"כ יוכל לשמוע אחד ממנו עדות בשבת זה אינו דיותר טוב לכתחלה לשמוע הב"ד עצמו ממנו כי בקל יוכלו לבא לידי ביטול עדותו אם שמע ממנו ע"י עד משא"כ כשמוע הב"ד עצמו ידקדקו בדבר כדי שיהא בעדותו כדאי להתירה וגדולה מזו כתב הרא"ש ריש פ"ק דכתובת /דכתובות/ והובא בטא"ה סי' ס"ד וז"ל ומה שנהגו האידינא לכנוס בששי היינו משום דאף בכל שבוע אין לנו בתי דינים קבועים ומי שיש לו עסק מכניף שלשה ומסדר טענותיו בפניהם וזה יכול לעשות אפי' בשבת עכ"ל וכן משמעות הר"ן ואף שהש"ג פ' זה בורר חולק כבר השיג עליו הכ"ג בח"מ סי' ה' בהגהותיו לטור אות א' ובנדון כזה לית מאן דחולק לכן נ"ל פשוט דהיתר פשוט הוא לקבל עדותו ואל יתעצלו בדב' כמו שאין להתעצל בפקוח נפש ומהני טעמי שכתבתי הוריתי ג"כ באחד שהיה רוצה לברוח ולעגן את אשתו לחבשו ביו' השבת אף שלא נעל' ממנו /ממני/ מ"ש הב"י בא"ח ס"ו רס"ג וז"ל שאלה לרב שרירא גאון מי שעבר עבירה בשבת או בחול ולא נזכר אלא בשבת ומתיראין שלא יברח למוצאי שבת יכניסו לבית הסוהר או ילקוהו בשב' והשיב אין מלקין ואין מכניסין לבית הסוהר בי"ט וכ"ש בשבת דהני מילי דינא אינן ואין דנין בי"ט ושבת ואם ברח אין עלינו כלום עכ"ל והובא ג"כ בש"ע סי' של"ט סעי' ד' לפסק הלכה מ"מ כיון שכבר כתבתי דמשום עגונא מותר לדון בשבת היכי דהוי כשעת הסכנה וזו ג"כ כשעת הסכנה דמיא מלבד שעיקר תשובה זו דרב שרירא לא בריר' כל כך דאף שאין עונשין שום עונש בשב' וי"ט מדאוריית' וכמ"ש הרמ"בם פכ"ד מה' שבת ע"ש ובתשו' אמונת שמואל סי"ד מ"מ הא מצינו להדי' בקרא פ' שלח לך ויקריבו אותו המוצאים אותו מקושש עצים ויניחו אותו במשמר ודרשינן בגמרא דסנהדרין דף מ"א המוצאים אותו מקושש שהתרו בו ועדיין הוא מקושש משמע פשטא דקרא שהניחו אותו מיד במשמר אף ביום השבת כיון שעכ"פ אין עונשין אותו רק לחבשו ולענשו אחר השבת ומה שכתב דהוי דינא ואין דנין בי"ט ושבת הא עיקר דינא דאסו /דאסור/ בשבת וי"ט הוא רק גזירת חכמים שמא יכתוב פסק דין וזה אפשר לא שייך בחבישה בעלמא עד שיצא דינו אחר שבת וכן ראיתי שהאר"י מחותני המפורסם מהר"ר דוד אפנהיים בתשובה בספרו נשאל דוד יע"ד /יע"ש/ אך מי ימלא לבו לחלוק על דברי הגאון בלי ראייה ברורה ואין משיבין את הארי וכו' אך במקום צורך כי האי ודאי אף הגאון מוד' כנ"ל ה"ק יעקב:

תולדות יצחק עמוד 28 (ר"י ליפשיץ תולדות חייו של הג"ר יצחק אלחנן)

כמה פעמים קרה, אשר הקיץ באמצע הלילה לפתע פתאום, ויקפוץ מעל ספתו נבהל ונחפו, ומתנצח במועל ידיו ובניד שפתיו כעוסד על נפשו נגר הנלחם בו, לחרדה בני הבית ההזים ישנים אשר הקיצו לקול קפיצתו ומרוצתו מעל ספתו, וכמעט רחץ ידיו, בהחפזו, והנה ספרים ראשונים ואחרונים, חרשים גם ישנים נפתחים, והוא חוקר וסוקר, בוחן ובודק, כי מלחמה לו בסברה סותרת חות דעתו, אשר בהנות לבו בה, עלה על יצועו ולן בעוסקה של הלכה זו, אשר הדריכתו מנוחה, ומרהורי לבו הפך והפך בה גם על משכבו, בהקיץ ובחלום, עד אשר הסברה או הסתירה היא, נפלה בעצומיו של שכלו ובינתו, וזאת היתה כל החרדה אשר חרד על נפשו מעיני הדין וההלכה המוטלת בספק פקוח נפש עגונה אמללה,

ילקוט שמעוני תורה פרשת בראשית רמז לד

בתורתו של ר"מ מצאו כתוב כתנות אור.

תיקוני זוהר תקונא תלתין דף עד עמוד א-ב

ועוד מצווה דא עמודא דאמצעייתא דאיהו מצווה מסטרא דאבא דאיהו רא"ש ומסטרא דאימא דאיהו אש"ר והכי צדיק מצווה ועושה מתרווייהו ובגין דא אתמר על תרווייהו אשר קדשנו אימא קדשנו ואבא צונו על מאן על שכינתא תתאה דאיהו פטר כל רחם פתיחו דרחם דאיהו רמ"ח פקודין איהי מצות י"י בכל אבר ואבר דמלכא איהי מצוה ועוד אשר קדשנו מסטרא דאבא ואימא הדא הוא דכתיב ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור.

אור לישרים מהרמ"ק

דרבנן **כתנות אור**. ועוד הם עור אל הנפש דהיינו **רמ"ח**, כ"ב, ירצה **רמ"ח מצות** וכ"ב אותיות התורה הם לבושי הכתונת הזוה לכתב עולה עור **רמ"ח** וכ"ב. אמנם נתלבש בסוד כתנת זה קודם

אהל יעקב מגיד מדובנא פרשת ואתחנן

הוא הדבר במצות התורה הקדושה כי הקב"ה עמד וימודד את האדם ויעש לו כתנות **אור** תורה להלבישו, **רמ"ח מצות** עשה נגד אבריו, שס"ה לא תעשה נגד גידיו, והאדם יקח לפעמים את הלבוש היקר הזה ואינו עולה עליו יפה, לכך באו חז"ל לבאר כתיב ואהבת את ה' אלהיך

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לא עמוד א

שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה. אמר לו: דעלך סני לחברך לא תעביד - זו היא כל התורה כולה, ואידך - פירושה הוא, זיל גמור.

רמב"ם סוף הלכות חנוכה

היה לפניו נר ביתו ונר חנוכה או נר ביתו וקדוש היום נר ביתו קודם משום שלום ביתו שהרי השם נמחק לעשות שלום בין איש לאשתו, גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

ספר מסילת ישרים פרק א

יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו. והנה מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא.

בשלושת המשלים ששמע ממנו כיון אל האמת, אחד המשלים האלו הוא על הפסוק, (ויסעיהו מ"ג כ"ב) ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל. ומספר המגיד מדובנא, שפעם הגיע סוחר יהלומים לעיר, וביקש מהסבלים שיקחו את חבילות יהלומיו למלון. כשהגיע הסבל, ביקש סכום גדול על העבודה, שאל הסוחר, למה כל כך הרבה? הסביר הסבל, כי על חבילה כה גדולה וכבדה, בדרך כה ארוכה, מגיע תשלום גדול. אמר לו הסוחר, אם תחבילה גדולה וכבדה, אין זו החבילה שלי. החלפת חבילות. כך הדבר הזה, המרגיש שעבודת ד' מיגעת אותו סימן שאינו עובד את ד', ולא אותי קראת יעקב, כי יגעת בי ישראל.

רמב"ם סוף הלכות תמורה

אף על פי שכל חוקי התורה גזירות הם כמו שביארנו בסוף מעילה, ראוי להתבונן בהן וכל מה שאתה יכול ליתן לו טעם תן לו טעם, הרי אמרו חכמים הראשונים שהמלך שלמה הבין רוב הטעמים של כל חוקי התורה, יראה לי שזה שאמר הכתוב והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, כענין שאמר ואם המקדיש יגאל את ביתו ויסף חמישית כסף ערכך עליו, ירדה תורה לסוף מחשבת האדם וקצת יצרו הרע, שטבע של אדם נוטה להרבות קניינו ולחוס על ממונו ואף על פי שנדר והקדיש אפשר שחזר בו וניחם ויפדה בפחות משוויו אמרה תורה אם פדה לעצמו יוסיף חומש, וכן אם הקדיש בהמה קדושת הגוף שמא יחזור בו וכיון שאינו יכול לפדותה יחליפנה בפחותה ממנה, ואם תתן לו רשות להחליף הרע ביפה יחליף היפה ברע ויאמר טוב הוא, לפיכך סתם הכתוב בפניו שלא יחליף, וקנסו אם החליף ואמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, וכל אלו הדברים כדי לכוף את יצרו ולתקן דעותיו, ורוב דיני התורה אינן אלא עצות מרחוק מגדול העצה לתקן הדעות וליישר כל המעשים, וכן הוא אומר הלא כתבתי לך שלישים במועצות ודעת, להודיעך קושט אמרי אמת להשיב אמרים אמת לשולחך.

Riddles of the week

פרשת ויגש פרק מו פסוק א

וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל-אֲשֶׁר-לוֹ וַיָּבֹא בְּאֶרֶץ שֶׁבַע וַיִּזְבַּח זְבָחִים לְאֱלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק:

רש"י שם

לאלהי אביו יצחק - חייב אדם בכבוד אביו יותר מבכבוד זקנו לפיכך תלה ביצחק ולא באברהם:

בראשית רבה פרשת ויגש פרשה צד סימן ה

ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק, אמר רבי יהושע בן לוי חזרתי על כל בעלי אגדה שבדרום שיאמרו לי פסוק זה ולא אמרו לי וכו', רבי יוחנן אמר שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקינו.

רמ"א יורה דעה הלכות כבוד אב ואם סימן רמ סעיף כד

הגה: י"א דאין אדם חייב בכבוד אבי אביו (מהרי"ק שורש ל). ואינו נ"ל אלא דחייב בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו (וראיה ממדרש גבי ויזבח זבחים וגו' (בראשית מו, א)).

תלמוד בבלי מסכת מכות דף יב עמוד א

תני חדא: אב שהרג - בנו נעשה לו גואל הדם, ותניא אידך: אין בנו נעשה לו גואל הדם; לימא, הא רבי יוסי הגלילי והא ר"ע! ותסברא? בין למ"ד מצוה, בין למ"ד רשות, מי שרי? והאמר רבה בר רב הונא, וכן תנא דבי רבי ישמעאל: לכל אין הבן נעשה שליח לאביו להכותו ולקללתו, חוץ ממסית, שהרי אמרה תורה: לא תחמול ולא תכסה עליו! אלא לא קשיא: הא בבנו, והא בבן בנו.

רש"י שם

אב שהרג את הבן. בנו השני נעשה גואל הדם של אחיו והורג את אביו. הא דתניא נעשה. רבי יוסי הגלילי היא דאמר מצוה לגואל הדם. לכל אין הבן נעשה וכו'. לכל עבירות שבתורה אין הבן נעשה שליח ב"ד על אביו לא להלקותו ולא לנדותו חוץ ממסית. ה"ג אלא לא קשיא הא בבנו הא בבן בנו. הא דתניא אין בנו נעשה גואל הדם בבנו של רוצח קאמר והא דתניא בנו נעשה לו גואל הדם בבנו של הרוג קאמר שהוא בן בנו של רוצח ואינו מוזהר על כבודו.

Selected audio from our listeners

Answers to the Questions

Answers to the questions 1 *click here*

Answers to the questions 2 *click here*

Answers to the questions 3 *click here*

Answers to the questions 4 *click here*

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Comments on the show 4 *click here*

Comments on the show 5 *click here*

Comments on the show 6 *click here*

Comments on the show 7 *click here*

Comments on the show 8 *click here*

Comments on the show 9 *click here*

Comments on the show 10 *click here*

Comments on the show 11 *click here*

Comments on the show 12 *click here*

Comments on the show 13 *click here*

Selected emails from our listeners

Comments on the Show

Dear Dovid,

Your recent podcast about the Agunah problem and the potential solution of a pre-nup was extremely painful to listen to. Hearing a woman who has been chained for so many years with no solution is truly distressing, and should move all B'nei Torah.

However, what was also painful was listening to you ask a question numerous times and never get a straight answer - the question, and essentially what has prevented the 'Yeshiva-World' from solving this problem was, what is the difference between the pre-nup that has been suggested, and that has Haskamot from leading Yeshiva-world poskim, and the pre-nup that the RCA has been pushing for many years? There was no clear answer for that, and any attempt to say that the RCA does x while ours does y is simply disingenuous, as the Yeshiva world opposition to the RCA pre-nup has been with respect to its very existence, rather than a point here or there (such as if the amount of support is determined beforehand, as in the RCA document, or by the relevant bet din, as in the one presented on your show).

I am not denigrating the project of a pre-nup for the yeshiva world - it is an incredible initiative, which will hopefully prevent a lot of pain and suffering in the future, and I wish them much success. What I am pointing out is that this is simply another phenomenon that was Treif when it was done by the YU / Modern Orthodox / Religious Zionist world, because it was not introduced by the right kinds of people. And this refusal to accept *Emes* from wherever it comes, has led to the pain of these women who did not know that they had this option.

Just so that you know what goes on in the YU world - when I got married 15 years ago, my YU Rebbe insisted that we sign a pre-nup. When I talked to him about it, and if he really thinks that I would be the type of person who would withhold a Get from my wife, he said that we are not signing it for ourselves, rather we are signing it for Klal Yisrael, so that the pre-nup takes hold and becomes a given for couples who are getting

married. I believe that for most rabbis in the YU / MO community, they will not perform a wedding without a pre-nup, and it truly has become commonplace.

One additional resource that you might like to look at is ORA - <https://www.getora.org/>. This organization works with Rav Schachter as their Halachik advisor, and has had some success in getting Gittim that the rabbis have not been able to procure.

Best regards,

Ariel Davis

Dear Rabbi,

Thank you for your weekly program, it's enlightening and thought provoking. I do enjoy it.

Two weeks ago you had a program on prenups and Agunos. Last weeks had a response from Rabbi Sorcher on whether publicizing the names involved is Lashon Hara.

I have a thought that it might be Lashon Hara. Not because it's bad to pressure these folk, but because there is no gain in publicizing them.

The person described on the previous program was that classic nothing-to-lose person. He is hard to threaten, Nebech, because having nothing, what can you take away from him? His honor and dreams are dust, his kids don't love him, his family barely tolerates him. His self-worth is zero.

You can take visitation. But can you rob his kids of a father, as poor as a father as he is? You can try to get his family to kick him out, but are they to leave him in the street? Someone needs to take him in, might as well be his flesh and blood...

So what will publicity accomplish??

Moishe A Cohen

P.S. I have every sympathy for these poor women. Sometimes, however, there is the case of a woman who wants out, and wishes to destroy the family she built together with her husband. I don't think that doing so without genuine cause is her right. Just because she wants out? Would a business partner be able to destroy a business because he wants a change of scenery?

Our husband here undauntedly will wish to convince us that this is the scenario. She says it's not. And, you know, the truth can sometimes be hard to nail down...

Great choice of picking Rabbi AY Sorscher, who is an expert in everything. The other big Loshon Hora expert is Rabbi Aryeh Beer; he answers Shailos on the Shmiras Halashon hotline.

I don't understand why the Mashgiach is to be fully blamed and labeled as doing an egregious act. Which idiot only asks 1 person for information and he blindly accepts it without asking any other references? He was the only reference available? Every resume has several or multiple references and this father didn't do his due diligence. Also, in the community mentioned, they don't do sit-ins, they go out many times and if she and the father didn't pick up on it, possibly the Mashgiach didn't either.

Further, even if the Mashgiach did know about it and egregiously withheld this information from the girl's family, I would say he is only to be blamed for making the girl suffer the abuse she received from her husband for the number of years that she was married to him. But that she didn't remarry after, has very little to do with him; you could blame Hashem if you want but she is no worse off than a different woman in the same situation who got divorced because of a personality clash who also has difficulty getting married because she was once married. You did not mention this point but repeatedly spoke about the 10-15 years of her not being married afterward.

Take care and thank you.

Yaakov M. Berger

Rav Sorcher's review of the basic Halachos of Loshon Hara was a tremendous benefit to the Tzibur. Many of my clients have suffered serious monetary and spiritual damage from well-meaning but very misguided people who believe everything is prohibited because of Loshon Hara. These same individuals malign your program even though (1) the program provides a free public service with not even an indirect monetary or personal benefit, (2) much effort was made to objectively determine the facts, and (3) there is often a great benefit to the community.

The following are a few examples that I have personally experienced:

I had a client who took millions of dollars from other people to invest in Real Estate. When I asked my client for the list of how much money he owed these people for the Real Estate he bought, he told me he did not have the list. I told him that I could not be his accountant unless he kept a record of what he owed people. He then fooled me into thinking that he would hire an assistant to keep these records. I waited a year and saw this never happened. I tried to warn others, and I was constantly told that this is Loshon Hara. I resigned and a few years later he was arrested and is now in jail. Very few people got back their money.

The grandson of a famous posek told me that there was a person who swindled millions of dollars in Chicago. The bais din in Chicago sent a letter to a large Jewish community in NJ that the swindler is coming to their community since he could no longer do his swindling business in Chicago. The NJ community allowed the letter to be posted but insisted that his name be deleted since it might be Loshon Hara. The dayan from Chicago came to my office and confirmed these exact details.

There is a person in Flatbush named Joshua, who appears to be Shomer Shabbos but ran a drug operation and constantly brought in gentile women to his apartment. They had loud drinking parties during the weekend and a Sephardic neighbor told me that she had to violate the Shabbat to call the police to stop their rowdiness. His landlord did not tell anyone of his terrible experience because he perceived that it would be considered Loshon Hara. The person then became the roommate of my tenant and I had enormous aggravation and lost \$15,000 due to non-payment of rent and legal eviction fees. I also was afraid to advertise his name because of our extreme Anti-Loshon Hara attitude which may not be proper in this case.

An IRS agent named McMann came to my office and asked me if Orthodox Jews believe in the after-life? I told him, "Yes we do." He then asked me, "What are you going to answer when the angel in heaven asks you if you were honest during your lifetime?" This question hurt me terribly and I am sure we would have a much better reputation if we were aware of when we are permitted and or/required to speak Loshon Hara. I have some clients who told me that they were caught numerous times selling counterfeit products but continue doing it. Unfortunately, advertising these wrongdoings is often not done because of the fear of violating Loshon Hara.

Dear Rabbi Lichtenstein,

In regards to your Latest Podcast,

Thank you very much for your standing up for Bnos Yisroel, and showing that a Bas Yisroel is not Hefker.

I was truly shocked and was not sure if one should laugh or cry when I heard the claim made by this person that there is even an issue of Loshon Horo. This person obviously believes that it is worse to say Loshon Horo, then to commit an actual terrible crime.

Now I would just like to ask this genius some basic questions (besides for the obvious points made in your conversation with Rabbi Sorscher):

A. According to this guy, that one can never say Loshon Horoh, How is a Siruv Supposed to exactly operate?

B. According to this person, what is exactly is the meaning of Harchokos D'Rabeinu Ta'am? (I am not getting involved in the Sugyo of Get Me'Usa, rather only in regards to Loshon Horoh). My suspicion is, that based on his comments, that this person never heard of this Bichlal.

A good day.

Nochum Shmaryohu Zajac

I listened to you show about the Agunos and when you shamed a husband. I can agree or disagree as I am unfamiliar with this story. I am also not so knowledgeable in the laws of Shmiras Haloshon. However, one thing I am pretty sure about and is as follows....

Eventually when this conflict will be resolved and this woman receives her GET. AT THAT POINT THERE IT WOULD DEFINITELY BE ASSUR GAMUR TO DISCUSS THE STORY. ONCE THERE IS NO LONGER A T'OELES THEN THE ANY OLD POSSIBLE

HETER WOULD EXPIRE. YOU THEN WOULD BE MECHUYAV TO REMOVE THIS STORY FROM YOUR WEBSITE.

THANKS, SIMCHA

Reb Dovid,

I recently completed listening to your podcast on Agunahs and Prenuptial Agreements. One thing that struck me regarding each of the Agunahs/divorcees interviewed, it appears that they all were subject to balance of power issues in their divorce process. I agree that a Prenup is a very good idea. However, even with a prenup, it is possible that one party will not be treated the same as the other for various reasons (money, level of sophistication, education, family power, etc).

It would be nice if there were community resources available that members of the community who are having marital issues and divorce is a likely that they can go to in a confidential manner and simply have the process explained to them. This would include explaining choice of venue issues, methods of enforcement, etc. The group would not advocate for either side but would provide the information and perhaps make referrals to Lawyers/Toanim/Advocates and Yasher Batei Din/Courts who would advocate on behalf of the individual.

This way it is not a single person with no background or knowledge going through the process but they have someone guiding them. There are community resources to assist with navigating health related areas, low income supplemental income programs, mental health issues, etc. Why not have such a resource available for navigating the divorce process.

I believe that both the divorcees divorce proceedings would have gone smoother had this information been presented to them at the beginning of the process.

Dear Rabbi Lichtenstein

If they say that you can earn your 'Olam Haba' in one minute, I feel confident that you have earned yours!!!

By blowing the corrupt Beis Din system out of the water, and by publicizing Nechama Esther Wasserman's plight and introducing the new pre/post-nuptial agreement, you have helped countless people!!

HaShem should bless you for having the courage to clean out the swamp. "Tzion B'Mishpat Tee'Padeh V'Shaveha B'Tzedaka". You have definitely done your share. Chazak V'ematz!! and Yasher Koach to you.

Sholom Aleichem Headlines Team !!

First of all a Grosse Yasher Koach to Reb Dovid and his team for an invaluable excellent insightful podcast each week. I look forward to listening each week, I enjoy Reb Dovid's style of interviewing and his intellectually honest approach to even the most hot topics and his upstanding and unmovable Torah true values. He is a true Mensch. My esteem for him grows each week ... the Agunah episode was a real knockout !!

Really enjoyed your push for a Pleasant Torah

Obviously many do disagree as we see every day many basking in suffering (and indeed throughout Shas there are lots of references to some who took on issurin intentionally).

In addition to the sources you brought, the one that breaks me apart every Shabbos is Shama Vatismach Tzion, Vatagelnah Bnos Yehuda L'maan Mishpatecha Hashem. Our rules should make everyone happy, even the Zionists and the young women. If that's not happening, it means we are not enforcing the right Mishpatim

-----

Hi Reb Dovid, I first should Thank you for your informative and interesting Podcasts on various Halachik topics. I have been listening for many years and I absolutely look

forward to your weekly podcasts.

This is an interesting case in the UK that allowed a woman to private prosecute her get refuser in UK court. The end result was that the woman received her Get.

This may be something you may want to look into and investigate the Halachik legality and ramifications; will this help solve Agunah issue?

Check out the link for details.

<https://www.thejc.com/news/uk-news/landmark-case-sees-woman-obtain-get-after-launching-private-prosecution-against-husband-for-coercive-1.495362>

Thank you,

Yossi Blachman

לכבוד הרב ר' דוד ליכטינשטיין.

בדרכי חזרה מסעודת הודאה של העגינה מרת עבער (עגונה יותר מעשר שנה) ישבתי ברכב ביחד אם מורי הרב ר' שלמה זלמן קויפמאן שליט"א. ושמענו את radio show שלך בענין עגינות, ובפרט של העגונה מרת וויסרמאן, והסכם קודם נשאים.

אני רוצה קודם לחזק אותך בעבדות הקדש שלך בכלל ובפרט במה שאתה עוסק בבתי דין תורה, ובענין העגונות שכל אחד מישראל חייב לעשות כל מה דאפשר כמו שהב"ח כותב דכל מי שמתיר עגונה הוא כבונה אחד מחרבות ירושלים.

לאחר שהתחלתי ליישב בדיני תורה ראיתי שיותר ממה שיש ויכוח על הכסף או הגט, יש ויכוח על הנפש.

כיושב על דיני תורה בית דין של מורי הרב קויפמאן ולפרנסתי אני LMSW יש לי דבר אחד להוסיף שלא נתבשל כצורכה כשדברתו על מצוקעות העגונות, ובפרט של מרת וויסמאן.

At most, they are borderline personality disorders, as its well known BPD is a relationship problem, and their biggest fear of life is to lose a relationship, therefore it's so hard for them to lose their wife and divorce her.

That is the reason you will never see a מעגן without the support of his family because if he sees that with withholding a divorce from his wife, he loses another relationship, he will give a divorce.

So that's why there is no more significant thing than what you're doing to put pressure on the family because this is the only way she will get her divorce.

And it will not be enough to put pressure only on him, because BPD people speak a different language and pressure and messing up their life does not talk to them, but losing a relationship that talks to them, that is a pressure for them, now you're talking...

(And what Mrs. Wasseman said that he still thinks she will come back one day that is consistent with all Maagnim and BPD's because they never give up on relationships. The best quote on them is "I hate you but don't ever leave me")

And for those who are all fired up on how is it aloud L'H, and what is the family at fault, and pressure won't work, and first she needs to go back for a while, etc.... so let's see what is the talk of our חז"ל.

No one should be smarter than our חז"ל

בוא ונצא השדה לראות מה יש לרבותנו החז"ל והראשונים לומר מה הדין של מעגן ואיך להתנהג עמו כדאי להשפיע על הבעל לתן גט. (יש להאריך על זה הרבה, ואכתוב רק על קצה על מזלג).

הרמב"ם פוסק דכל אישה הטוענת מאיס עלי בעלי, כופין הבעל לתת גט. וכן נראה מדברי הראשונים שכך היה הלכה המקבל בישראל בזמנו.

ומה הוא כפיה? כפיה הוא בשוטים עד שאומר רוצה אני, הוא ממש מכות עד כדאי מות ועד בכלל" כמו שכתב בשיטה מקבוצת וכן פסק הקצות החושן ועוד.

זה הוא משפט המעגן, לא כובד ולא משא ומתן..

לאחר מכאן בא רבנו תם ופסק שלא לכפות על טענות מאיס אלי וטעמו עימו שלא תמצא בת אברהם אבנו ישב תחת בעלה, ועוד. וכן פסק המחבר ושאר הפוסקים.

אבל הר"ת התקין שכל ב"ד בישראל יעשו חרם על כל מי שמעגן את אישתו (כשאשתו בא בטענות מאיס עלי לבד)

הרבינו תם ידע בדיוק איך לסדר מעגן כזה איך להשפיע עליו ליתן גט, כי הוא חכמתכם!

ונפרט הסדר והדרך, וזה הוא אשר נקרא ההרחקות דר"ת

וזה הוא לשון הבית יוסף (קנ"ד ס"ק י') בשם המהרי"ק (שבם ר"ת) וזה לשונו: אך כל רבותי שוו בדבר דגזרו באלה חמורה על כל איש ואשה שלא יהיו רשאים לדבר עמו ולישא וליתן ולהרויחו ולהאכילו ולהשקותו וללוותו ולבקרו בחליו ועוד יוסיפו חומר כרצונם על כל אדם אם לא יגרש אותו האיש ויתיר את הילדה הזאת, שבזה אין כפייה עליו שאם ירצה ימצא לו מקום והוא לא ילקה בגופו מתוך נידויו זה, אך אנו נתפרש מעליו, עכ"ל. הרי בהדיא דאפילו טענת מאיס עלי דס"ל דאין כופין וחשיב גט המעושה שלא כדין לפי דבריו, אפ"ה כתב שיכולין לגזור ולהבדל ממנו ולהרחיקו בכל מיני ריחוק שאין זה קרוי כפייה. עכ"ל

ונתבונן בדבר: **שום טובה, לשא וליתן עמו** - דהיינו דאסור למכור לו אוכל או בגדים ללבוש. **למול בניו** – הרי שנוולד לו בן ואינו יכול למולו לא ביום השמיני ולא אחר זה, והרי אין לך מצוה גדולה ממצות מילה שבני ישראל מסרו נפשם על זה בכל הדורות, ובדרך כלל אם אין האב בנמצא הרי הבית דין מחויב למול את הילד, וכאן דוקא הבית דין הם אלו שגוזרים שאסור למול את הילד. **או לקברם** - הילד מת ואין שום לוויה, הילד ישאר ויחכה עד שהאב יתן גט.

מכל החרם דר"ת אוני רואים שהדרך התורה שדרכיה דרכי נועם וכל ניתבתייה שלום" הוא לבדד המעגן לנעתק every relationship that is possible לא רחמנות ולא שום דבר. או גט או מות כהרמב"ם או החרם דרבנו תם שגם הוא יכול לגרום למותו כי אוסר למכור לא אוכל, או לרפואתו.

(כל זה הוא רק בטענת מאיס עלי, אבל גם לרבנו תם יש זמנים שכופין.)

כמובן שלא כתבתי להלכה למעשה, ח"ו.

לאחר כל אלא אברך אותך חזק ואמוץ על מה שאתה עוזר להעגונות כי כפי שאמרתו מאד קל לרדוף בת ישראל תלמידה של בית יעקב, ואין להם מי שיעמוד לעזר להם, כי הם עוסקים לפרנס את הבית ולגדל הילדים לבד.

ועל זה מצווה אותנו הנבאי ישעיהו למדו היטב דרשו משפט אשרו חומץ שפטו ותום, **ריבו אלמנה** מפרש רש"י - "השתדלו בריבה להתווכח בעדה שאינה יוצאת לחזור אחרי בעלי דינה.

בזכות זה נזכה ונראה ואשיבה שפטיך כבראשנה ויעצוך כבתחלה אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה, אמן כן הוא רצון.

יצחק אייזיק שפירא דיין

בבית דין צדק הוראה ומשפט, מאנסי נ"י L.M.S.W

Dear Reb Dovid,

Kol Hakavod Lacha!!!! I am so impressed and so so so thankful to you!!

Yesterday I listened to the podcast on Lashon Hara (regarding whether it was permitted to publicize that someone is refusing to give his wife a get.) Today, I started listening to your podcast on Agunus = and heard you take issue with this one guy who threatened you if you revealed his private matters... and although it is Friday and I have tons to do - I feel compelled to somehow put into words how encouraged I feel by what you have done.

I get to hear many stories of survivors of incest in our community. And unfortunately, I see this over and over and over again; that besides the difficulty of needing to deal with the abuse, these victims need to also now deal with a community that is so concerned about "Loshon Hara" that most of us feel comfortable to sit by idly and ignore the most outrageous abuses - because - I don't want to speak Lashon Hara - I want to "save my soul" so I won't get involved, etc...

Indeed Loshon Hara is a most serious sin, but often times when I hear about people choosing to strengthen themselves in Smiras Haloshon as a zechus for a choleh - I can't help remembering how we are told that Hashem felt compelled to go down and investigate - and send retribution on Sedom - because of הכצעקתה - that Rashi tells us was referring to the cries of this particular girl that was killed... (and nobody came to rescue her - or speak out against it..) Sure Shemiras Haloshon is extremely important - but as Rabbi Aharon Sorcher (I believe it was him) so eloquently explains - not speaking out when one is מחויב to speak up - can be anytime as damaging....

I wish you all the best, and much further Hatzlacha - and peace, health, and prosperity for you and your loved ones - so that you should be able to continue serving Klal Yisroel in this most wonderful way that you do!!

Shabbat Shalom from Yerushalayim,

Gitty

Erev Tov

I recently discovered your Podcast, and drawn great benefit, and inspiration from you and the content. I live in Eretz Yisrael, and cannot sleep. As you are likely aware, this past week, we had TWO (at least) major events commemorating the Siyum HaShas. I sent the organizations who coordinated these events the following letter.

I can't imagine I am the only one writing, I just hope you read to the end of my earnest and sincere request. Despite a great and meaningful experience, here in Eretz Yisrael, I (along with many others) had a strong sense of "Kinas Sofrim" toward our brothers at MetLife. They were Zoche to generate and experience an overwhelming Kiddush Hashem. There have already been a handful of stories, from the non-Jewish cops, and ushers relaying the incredible impact the Siyum had on them. There is the one story of an officer who after working the event, decided NOT to issue a ticket a Jew he pulled over on the condition he "do the Daf" later in the day. There is a second story of an usher who based on her working the event this year, vowed to return in June 2027 as a spectator. For better or for worse, it is not likely that any event here can have the same impact externally. Practically, the security and ushers here are more likely to be Misyamim themselves.

With that said, as special and as critical as that direct Kiddush Hashem to non-Jews may be, what was disappointing, was our inability to experience that internal Kiddush Hashem. We did not have the opportunity to all join together and be Mikadaish Sheim Shamayim for ourselves. I do not have any visibility, nor am I seeking insight to why we were not able to have ONE event here. I do however want to share a vision for 2027.

Litzarainu, we know how to gather hundreds of thousands of Jews. Sadly, our ability to mobilize that many Jews typically occurs on a "moments" notice, when we quickly flock after the Petirah of a great Rav, or the tragic death of three innocent boys. Seven and half years, should give us plenty of time to get hundreds of thousands together for the next Siyum.

The overwhelming and most compelling aspect of the Siyum, is that it celebrates the potential of the "every Jew". It is reveling in the ability to strive for excellence in Limud HaTorah by anyone and everyone. In today's day and age, that everyone's able to

accomplish more and more. I am fully confident that there are enough idealists, dreamers, doers, fundraisers, "Machers", Gvirim etc... to get this done. A "Go Fund me Here", a grass roots outreach there, a handful of social media campaigns, and you can imagine this pipe dream CAN become a reality. I hope the organizers of BOTH the Wednesday even as well as the one on Thursday can come together and help facilitate this dream becoming a reality. Ani Maamin Be Emunah Shleimah that it will happen. At the very least, there are others like me (albeit hopefully more capable) who are willing to make it happen. Knowing that it likely WILL happen, I do hope the organizations who coordinate the two events in Yerushalayim see this and help make it a reality.

Kol Tuv, Shavua Tov

Akiva Danto

Comments on Previous Shows

Show 249 – Kiddush hashem

Dear Rabbi Lichtenstein,

I am an avid listener of your Podcast and thought of you in reference to the recent episode you had on what constitutes Kiddush Hashem. Please see a letter that was sent out to the London Siyum Hashas committee following the big event we held in London on Tuesday this week. I thought it would give you much pleasure in reading about the Kiddush Hashem that was made in London.

Regards

Avraham Mevorah

The SSE Arena, Wembley
Arena Square, Engineers Way, Wembley HA9 0AA

Dear Siyum Team

It is 2am as I write this to you having just got home after the Siyum.

On behalf of all the team I must express our deepest pride and pleasure at being given the opportunity to host the Siyum event.

When we were first approached in July by the committee we had absolutely no idea what type of event this was nor what to expect in terms of the programme or what was actually going to happen.

Working closely with the team we began to gain an understanding, and as the date approached, I briefed our internal staff as to the nature of the event. However nothing could really have prepared us for what happened.

6748 tickets were scanned at the door, aside from the top table Rabbi's who entered via the VIP entrance and of course all your volunteers and crew. There are a number of points that have blown us away:

1. We have a security cupboard in which we allow guests to deposit anything deemed dangerous or inappropriate. At an event this size we would normally anything between 700-1000 items. Tonight we held nothing
2. There was not a single incidence of drunkenness, boisterous or rowdy behaviour. Not a single one. I have been at the Arena for 28 months and accommodated over 300 events in that time. **Never** have we had no incidence.
3. All the team were blown away by the amount of thank you's that we received at the end of the evening. I actually thought everyone had been instructed to do this!

I am devastated that Siyum only takes place once every seven years. This event was a delight for all of us

Becky Syrett
Operations Manager

קובץ תשובות הרב אלישיב חלק ג סימן נא

שומרי העיר לצאת בשבת בכלי זיין

ובדבר השאלה, אם הני נטורי קרתא המסתובבים ברחובות, מותרים לצאת בשבת כשהם לבושים כלי זיין.

תשובה

הנה בעיר המעורבת המותרת בטלטול, שאין בהכלי - זיין רק איסור מוקצה מחמת - איסור, ולצורך גופן מותר לטלטל, ושומר הנושא כלי זיין שעל ידי זה מפחדים ממנו הו' ליה לצורך גופו (וכבר דנו על זה בוועדת הרבנים למען השבת ויצא הדבר להיתר).

כר אורח הלכות שבת סי' ש"ח, ג חיים

שולחן שלמה

חשיב צורך גופו כיון שאינו עושה בו כלום, מ"מ הכא עדיף טפי משום דעצם הטלטול הוא הגורם להטיל אימה, וגם בדברי המגן אברהם נ"ל דכתב לפי דברי הבית יוסף אבל הוא עצמו אפשר סובר דחשיב צורך גופו, ולא גרע משמחת יו"ט שכתבו התוס' בשבת - דף ס' ע"א ד"ה לא - גבי סנדל המסומר דהו"ל צורך גופו, וגם כתבו בעירובין דף ס"ט ע"א ד"ה כיון, דלצחק בו תינוק הו' נמי צורך גופו, וגם ביארתי במקום אחר דלצורך מקומו הו' נמי כצורך גופו.

וכיון שכך חושבני דהו"ל ככלי שמלאכתו להיתר הואיל ועומד גם להפחדה ועיין בביאור הלכה - סוד"ה קורדוס לחתוך - דאפילו אם רוב תשמישו לאיסור, אם עומד גם לתשמיש היתר - לא רק לבסיס של היתר כמו קדירה - הו"ל כלי שמלאכתו להיתר וה"נ גם כאן, ואף הכדורים שבתוכו כיון שההפחדה היא גם על ידם הו"ל כחלק מהאקדה, ולא דמי לנר שמן ופתילה דהו' בסיס לשלהבת, דשאני התם דהשלהבת הו' מוקצה גם כשהוא על הנר, משא"כ הכא בשעה שהכדור בתוך הרובה הו"ל כחלק ממנו ומותר שפיר לטלטלו בעודו בתוכו, ואפשר גם כשהוא מחוץ לאקדה.

לחבירו, מ"מ נתינת מתנה חשיב שימוש שכלי עומד להשתמש בו, משא"כ הצלה מחמה לצל לא קרי שימוש, וכדחזינן דצורך מקומו הוא היתר מיוחד שאינו כלול בצורך גופו. ויותר מזה מצינו דהמאירי והרשב"א - שבת דף קנ"ד ע"ב - ותוספות בפסחים - דף ר' ע"א ד"ה כופה - לא התירו לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור כדי למנוע היזק או צער^ל או לכסות חמץ, ולכן גם בהשבת אבידה אע"ג דקעביד מצוה מכל מקום כמו שאסור בטלטול לבעל האבידה כך גם אסור לאחרי^ל ולכא שום מצוה. וכן הדברים מבוארים בחידושי הרמב"ן - ב"מ דף ל' ע"א - "דכל שבשלו אינו רשאי, כשל חבירו נמי אינו רשאי".

ומ"מ מסתבר דרובה או אקדה מותר לטלטלו כדי להפחיד בו את הרואים ולהטיל בהם אימה - דמסתבר דשלא בשעת מלחמה רוב תשמישם רק להרתיע -, משום דהפחדה שפיר חשיב כצורך גופו - וכעין זה מצינו במנחת שבת - סי' פ"ח ס"ק כ"ז - על דבר המטריה אף שמלאכתו לאיסור מ"מ עומדת גם לישא אותה דרך כבוד או להשען עליה -. ואף להמגן אברהם ס"ק י"ח דסובר שטלטול נר לכבוד הכנסת התינוק לבית הכנסת לא

ואע"פ שעיקר ההפחדה הוא מפני שעומד לירייה, והירייה עצמה הרי אסורה פרט לפיקוח נפש ממש, מ"מ סו"ס הוא עומד להפחדה. ואף אם לא אמרין דהוי צורך גופו, מ"מ מצינו מפורש בים יששכר על התוספתא בביצה (דה"ס כ"ז, א') שמתיר לכפות כלי שמלאכתו לאיסור על הנר, או להוציא תפילין מהחדר כדי להתיר תה"מ. ולמש"כ לעיל שפיר דגם אקדח או רובה חשיב כצורך גופו ולכך שרי, אף אי נימא דחשיב כלי שמלאכתו לאיסור.

כז. ובלבד שיהיו ראויים לשום מלאכה. מעולם לא אמרתי לאיש מילואים שצריך להתייצב בשבת, שאקדח גרידא או מחסנית גרידא דינם כשברי כלים, שהרי הם עומדים תמיד לפרק ולהחזיר, אך נכון הדבר לומר שרובה או אקדח דינם כמלאכתם להיתר, מע"כ הם

עומדים בעיקר להטלת אימה ופחד, אך גם בזה אין שום חילוק בין יש בו מחסנית או לאו.

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן רי

ע"ד קונטרסו אשר שלח אלי אשר העריך מערכה בנדון השאלה שבאה עליו מק"ק לונדון במעשה שאירע שם באחד שחלה בחולי האבן בכיסו והרופאים חתכו כדרכם בעסק רפואה במכה כזו ולא עלתה לו תרופה ומת ונשאלו שם חכמי העיר אם מותר לחתוך בגוף המת במקום הזה כדי לראות במופת שורש המכה הזאת כדי להתלמד מזה בהנהגת הרופאים מכאן ולהבא אם יקרה מקרה כזה שידעו איך יתנהגו בענין החיתוך הצריך לרפואה ושלא להרבות בחיתוך כדי למעט בסכנת החיתוך אם יש בזה איסור משום דאית ביה ניוול ובזיון להמת הזה או אם מותר משום דאית מיניה הצלת נפשות להבא להיות מיזהר זהיר במלאכה זו על תכליתה וכו'. אבל אני תמה הלא אם זה יקרא אפילו ספק הצלת נפשות א"כ למה לכם כל הפלפול והלא זה הוא דין ערוך ומפורש שאפילו ספק דוחה שבת החמורה ומשנה מפורשת ביומא דף פ"ג וכל ספק נפשות דוחה שבת ושם דף פ"ד ע"ב ולא ספק שבת זו אלא אפילו ספק שבת אחרת ע"ש. ואמנם כ"ז ביש ספק סכנת נפשות לפנינו כגון חולה או נפילת גל, וכן במס' חולין שם גבי רוצח הפיקוח נפש לפנינו וכן אפילו לענין ממון שם במס' ב"ב ההיזק לפנינו אבל בנדון דידן אין כאן שום חולה הצריך לזה רק שרוצים ללמוד חכמה זו אולי יזדמן חולה שיהיה צריך לזה ודאי דלא דחינן משום חששא קלה זו שום איסור תורה או אפילו איסור דרבנן שאם אתה קורא לחששא זו ספק נפשות א"כ יהיה כל מלאכת הרפואות שחיקת ובישול סמנים והכנת כלי איזמל להקזה מותר בשבת שמא יזדמן היום או בלילה חולה שיהיה צורך לזה ולחלק בין חששא לזמן קרוב לחששא לזמן רחוק קשה לחלק.

פתחי תשובה יורה דעה סימן שסג ס"ק ה

(ובתשו' נו"ב תניינא חי"ד סי' ר"י) נשאל באחד שחלה בחולי אבן ר"ל והרופאים חתכו כדרכם ולא הועיל ומת אם מותר לישראל לחתוך בגוף המת כדי לראות שורש המכה ויבא מזה הצלת נפשות והשיב דאם יש לפנינו חולה אחר בחולי זה מותר ואם לאו אסור ע"ש [גם (בתשו' ח"ס סי' של"ו) כתב דאי הוי לפנינו חולה שיש לו מכה כיצא בה ורוצה לנתח המת הלז לרפואתו של זה קרוב לודאי דמותר וכתב עוד בנדון מי שרוצה למכור עצמו בחיותו לרופאים שינתחוהו אחר מותו ללמוד ממנו הלכות הרופאים הנה זה איננו נכנס בגדר פ"נ כלל

וכלל וכיון שאין כאן פ"ג איכא משום איסור הנאה וגם משום ניוול אם על ניוול של עצמו לא חס וכל שלא חס על כבוד קונו כו' ע"ש]:

חזון איש אהלול סי' כב אות לב

בפ"ת סי' ס"ג סק"ה בשם הנו"כ והח"ס דאם יש חולה קמן מותר לנוולו משום פ"ג אבל אין חולה קמן אסור, ואין החילוק בין איחא קמן לליחא קמן, אלא אם מלוי הדבר דבזמן שמחריעין עלה [אף שאין בשעה זו חולה קמן] משום חולי מהלכת הו"ל כאויבים שלרו בעיר הסמוך לספר וכדאמר עירובין מ"ה א' ובתענית כ"א ב' ומיהו בשעת שלו' לא חשבינן ליה פ"ג אפ"ג דשכיח בזמן מן הזמנים שילטרכו לזה כמו שאין עושין כלי זיין בשנה בשעת שלו' דא"כ בטלת כל המלות, אלא לא מקרי ספק פ"ג בדברים עתידים שבהוה אין להם כל זכר, ובאמת שאין לנו בקיאים בעתידות ופעמים שמה שחשבונום להגלה מתהפך לרועץ והלכך אין דנים בשביל עתידות רחוקות, וגם משום לורך רבים אפשר דלא הוטר אלא כשמזיק את הרבים וכמש"כ לעיל ס"ק כ"ו.

ערוך השולחן אורח חיים סימן שא סעיף נא

ולכן לא יצא איש לא בסיף אפילו חגור במתניו שבחול יוצאין בו כך ולא בקשת בכה"ג ולא בתריס שהוא מגן על ראשו וגופו מפני השונא ולא באלה שהוא מקל של ברזל ולא ברומח שנושא אותם בצד הגוף כדרך בעלי מלחמה ואם יצא חייב חטאת והטעם מפני שדברים אלו אינם תכשיטין בעצם אלא לבעלי מלחמה הרי הם כבגדיו אבל בסתם בני אדם הרי הם משא [כ"מ מפי ה"ר עובדיה במשנה פ"ו מ"ד ע"ש] ולכן הבעל מלחמה כמו העובד בצבא המלך הם כבגדיו.

קובץ תשובות הרב אלישיב חלק ג סימן נא

שומרי העיר לצאת בשבת בכלי זיין

ובדבר השאלה, אם הני נטורי קרתא המסתובבים ברחובות, מותרים לצאת בשבת כשהם לבושים כלי זיין. הנה בעיר המעורבת המותרת בטלטול, שאין בהכלי - זיין רק איסור מוקצה מחמת - איסור, ולצורך גופן מותר לטלטל, ושומר הנושא כלי זיין שעל ידי זה מפחדים ממנו הוי ליה לצורך גופו (וכבר דנו על זה בוועדת הרבנים למען השבת ויצא הדבר להיתר). ובעיר שאינה מעורבת, לכאורה הדבר פשוט לאיסור כדקיימא לן בשו"ע סימן ש"א סעיף ז' לא יצא איש לא

בסייף ולא בקשת - ואם יצא חייב חטאת, אולם לפי דברי הערוך - השלחן שם אין איסור בנידון דידן, שכתב שם, והטעם מפני שדברים הללו אינם תכשיטין בעצם אלא לבעלי מלחמה הרי הם כבגדים, אבל בסתם בני אדם הרי הם משא, ולכן הבעל מלחמה כמו העובד בצבא המלך הם כבגדיו (ובאופן שתלויים בבגדיו לא בנושא בעצמו) עכ"ל, וחיליה דידיה הוא מפירוש הרע"ב בפרק ו' משנה ב' דשבת, וזה לשון הרע"ב ולא במגפיים - שלובשים במלחמה ולפי שאין לובשין אותן אלא בשעת מלחמה אסור ללבשן בשבת עכ"ל. ולפי זה כתב הערוך - השלחן שם ס"ק נ"ב אעפ"י שעשויים כבגדים גמורים (כגון מגפיים כו'), לפי שאינם בגדים אלא לבעלי מלחמה, ולכן אם יצא אינו חייב חטאת לפי שהם כבגדים, ורק מדרבנן אסור מטעם שכתבנו - ומזה מסיק הערוך השלחן שאם הוא עובד בצבא, חשוב אצלו כבגד ומותר אף מדרבנן. והוא הדין ברומח וסייף שלאחרים חייב חטאת, אבל להעובד בצבא חשיב כבגד.

ולע"ד דינו של הערוך - השלחן תמוה, אף אם התכוון לזה הרע"ב ז"ל למה שכתב הערוך - השלחן, שהרי הראשונים כתבו הטעם שפטור אבל אסור לצאת במגפיים שריון כו', דנראה כיוצא למלחמה עיין רש"י (על הרי"ף) והר"ן שם, ועיין רש"י דף ס"ד ע"ב כל שאסרו חכמים משום מראית העין שלא יחשדוהו באיסור כגון שריון וקסדא ומגפיים.

וכן משמע מדברי המאירי שכתב ור"א אומר תכשיטין הם לו "ומועילין מיהא להפקעת חיוב חטאת". והיינו דלא עדיף ממה שאסרו מגפיים ושריון שהוא מטעם דנראה כיוצא למלחמה, אבל אם נימא כהרע"ב דהטעם הוא לפי שאין לובשין אותן אלא בשעת מלחמה אסור ללבשן בשבת אם כן ר"א האומר דכלים הללו תכשיטים הם לו, ולמה נאסר אף מדרבנן, ולומר דהוא מטעם אחר דילמא שלפא ומחויא, כבר כתב בריש פרק ו' דיש אומרים שאינו נאמר אלא באשה, וכאן כתב סתמא לאסור, ועל כרחך שסובר כטעם רש"י והר"ן.

ואולם נראה דכוונת המאירי כמו שכתב המגן - אברהם סימן ש"א ס"ק כ"ז, וזה לשונו, דלא מצינו שמותר לישא תכשיט בידו, ואף ר"א דסבר תכשיטים הן לו, לא קאמר אלא דאינו חייב חטאת אבל איסורא מיהא איכא.

אלא שבעיקר פירוש דברי הרע"ב כתב רעק"א שם דהן הן דברי רש"י שלא יחשדוהו באיסור ע"ש, ואין לנו לפי זה שום מקור לדבריו.

ואולם אף אם אין לנו הכרח מדברי הרע"ב לזה, מכל מקום עלינו לדון בעצם סברת הערוך השולחן להיכן הדין נוטה. ולכאורה הרי קיימא לן דתכשיט או בגד לאחד יש לו דין בגד לכולי עלמא, כדקיימא לן הרועים יוצאין בשקין, שמתכסין בהם מפני הגשמים, ואף בלא הגשמים מותר לצאת בשבת, כמו שכתב הרא"ש. ולא הרועים בלבד, [כמבואר] שו"ע ש"א סעיף כ"א. ורק בנשים אמרינן שהם עם בפני עצמן, ומידי דחזי לאיש לא חזי לאשה וכו' עי' בשבת דף ס"ג ובמג"א ס"ק נ"ד.

ואם כן אם בשעת מלחמה יש להם דין מלבוש לאלה הלוחמים, ייחשב בגד לכולי עלמא. ואם כן במה נחלקו ר"א וחכמים אם [הם] תכשיט או לא, ולמה יתחייב חטאת לרבנן.

והנה לשיטת הרוקח (הובא בבית יוסף סימן ש"א) לא שרי לצאת בשק אלא מפני הגשמים [וכן סובר העולת

שבת אות ל"ו בדעת הרמב"ם דדוקא מפני הגשמים מותר, (הובא בכף החיים). ואם כן יש לדון דאף שיש לו דין מלבוש במלחמה, מכל מקום שלא בזמן המלחמה, יש לומר דחייבים חטאת, אף דגם לדידהו יש לדון אם חייב חטאת כשיצא שלא בזמן הגשמים, ובפרט דאנן קיימא לן כהרא"ש דשלא בזמן הגשמים גם כן מותר לצאת.

ואין זה דומה למקל דקיימא לן בסימן ש"א סעיף ז' חיגר שאינו יכול לילך בלא מקל מותר לצאת בו, וכשאפשר לו ללכת על ידי הדחק יש בזה איסור דאורייתא כמבואר בביאור הלכה עי"ש דודאי חיגר שהולך במקל, הוא משתמש בו באופן אחר מכמו שהולך בו מי שיכול ללכת בלא המקל - ואם כן בזה לא מועיל לזה שהמקל יהא כמו מלבוש לאחר, ולהכי חייב חטאת, דאין שניהם לובשים אותו באותו הענין, אבל כאן במלחמה אין נראה חילוק.

ונראה מה שיש לצדד [דמדברי הראשונים שהבאנו לעיל] נראה דלא היה רגילות להתלבש בכלי זין [שנראה] כיוצא למלחמה שמשום האי טעמא אסור בזה משום מראית העין כנ"ל, ועל כרחין פליגי אי שייך בזה משום תכשיט או לא, אבל בהנהו שצריך הוא [להם] אפילו בשעת שלום, שהשומרים לובשים בגדי שרד עם כלי זיין או סייף, יש לומר דלכולי עלמא חשיבי מלבוש.

אמנם מדברי המגן אברהם שם ס"ק כ"ז לא משמע כן דתיפוק ליה דלר"א על כרחך פטור אבל אסור משום מראית העין, ולמה ליה להמג"א מכלי זיין דנושא תכשיט ביד.

אמנם נראה שיש לקיים מקצת ממה שחידש הערוך השולחן, דהנה בגמרא דידן איתא אמר ליה אביי לרב דימי מאי טעמא דרבי אלעזר (דאמר תכשיטין הן לו) א"ל דכתיב חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך, ורבנן מוכיחים מקרא דכתתו חרבותם לאתים, דבטלים לעתיד לבא, מוכח דאין זה תכשיט, ומבואר דמחלוקתם תלוי ממדרש הכתובים.

והנה קיימא לן בטבעת שאין עליו חותם שבזמן המשנה והגמרא אם היה איש יוצא בו בשבת חייב חטאת, אף על פי כן אחרי זה שנשתנה הדבר, וגברים נושאים טבעות שאין בה חותם, שוב הוה להו תכשיט, כמבואר בשולחן ערוך סימן ש"ג עיין שם, (ובראשונים פרק במה אשה), ואם כן למה ישתנה הדין אצל כלי זיין, אם יש כלי זיין כאלה שכיום הם מתקשטים על ידם, וכאשר הוא לובש בגדי שרד ונושא אקדח, אינו נושא אותו בשביל להשתמש בו, ולמה יגרע דינם משאר תכשיטים, שהזמן קובע דינם.

ועוד דלפי מה שכתבו הראשונים הטעם דאסור מדרבנן לצאת במגפיים וכו' הוא מטעם מראית העין, ושמה יאמרו שהוא הולך למלחמה, ומדברי המאירי משמע דהוא הטעם גם בשאר כלי זיין רומח וסייף אליבא דר"א.

הרי שבזמן המשנה והגמרא עיקר הוצאת הכלי זיין היה רק כדי להשתמש בהם, ועל זה הוכיח ר"א מקרא חגור חרבך שתכשיט הוא לו, אבל אם הוא יוצא בו לעולם כדי להתפאר ולהתקשט, אין מקום לאסור מטעם דוכתתו חרבותם לאתים, דודאי מזה יש להוכיח דלפי דעת הכתובים אין זה תכשיט, וזה סותר ראיית ר"א דחגור חרבך על ירך, אבל מכל מקום יכול להיות דעת העולם שכן זה תכשיט.

מה שיש לדון מכיון שכלי מלחמה אסרו חז"ל לצאת בהם בשבת אף שהן עשויים כמלבוש משום מראית העין גזירה שמא יאמרו שהוא יוצא למלחמה, וכנ"ל, ואיסור זה להיכן הלך, וזה ודאי לענין אלה הכלי מלחמה שהיה אסור להוציאם משום דהוי משא. ועכשיו אם נשתנה ענינם ולובשין אותם משום תכשיט, אין לזה ענין לדבר שנאסרו במנין שיהיה צריך מנין אחר להתירו דמעולם לא נאסרו, אלא שכן הוא הדבר בזמן שהוא משא, חייב המוציא, ובזמן שמתקשטים על ידם הוי להו תכשיט, אבל לענין האיסור "דשמא יאמרו" אף שעכשיו בטלו הגזירה דשמא יאמרו, מכל מקום כבר נאסר במנין, ואמנם יש בזה מבוכה בין הפוסקים.

והנה במגן אברהם סימן ט' ס"ק ז' לענין אם מותר לעשות טלית וציצית של פשתן אפילו לדברי האוסרין דעיקר הגזירה משום תכלת, והאידינא ליכא תכלת ולא שייך לדמותו לדבר שנאסר במנין כו' דכיון שטעם האיסור ידוע אם נתבטל הטעם נתבטל האיסור ממילא, דלא דמי לתקנות רבן יוחנן בן זכאי דהיתר ביצה אין הטעם ידוע כל כך [ועוד] בנדון זה אין כאן תקנה אלא ב"ש אוסרין משום גזירה וכיון דהשתא לא שייך הך גזירה שרי.

ובשולחן ערוך סימן ש"ג סעיף י"ח כתוב, ועכשיו דשכיחי תכשיטין ויוצאין בהם אף בחול וליכא למיחש דילמא שלפא ומחוי כמו בימיהם שלא היו רגילים לצאת בהן רק בשבת ולא הוו שכיחי ע"ש ואם כן הוא הדין לנידון דידן, דאף דנאסרו משום שמא יאמרו, מכיון שבטל הטעם, שלובשין הכלים לקישוט ולא למלחמה, שוב אין איסור זה קיים.

ועיין ביורה דעה סימן י' בדרכי משה שם שכתב בשם אור זרוע "והאידינא דלא שכיחי עובדים למים ולשר של מים מותר לשחוט אפילו בפרהסיא לתוך המים, או לתוך הכלי או לתוך הגומא" ע"ש.

מכל מקום קיימא לן שם דלכתחילה אסור לשחוט לתוך הכלי אף האידינא, וכמו כן בדינא דהמגן - אברהם הוא רק בדיעבד כשאין לו טלית וציצית אחרים.

אמנם לפי המבואר בירושלמי פרק ו' דשבת הלכה ג' בדבר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו [ר"ש בשם ר"ז היתה עשויה לכך ולכך] הוציאה לחתום בה חייב הוציאה לשם תכשיט פטור עיין שם בפני משה אם הוציאה שתהא מוכנת לחתום בה [נתנה על ידה שיהא מוכן לחתום בה לעת הצורך ויצאת כך בשבת] חייב, ואם כן הוא הדין בענינינו, שנושא עליו את הכלי זיין להיות מוכן להשתמש בו לעת הצורך, ואם כן יש בזה חיוב חטאת.

ועל פי זה נפסק בשו"ע סימן ש"א סעיף י"א דבר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו - אסור, שהרואה אומר לצורך תשמיש מוציא.

שו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן יח

אם מותר ליכנס לבית הכנסת עם רובה או אקדח וכן להתפלל בביתו או בשדה כשהן עליו.

אודות אם מותר ליכנס לבית הכנסת עם רובה או אקדח, וכן אם מותר להתפלל אפילו בביתו כשכלי נשק

אלה עמוסים עליו.

(א) הנה באו"ח סי' קנ"א סעיף ו' נפסק וז"ל: ויש אוסרים לכנס בו בסכין ארוך או בראש מגולה עכ"ל. והמקור לדין זה הוא מספר ארחות חיים, וכדמביא כן בבית יוסף בטור סי' זה וז"ל: כתוב בא"ח בשם הר"מ שאסור ליכנס לב"ה = לבית הכנסת = בסכין ארוך לפי שהתפלה מארכת ימיו של אדם והסכין מקצרת וליכנס בכיסו נמי אסור כדאמרינן שלא יכנס להר הבית באפונדתו. והגיה עליו הר"פ מיהו אין לחוש כי אם בגילוי הראש. ובמ"ס כתוב מי שראשו מגולה לא יוציאו הזכרה מפיו עכ"ל. והא דכותב השו"ע דין זה בלשון ויש אוסרים נראה דלא כוון לומר דיש פלוגתא בזה אלא כזה הוא הכלל שלו דכל מקום שמצא דין שאינו נזכר ג"כ בשאר פוסקים כותב כלשון הזה. וכדכותב הסמ"ע בחו"מ סי' ט"ז סק"ח, והסכימו לזה גדולי הפוסקים כיעו"ש בפ"ת סק"א עיין שם.

(ב) ובאמת יש מקור מפורש לדין זה גם בגמ', והוא ממה דאיתא בסנהדרין ד' פ"ב ע"א: ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו מיכן שאין נכנסין בכלי זיין לבית המדרש. ומבאר היד רמה דההוכחה היא מפני שכתוב ויקם וכו' ומשמע שלא היה מצוי לו אלא לאחר עמידתו מתוך העדה. וקשה לכאורה על האו"ח והב"י שלא ציינו מקור לזה מגמ' הנ"ז. ויש לומר דהו"ו סברי דאין הוכחה ברורה מזה גם לענין כניסה לביהכ"נ כי היד הדוחה יכולה לדחות ולומר דשאני בית המדרש דקדושתו יותר חמורה מקדושת בית הכנסת כנפסק בטור ושו"ע או"ח ריש סי' קנ"ג. והתבוננתי שהמהר"צ חיות בהגהותיו על הש"ס בסנהדרין שם מתמה בכנ"ל עליהם שהעלימו עין להביא מקור מגמ' שם דמוכח דאף לביהמ"ד דקדושתו קלה מביהכ"נ אסור ליכנס בכלי זיין כ"ש בביהכ"נ, ונשאר בצ"ע. אבל תימא על תמיהתו וביותר עמ"ש דביהמ"ד קדושתו קלה מביהכ"נ, דקאזיל בזה בתר איפכא, וההלכה ברורה היא דקדושת בית המדרש חמורה מקדושת ביהכ"נ וכנ"ז, וממילא מתורץ גם עצם קושיתו וכנ"ל. ומצאתי בספר רוח חיים על או"ח להגר"א פלאגי ז"ל שכבר עמד בדבריו להשיג בכנ"ז על המהר"צ חיות עיין שם.

(ג) עכ"פ למדנו מהאמור לתרי שאילתא דנן, דאין נכנסים לביהכ"נ בסכין וכלי זיין, וכדכתוב באו"ח ובשו"ע בלשון שאסור ליכנס לבית הכנסת. וגם לרבות שאסור להתפלל אפילו בבית כשהם עליו, דזיל בתר טעמא, שמנמקים הטעם לפי שהתפלה מארכת וכו'. ונימוק זה שייך בכל מקום שמתפלל מכיון שמיהת עת תפלה היא לו שמארכת ימיו וכו'. ובביהכ"נ אסרו להכניס אפילו שלא בשעת תפלה בהיות וסגולתה העצמית של הבית כנסת היא להאריך ימיו של אדם כדאיתא בברכות ד' ח' ע"א.

(ד) אלא דיש עדנה לדון בהדין של אקדח כשהוא מכוסה ונתון בנרתיקו, וגם בהדין של רובה (ובזה גם אקדח) כשאינו טעון כדורים ואינו מוכשר לפעולתו כפי מה שהוא, אם גם באופן זה אסורה הכניסה לביהכ"נ והתפלה בהם או לא, ונבאר הדברים.

דהנה הט"ז בסק"ב מקשה על השו"ע דנקט בלשון בסכין ארוך, ומשמע דבסכין שאינו ארוך אין חשש זה, ואילו בסי' ק"פ גבי ברהמ"ז = ברכת המזון = אסור שישאר על השלחן מחשש זה של אינו דין שיניף המקצר על המאריך כל סכין שהוא, ומתרץ דשאני ברהמ"ז דלא בעי אלא לכסות הסכין בזה יש אפשרות לכסות כל סכין, אבל כאן דנצטרך לסלק ממנו הסכין לגמרי וזה טירחא יתירה לסלקו וכו' ע"כ לא הטריחוהו בזה רק

סכין ארוך שאין בו צורך כ"כ ע"ש.

למדנו מדברי הט"ז דס"ל לומר שהאיסור הוא רק בסכין ארוך בדיוק אבל בסכין קצר לא אסרו, ורק לפי טעמו בזה שכותב לחלק מפני שבארוך אין בו צורך כ"כ אבל הקצר צריכים אותו בתכיפות משמע שזה שייך רק בסכין שמשתמשים בו לכל מיני צרכים, ולא כן בכלי זיין שמיוחדים רק למלחמה ואין בהן צורך כלל בביהכ"נ בכה"ג לא חילקו ואסור אפילו בכלי זיין קצרים. אולם אילו יכלנו להוסיף ולהסביר שלכן נקט השו"ע רק סכין ארוך מפני שקסמך גם על הלימוד מקרא שמצינו בזה בגמ' סנהדרין ולכן אסר רק ארוך דומיא דרומח דקרא, אז היה מקום להתיר כל שאינו ארוך אפילו בכלי זיין.

ומצאתי בספר יפה ללב על או"ח ח"א סי' קנ"א אות ט' שכותב באמת להסביר בכאמור דטעמייהו דהאוסרין הוא מההיא דסנהדרין ולכך כתבו בסכין ארוך שהוא כלי זיין כמו רמח שהוא ארוך כמ"ש בגמרא ע"ש, וא"כ יש מקום להתיר לפי"ז גם כלי זיין קצרים כאקדוח וכדומה.

(ה) ברם ראיתי בספר שבלי הלקט ה' חוה"מ סי' רל"א דמדי דברו שם בדברי רב שמן בר אבא במו"ק ד' י"ח ע"א דקאמר: הוה קאימנא קמיה דר' יוחנן בי מדרשא בחולו של מועד וקלינהו לטופריה בשיניה וכו' ואם יש להוכיח מזה דבכלי אסור ליטול בחוה"מ =בחול המועד=, כותב לדחות דאין להוכיח מזה לאיסורא, משום דאמרינן בסנהדרין וכו' מיכן שאין נכנסין בכלי זיין לבית המדרש ועל כן לא נמצא סכין בבית המדרש דכלי ברזל אפילו כל שהוא נקרא כלי זיין כדאיתא התם תניא ר' אומר גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהברזל ממית בכל שהוא לפיכך לא נתנה תורה שיעור עיין שם, ובדומה לזה כותב גם הר"ש בן היתום על מו"ק שם כיעו"ש. הרי דקסברי בפשיטות להראשונים הנ"ל שהלימוד מקרא דויקח רומח הוא לאו דוקא על בדומה לו ממש אלא הוא לימוד על כל סוגי כלי זיין הממיתים שאין להכניסם בביהמ"ד וסכין וכלי ברזל אסור אפילו בכל שהוא. ויהא קושיא מזה גם על הט"ז שכתב לחלק בין ארוך לקצר. אם לא שנאמר לחלק בזה בין ביהכ"נ לבין ביהמ"ד, ונאמר דביהמ"ד שאני שקדושתו יותר חמורה ולכן אסור אפילו בכל שהוא, ומשא"כ ביהכ"נ שקדושתה יותר קלה שם נחתינן חד דרגא ומחלקינן בין ארוך לקצר. ושוב י"ל ממילא גם כנ"ל.

(ו) אולם גם אם לא נתפוס לחלק בכנ"ז בין ביהכ"נ לבין ביהמ"ד ונאמר בזה זיל בתר טעמא שזה מאריך הימים וזה מקצר, (וכדכותב בדומה לזה גם בספר מעשה רוקח על הרמב"ם פי"א מתפלה ה"ה עיין שם), מ"מ נראה לי לחדש אליבא דכו"ע ולומר דזאת מיהא בעינן שיהא בדומה לההיא דרומח שהמכשיר כשלעצמו כפי שהוא יהא מוכשר לקצר ימים, כסכין וכדומה, אבל כל שהמכשיר זקוק לעזרה נוספת לתפקידו כרובה ואקדח וכדומה הזקוק לכדורים שיורה בהם, אזי אם הוא ריק מכדורים יש לומר דמותר ליכנס בו בביהכ"נ ובביהמ"ד בהיות והוא כשלעצמו כפי שהוא כעת אינו מסוגל לקצר ימים, ואפילו אם במקום שני בחגורתו שעליו מחזיק גם כדורים מ"מ לא משנה הדבר לאסור בהיות שכל אחד כפי שהוא בנפרד אינו יכול לקצר ימים.

(ז) ובספר יד אהרן בהגב"י ראיתי שכותב לתרץ קושית הט"ז דאין סתירה מההיא דברהמ"ז משום דמה שכתוב ארוך דמשמע לאפוקי קצר דמותר, היינו כיון שהוי מכוסה דומיא דברהמ"ז, אבל ארוך אינו יכול לכסותו, משו"ה דוקא ארוך אסור וקצר מותר ובב"ה דיכול לכסותו אפי' שיהיה ארוך אסרו סתם סכין עיין

שם. ויוצא לנו מזה שבעיקר תלוי הדבר באם הסכין מכוסה או לא, דבמכוסה שרי אפילו בארוך ובמגולה אסור אפי' בקצר, והאו"ח אורחא דמילתא נקט דארוך קשה לכסותו וקצר נקל לכסותו, ונלמד מזה איפוא גם בנוגע לכלי זיין דכל שהוא מכוסה מותר, וא"כ אקדח שנתון תמיד בנרתיקו נרתיק - העור צריך להיות מותר ליכנס בו לביהכ"נ בכל גוונא, וגם רובה אם יכסהו כולו במעיל עליון או בטלית צריך ג"כ להיות מותר.

(ח) אלא דראיתי במור וקציעה להיעב"ץ ז"ל שכותב בעיקרו ג"כ לחלק כחילוקו של היד אהרן הנ"ל, דנראה דקפיד אסכין ארוך דוקא, דמיירי בארוך כל כך שיוצא ונראה מתחת בגדיו כעין סכין של שחיטה או חרב החגור על יריכו מעל למדיו שזה ודאי גנאי הוא ודרך קלון אבל בסכין קצר שמכניסו בתיק ומצניעו בכיס מגולה מתחת למדיו לית לן בה, אלא דלאחר מיכן כשמוסיף לכתוב שע"ז מתורצת קושית הט"ז מוסיף אמריו וכותב ז"ל: אלא סכין ארוך דווקא הוא דאסור משום דא"א לכסותו שלא יהא נרגש לעין שאפילו הוא נתון בחיקו נראה הוא מתחת למדיו עכ"ל, ומהוספת דברים אלה נראה דס"ל להיעב"ץ דכיסוי מועיל רק בגוונא דכשהוא מכוסה אינו בולט ונראה כלל, אבל כל שגם אחרי שמכסים אותו הוא נרגש ומכירים בו לא מהני אפילו אם הוא מכוסה בעצם, ולפי"ז לא יהני ברובה כיסוי כנ"ל בהיות שנרגש מתחת לכיסויו, וכן לא יהני באקדח מה שהוא נתון בנרתיקו אלא צריכים גם לכסותו בבגד באופן שלא יהא נראה ונרגש כלל.

(ט) וכדעת היד אהרן שכל שהוא מכוסה מותר בכל גוונא יש סייעתא מדברי האליהו רבה סי' קנ"א סק"י שכותב ז"ל: בראש מגולה כו' כ"כ ב"י על מ"ש א"ח שהר"מ מחה לילך בסכין ארוך או עם כיסוי לב"ה ז"ל והג"י עליו הרי"ף דאין לחוש כי אם בגילוי ראש ע"כ, והוא תמוה דלא נזכר מידי בדברי א"ח מגילוי ראש, ועיינתי בכלבו ד' י' שהעתיקו בזה הלשון. מיהו אין לחוש כ"א בגילוי ע"כ, וכ"ה בתשב"ץ סי' ר"ב, ופשוט לדעתי דקאי על סכין וכיסו דדוקא כשהם בגלוי אבל כשהם מכוסה מותר ולא איירי כלל מגילוי ראש וזה תימא על בעלי ש"ע ולבוש ואחרונים עכ"ל. הרי דפשוט ליה להא"ר לבאר שכוונת הא"ח לאסור רק כשהוא מגולה, אבל כל שהוא מכוסה בכיסוי אחר מותר אף על פי שהסכין ארוך ובולט. ולפי דברי הא"ר מתורץ בפשוטו גם קושית הט"ז, די"ל דנקט סכין ארוך משום החידוש שישנו בזה שאעפ"כ מועיל כיסוי, אבל כל שאינו מכוסה אסור אפילו בקצר, ועיין מ"ש בזה גם הערוה"ש סעי' י' ע"ש, אמנם בברכ"י כותב להשיב על השגת הא"ר על הב"י ועל ביאורו, אבל אין בהם כדי הכרעה כיעו"ש, ומאידך מפרש שם הברכ"י דכו"ה ה"ר פרץ להשיג על כל עיקר דינו של הר"מ ולהתיר בכלל הכניסה לביהכ"נ בסכין עיין שם. ויעוין במ"ב שמביא ג"כ בקצרה דברי הא"ר.

(י) ובצפייתי צפיתי בספר מטה יהודה על או"ח למהר"י עייאש ז"ל וראיתי כי דרך מיוחדת לו בתירוץ קושית הט"ז, ובאשר דאיכא למשמע מיניה הלכתא גבירתא לנידונא אעתיק בזה לשון תירוצו, ז"ל: ואין צורך לזה (לחילוקו של הט"ז) דהתם דהשלחן דומה למזבח וכתוב לא תניף עליהם ברזל בסכין כל דהוא מיקריא הנפה, משא"כ כאן חשיב כתופס כלי זיין לילחם ואין דרך לילחם אלא בסכין ארוך משא"כ בסכין קצר אינו אלא כחפץ בעלמא ולא שייך קיצור בזה הקטן דאין דרך להלחם בו ותדע דהרי לא אסרו אלא ליכנס בו לביהכ"נ אבל אם מתפלל בביתו והוא תחוב בחגורתו משמע דשרי אפילו בסכין ארוך, והיינו דביהכ"נ אית ביה תרתי אם מפני שהסכין מקצר אם מפני כבוד ביהכ"נ, ועוד דאין איסור זה דסכין ארוך פשוט שהרי סיים הארחות חיים והובא בב"י ז"ל מיהו אין לחוש כי אם בגילוי הרא"ש ע"כ, דמשמע דקאי אין לחוש גם אסכין

ארוך ולא אכיסו בלבד, וכיון שכן די לך חידושו שאין להחמיר כי אם בארוך ולא בקצר עכ"ל.

למדנו מדברי המטה יהודה שבעיקרו סבר ג"כ לחלק בזה בין ארוך לקצר, אבל סברת חילוקו בזה הוא מפני שבסכין ארוך הדרך להלחם בו אבל סכין קצר אינו אלא כחפץ בעלמא, והיינו שעומד לשימוש לדברים אחרים, ולפי הסבר זה יוצא לנו שאבל בכגון נידוננו בכלי זיין כרובה ואקדח שכגדולים כן קטנים הדרך להלחם בהם ולא עוד אלא שמיוחדים רק לכך ואינם מוכשרים לתשמיש אחר צריך להיות אסור להכנס אתם לביהכ"נ. ושמענו גם קולא מדברי המטה יהודה דס"ל שיסוד האיסור בזה הוא רק בביהכ"נ. אבל כשמתפלל בביתו פשיטא ליה דשרי להתפלל כשהסכין תחוב בחגורתו אשר במתניו ואפי' אם הוא ארוך, וא"כ ה"ה דצריך להיות מותר אפילו ברובה ובאקדח, דזיל בתר טעמא דס"ל דאסור רק בביהכ"נ דאית ביה תרתי מפני שהסכין מקצר וגם מפני כבוד ביהכ"נ.

אולם מסוף דבריו של המטה יהודה משמע דס"ל דבכל גוונא אין להחמיר כי אם בארוך בהיות וגם בארוך איכא פלוגתא (דמפרש כוונת פלוגתת הר"פ כפירושו של הברכ"י) ולכן אמרין בזה אין לך אלא חידושו. ויתכן עוד שעל עצם החילוק בין מכוסה לבין מגולה ג"כ לא פליג המטה יהודה, אלא שבא בדבריו לומר שאין צורך לזה.

(יא) ומאידך יש מקום להנדז על דבר היתרו של המטה יהודה להיות חגור בסכין ארוך כשמתפלל בביתו, דמדברי האו"ח משמע שהקפידה בזה הוא ביסודו מפני שהתפלה מארכת ימיו של אדם וכו', וכנ"ל בראש דברינו, והיינו שנימוק האיסור בזה הוא בגלל התפלה, וזה שייך איפוא גם כשמתפלל בביתו, וזה שנקט בית כנסת, יש לומר דאורחא דמילתא נקט ששם הוא מקום תפלה, וביותר י"ל שנקיט ביכ"נ לאשמעינן חידושא ששם אסור ליכנס אפילו שלא בשעת תפלה ואפילו כניסה בעלמא שלא לשם תפלה בהיות והמקום מיוחד לתפלה, אבל בשעת תפלה ס"ל שפיר דאסור אפילו בכל מקום שנמצא, כי התפלה מארכת וכו', ופשוט.

(יב) כמו"כ יש לזכור מה שהבאנו לעיל אות ה' מהשב"ק והר"ש בן היתום שהיה הדבר פשוט להם שאיסור הכנסת כלי זיין וסכין בביהמ"ד הוא בכל שהוא, וכעת התבוננתי שבעצם משמע דס"ל כדבריהם גם הרא"ש במ"ק שם סי' כ' שכותב בלשון: מדאמר ש"מ תלת ה"ל למימר ש"מ ד' ונימני ליה בהדיהו, ומדלא אמר הכי ש"מ דבגוסטרא מותר והא דשקלינהו בשיניה משום דהוה קאי בבי מדרשא דליכא גוסטרא, ולפיכך לא מהני ליה בהדיהו. ולהכי איצטריך למימר דהוה קאי בבי מדרשא כי היכי דלא נגמר מיניה דבגוסטרא אסור עכ"ל. ונראה ברור דכוונת הרא"ש במ"ש דלכא גוסטרא בבי מדרשא ובמה שמוסיף לבאר שמשו"ה איצטריך למימר דהוה קאי בבי מדרשא וכו', הוא לומר בכנז"ל בשבה"ל והר"ש בן היתום, משום דאסור להכניס כל כלי ברזל בבי מדרשא, ומשום כך כשהזכירו שהוה קאי בבי מדרשא ידעין שלא היה במציאות שיהא לו שם גוסטרא, ולכן ליכא למילף מזה כלל איסורא לנטילת צפרנים בחוה"מ בגוסטרא. ויעוין עוד בספר יפה ללב שם שמביא בשם המקובלים ז"ל שאין לתת עליו שום דבר של ברזל בשעת התפלה ע"ש, וכפי שראינו יש לזה מקור גם בתורת הנגלה מדברי הראשונים הנ"ל, ואולי כוונתם להוסיף שלא לשאת כנ"ז בשעת התפלה אפילו שלא בביהכ"נ.

סיכום: מכל האמור נראה להלכה בנידון שאלתנו; א, באין צורך ולא טורח מיוחד אין ליכנס לביהכ"נ ברובה

ואקדח, ויש להסירם ולמוסרם לשמירה בחוץ. ב, כשאין אפשרות לעשות זאת יש להתיר הכניסה בהם באופן שלא יהיו ממולאים בכדורים. ומה טוב גם לכסותם בבגד עליון או טלית. ג, אם אין אפשרות להוריקם מהכדורים יש להתיר בכיסוי לבד כנ"ז ובמיוחד יש להתיר בכזאת באקדח שנתון בנרתיקו וגם אינו מורגש כלל כשמכסים אותו. ד, האמור יש להחמיר בשעת התפלה גם כשמתפלל בביתו או על פני השדה.

(יג) כל הדברים האמורים המה שלא במצב של חירום וכוננות ועמידה על המשמר מפחד האויב, אבל כשנמצאים במצב כנ"ז והחייל ואיש המשמר עומדים על משמרת הבטחון ואיש חרבו על ירכו, אין לחזר כלל אחר הקל קל תחילה. ויש לו להתפלל עם כלי זיינו עליו וכן ליכנס בביהכנ"ס, ורק יש לו להשתדל להסירם מעליו ולשימם בסמוך לו ולכסותם, אם אפשר, ולא יפריע לו הדבר בתפלתו, או לכסותם בבגד עליון או בטלית כשהם עליו.

ובכלל יש גם סברא לומר שלחייל העובד בצבא קבע וכן לשוטר קבוע לדידם הרובה או האקדח נחשבים כאחד מבגדיהם שמלובשים, וכדמצינו בגדולה מזו להערוה"ש בה' שבת סי' ש"א סעי' נ"א שכותב לומר סברא כזאת לגבי הוצאה בשבת כיעו"ש ואכמ"ל.

משנה מסכת מדות פרק ג משנה ד

אחד אבני הכבש ואחד אבני המזבח מבקעת בית כרם וחופרין למטה מהבתולה ומביאים משם אבנים שלמות שלא הונף עליהן ברזל שהברזל פוסל בנגיעה ובפגימה לכל דבר נפגמה אחת מהן היא פסולה וכולן כשרות ומלבנים אותן פעמים בשנה אחת בפסח ואחת בחג וההיכל פעם אחת בפסח רבי אומר כל ערב שבת מלבנים אותו במפה מפני הדמים לא היו סדין אותן בכפיס של ברזל שמא יגע ויפסול שהברזל נברא לקצר ימיו של אדם והמזבח נברא להאריך ימיו של אדם אינו בדין שיונף המקצר על המאריך:

רמ"א חושן משפט הלכות עדות סימן לה סי"ד

אבל י"א דתקנת קדמונים הוא דבמקום שאין אנשים רגילים להיות, כגון בב"ה של נשים או בשאר דבר אקראי שאשה רגילה ולא אנשים, כגון לומר שבגדים אלו לבשה אשה פלונית והן שלה, ואין רגילים אנשים לדקדק בזה, נשים נאמנות (ת"ה סי' שנ"ג ואגודה פ' י' יוחסין).

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עה אות ג

ובהא דבישוב גוש עציון ובעוד ישובים כאלה שהם סמוכים לערבים שיש בהם הרבה שונאי ישראל ורוצחים ימ"ש שנחוץ לכל אחד מישראל כשיוצא לדרך לשאת עמו נשק, אם יש להתיר גם להנשים שמצד איסור הלאו דכלי גבר על אשה אסור להם לישא כלי נשק כדאר"א בן יעקב בנזיר דף נ"ט, במצב כזה לישא כלי נשק קטן הנקרא אקדח, ומפרש כת"ר נכדי דבמקום דאיכא חשש פקו"נ פשיטא שמותר, אבל שהאינשי חשבי שאין בזה סכנה מטעם שעכ"פ יד ישראל תקיפה, וגם אפשר להם שלא לצאת ממקום הישוב ואם

נחוץ לנסוע לאיזה מקום יסעו רק עם אנשים הנושאים נשק, אבל מאחר שהוא דבר קשה לפניהן להתנהג שלא כדוהרגלו אם יש להתיר להם באופן זה, וכתב טעמים להתיר מזה שבט"ז סימן קפ"ב סק"ד כתב דרך נוי וקשוט אסור אבל אם עושה כן מפני החמה והצנה וגשמים ליכא איסור וכן כתב הש"ך בשם הב"ח וכלי נשק זה אינו כלל דרך קשוט ונוי אלא להגן על עצמן, וגם שאין בזה ענין יציאה למלחמה דאין כאן ענין מלחמה שהוא בצבור אלא שעושות למקרה בעלמא כשנוסעות בדרך, וגם שאין דרך הצבא במלחמה בכלי נשק קטן כזה אלא בכלי נשק גדולים, הנה מצד טעם הט"ז והש"ך בשם הב"ח דדרך נוי וקשוט אסור, הוא רק בבגדים וקשוטים והעברת שער, אבל הלאו דאיכא ללבוש כלי זיין ולצאת למלחמה אין זה כלל ענין נוי וקשוט אלא שהוא איסור אחר שאיכא ג"כ בכלל לאו זה משום דגם לבישת כלי זין ויציאה למלחמה הוא ג"כ רק כלי גבר הן שאיסור זה אינו נוגע ליפוי כלל אבל לבישה זו ויציאה זו היא רק כלי גבר ואסור לאשה ללבושם, ובתרגום יונתן על החומש תרגם שאסור לאשה ללבוש ציצית ותפילין משום שהם תיקוני גבר אף שג"כ לא שייך לנוי וקשוט משום דכל ענין כלי גבר אסורין על אשה, אך באלו שהם מצד לבישה על הגוף למטרת לבישה הוא שייך לנוי וקשוט ושייך לחלק בהן שבאופן מקרה שחם ביותר או קר ביותר אין זה סתם לבישה הנאסר דרך נוי וקשוט, אבל בהא דכלי נשק ובגדי מצוה כציצית ותפילין אף שלא שייכי לנוי וקשוט אסירי.

ואדרבה יש מקום לומר דאיסור לבישת כלי זין לנוי וקשוט יהיה מותר אם עצם הכלי זין יהיה דבר שהוא נוי, דר"א וחכמים שפליגי בשבת דף ס"ג שלר"א הם תכשיטין ולחכמים אין אלא לגנאי הוא לענין שלבישת כלי זין להראות כאיש חיל וגבור הראוי לילך למלחמה יתחשבו תכשיטין שר"א סובר שהוא בחשיבות תכשיטין שמתפארין בזה שהוא איש גבור הראוי למלחמה וחכמים סוברין שהוא גנאי, וראיה לזה מהא דעל מה שהשיב ר"א מהא דהקשו לו חכמים וכי מאחר דתכשיטין הן לו מפני מה הן בטלין לימות המשיח השיב לפי שאין צריכין שנאמר לא ישא גוי אל גוי חרב והקשה הגמ' ותהוי לנוי בעלמא והשיב אביי מידי דהוה אשרגא בטיהרא, ואם עצם כלי זין הם דבר נוי להחשב תכשיטין לא היה זה שום תירוץ, אלא הוא משום דעצם הכלי זין אין דבר נוי וקשוט אלא מה שנראה בהם איש חיל וגבור הראוי למלחמה הוא הנוי והקשוט, שלכן כיון שבימות המשיח לא יהיו מלחמות ולא יהיה שום צורך בגבורת אדם אין בענין גבורה שום התפארות כמו שאין שום חשיבות לשרגא בטיהרא. אבל כשיהיה איזה דבר מכלי זין דבר שהוא יפה הראוי להתיפות ולהתקשות /ולהתקשט/ בו מצד החפץ לא מצד ראיית גבורה בזה לא פליגי ולכו"ע הוא תכשיט, אף שאיכא סברא לומר דכיון דראוי גם למלחמה הוא לחכמים דבר גנאי אף שהוא יפה ונוי להתייפות מצד נוי ויופי דהחפץ דכיון דניכר שהוא מכלי זין דמלחמה הוא גנאי גדול מהנוי ויופי שבו ונתבטלה הנוי והיופי שבו בראיית דבר הגנאי שבו, לא מסתבר לעשות פלוגתא רחוקה כזה ואם יהיה דבר נוי ויופי לכו"ע הוא תכשיט, שלכן כשתלבש אשה כלי זין כזה שהוא דבר נוי ויופי להתקשט ולהתייפות בו ככוונתה בלבישת שאר תכשיטין היתה מותרת משום דאיסור לבישת כלי גבר דאמר ראב"י על כלי זין הוא כשלו בשת למלחמה וכה"ג דמלחמה דוקא כשרוצה להתראות כגבר היוצא למלחמה, וזהו אפשר פירוש למלחמה שאיכא בברייתא בנזיר בלשון ראב"י.

ומוכרח לכאורה לפרש זה דהא הרמב"ם בפ"ב מע"כ ה"י כתב באיסור דלא תעדה אשה עדי האיש גם שלא

תלבש שריון וכתב הכ"מ שהוא משום דפסק כראב"י שמשנתו קב ונקי והשמיט הא דאראב"י לא תצא למלחמה וכן הוא בש"ע יו"ד סימן קפ"ב סעי' ה', שא"כ לא מפרשי כלל הא דאמר ראב"י למלחמה בכלום ומה שכת"ר נכדי כותב שיציאה למלחמה עצמה הוא ג"כ מכלל לאו זה דלא יהיה כלי גבר לא הוזכר זה ברמב"ם ובש"ע, אבל ודאי הא נשי לאו בני מלחמה נינהו כדאיתא בריש קידושין והאיסור דבקרוא שנכתב סתם הוא רק על לבישת כלי זין לא מסתבר כלל שיהיה נאמר הלאו דלבישת כלי זין דוקא באם יארע שאשה תצא למלחמה ולכן מוכרח להרמב"ם דהוא לפרש שאיסור לבישת זין מקרא דלא יהיה כלי גבר הוא דוקא בלבישה בביתו בשעת שלום כצורך ודרך הלבשה דאנשי צבא בלמחמה /במלחמה/ שהוא להגן כשיפול איזה גזלן ורוצח בבית ובדרך שאף בעת שלום שייך זה, שאשה אסורה ללבוש מאיסור כלי גבר אבל אם הוא לנוי וקשוט מחמת שכלי הזין הוא דבר יפה ליכא משום כלי גבר בכלי זין.

ונמצא דסתם בגדים שהם נוי ויופי להגוף אסור כשלובשת לנוי וקשוט ליופי ומותרת כדי להגן מפני החמה והצנה וכלי זיין אסור כשלובשת להגן מגזלן ורוצח ומותרת לנוי וקשוט אם שייך זה מצד הכלי, דאם הנוי הוא מחמת שתראה כאיש חיל בכח תהיה אסורה. והרמב"ם והש"ע לא נקטו החלוקים משום שלא נקטו החלוקים מאיזה טעם דהט"ז והש"ך בשם הב"ח לא כתבי שהם פליגי אלא שמפרשי שכן הוא גם להרמב"ם והש"ע ובט"ז מפורש שסובר כן הש"ע דהא כתב על לשון לא תעדה שהוא דוקא לנוי וקשוט וגם כתב שהוא פשוט, וכמו כן אמינא שהחלוק בשריון וכלי זין שהוא להיפוך נמי פשוט. וא"כ מה שאין הנשק דאקדח ענין נוי וקשוט אינו טעם להקל אלא אדרבה טעם להחמיר לאסור. אבל זה שאין דרך הצבא בכלי נשק קטן כזה אלא כלי נשק גדול הוא טעם להתיר.

אבל בעצם לדינא פשוט שבמקומות שקרוב להערביים הרוצחים שאין יראין מהממשלה כמעשים בכל יום מותרות הנשים לישא כלי זיין לא רק להצלה מהריגה ממש אלא אף להנצל מהכאות בעלמא שבמלחמות קטנות אלו הא נמצאות הנשים כאנשים בהכרח שלכן לא שייך חלוק בין גברי לנשי במה שצריכין ליקח להנצל דיש ליקח מה שיותר עדיף לזה וכל עניני נשק יש להחשיב דרכן דתרווייהו בין גברי בין נשי בזה אף אם לענין המציאות לא ניסו הנשים בזה מפני חולשתן ויראתן ואין יכולות להציל עצמן משום דכן צריך להיות ולא שייך לעשות חלוקים בזה, וגם פשוט שהוא גם ענין פק"נ =פקוח נפש= ולא שייך לחייב בשביל זה הנשים שלא יסעו למקום שרוצות, ואפילו אם תקח גברא יש לתרווייהו ליקח נשק שהרי יותר טוב להנצל וגם אפשר שיפלו תרתי, ורק לצאת למלחמה אין דרך נשי וגם אסורות וכן בסתם מקומות שבחזקת שלום אסורות.

והא דאיתא בפרש"י נזיר נ"ט דיעל הרגתה לסיסרא ביתד ולא בכלי זין מצד איסור כלי גבר, והוא מתרגום יונתן בשופטים ואיתא גם בילקוט שופטים רמז נ"ו כדציין רעק"א בגהש"ס, הוא להרוג אחר שהיה כבר ככפות מצד העייפות והתרדמה שהפיל עליו ה' והיה לה זמן לבקש יתד להרגו ומוכרח כן דהא עברה ברצון על איסור א"א =אשת איש= ז"פ שליכא היתר זה אלא להצלת ישראל וכ"ש שלא היה שייך לחוש מלאו דכלי גבר אלא משום שהיה ככפות ויכלה להרגו גם ביתד, וזה ברור ופשוט. ומ"מ צריכות ללמוד איך להשתמש בהאקדח שזה יותר נחוץ לפניהן. ולישא אותו במקום שיותר קל להוציאו. זקנך אוהבך בלו"נ, משה פיינשטיין.

רמב"ם הלכות שבת פרק ב הלכה ג

כשעושים דברים האלו אין עושין אותן לא ע"י גוים ולא ע"י קטנים ולא ע"י עבדים ולא ע"י נשים כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם, אלא על ידי ג גדולי ישראל וחכמיהם, ואסור להתמהמה בחילול שבת לחולה שיש בו סכנה שנאמר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ולא שימות בהם, הא למדת שאין משפטי התורה נקמה בעולם אלא רחמים וחסד ושלום בעולם, ואלו המינים שאומרים שזה חילול שבת ואסור עליהן הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכח סעיף יב

כשמחללין שבת על חולה שיש בו סכנה, משתדלין שלא לעשות ע"י א"י וקטנים ונשים אלא ע"י ישראלים גדולים ובני דעת. הגה: וי"א דאם אפשר לעשות בלא דיחוי ובלא איחור ע"י שינוי, עושה ע"י שינוי; ואם אפשר לעשות ע"י א"י בלא איחור כלל, עושין ע"י א"י (א"ז) וכן נוהגים; אבל במקום דיש לחוש שיתעצל הא"י, אין לעשות ע"י א"י (תוספות ור"ן).

ט"ז שם ס"ק ה

ויש אומרים דאם אפשר כו'. דיעה זו איתא בש"ג בשם ריא"ז ול"נ דבר זה תימה דכי היכי דיש איסור לעשות ע"י עכו"ם אם יש לחוש שיתעצל כמה שכת' אח"כ כאן ה"נ יש חשש שמא אתה מכשילם לעתיד באם יראו עכשיו שאין עושין רק על ידי עכו"ם יסברו שיש איסור ע"י ישראל ולפעמים לא יהי' עכו"ם מצוי ועי"ז יסתכן החולה במה שימתינו על עכו"ם והרבה פעמים מצינו בגמרא נמצא אתה מכשילן לעתיד לבא וגם בזה אמרי' בירושלמי השואל ה"ז ש"ד והנשאל ה"ז מגונה כמ"ש הטור סי' זה מטעם שהנשאל היה לו כבר ללמד דבר זה עם רבים שפ"נ דוחה שבת כמ"ש ב"י בשם ת"ה כ"ש שאין לעשות מכשול ויתן מקום לטעות ותו דהא אמרינן בזה וכל הזריז ה"ז משובח אם כן למה לא יהי' הישראל זריז קודם לעכו"ם ועפ"ז נל"ל מה שכ' תרי בבי בגמרא פרק בתרא דיומא אין עושין דברים הללו לא ע"י עכו"ם ולא ע"י קטנים אלא על ידי גדולי ישראל וא"א לעשות דברים הללו על ידי נשים ולא כותים כו' וכבר נזכר בב"י טעמים לחילוק תרי בבות ולפ"ד א"ש טפי דתחלה אמר שיש איסור לעשות ע"י עכו"ם שלא יאמרו שיש איסור לעשות ע"י ישראל ואח"כ אמר מצוה לעשות ע"י גדולי ישראל וא"א לעשות ע"י נשים וכותים דהיינו אפי' אם הם מזומנים לפנינו והם שומרי שבת אם כן אין שייך מכשול הנזכר כאן אפ"ה יעשו דוקא גדולי ישראל כדי להורות הלכה למעשה לרבים והב"י כת' דהך גדולי ישראל לאו גדולים בחכמ' קאמר כדמשמע מדברי הרמב"ם שכת' גדולי ישראל וחכמיהם דאם כן מאי אריא נשים וכותים אפילו שאר אינשי נמי אלא ודאי גדולים לאפוקי קטנים ישראל והוסיף רמב"ם וחכמיהם כלומר שהם בני דעת לאפוקי נשים ועבדי' שדעתן קלה עכ"ל וכמה וכמ' שיכל הרב את ידו לצאת מפשוטו ולפרש בדוחק גדול דאם כדבריו הי' לו לומר גדולי ישראל לשון דביקות ולא ישראל גדולי' [גם בר"ן פ' ח' שרצים כת' ומכאן אתה למד שחולה שיש בו סכנה צרכיו נעשים ע"י גדולי ישראל עכ"ל ושם אין שייך לומר לאפוקי נשים ועבדים דהוא לא זכר זה כלל ובחנם נכנס לזה] דודאי במ"ש גדולי ישראל לאו למידק

איסורא בסתם ישראל קא מכוין אלא למצוה מן המובחר קאמר והכוונ' שלא תאמר שיש לעשות ע"י עכו"ם ואסו' ע"י ישראל אלא אדרבא מצוה יש בדבר וגדולי ישראל יעשוה ונמצא שיש איסור ע"י עכו"ם ובישראל עצמם יש מעלה לעושה זה כנלע"ד נכון והבא לעשות ע"י עכו"ם המזומן לכל הפחות יגלה לרבי' באותו פעם שיש היתר לישראל עצמו אלא שהעכו"ם הוא מזומן כאן אבל עיקרא דמילתא שלא ישגיח על העכו"ם כל עיקר אם רואה סכנה בבירור ויש אפי' ספק הצלה הזריז ה"ז משובח אם יעשה הוא עצמו כי אף על פי שהעכו"ם לפנינו ועושה ההצלה מ"מ הישראל יעשנה טפי בזריזות ואף שכתב רמ"א וכן נוהגין אין מזה ראייה דלאו מנהג ותיקין הוא גם מדברי הר"ן שמביא ב"י משמע כן שכ' שמא יבא הדבר כו' משמע דחש על העתיד אף על פי שעכשיו אין חשש ומה שנרשם כאן במ"מ תוס' והר"ן הוא טעות המעתיק ואינו אמת בעיקר הדין שזכר רמ"א בזה כנלע"ד ברור:

משנה ברורה שם ס"ק לז

וכן נוהגים - והט"ז כתב דלאו מנהג ותיקין הוא דאף שיכול לעשות ע"י א"י מ"מ הישראל יזרז בדבר יותר ולכן אם יש אפילו ספק הצלה ויש סכנה בבירור כל הזריז ה"ז משובח:

בית יוסף אורח חיים סימן קנא [ו]

כתוב בארחות חיים (הל' ביהכ"נ אות ז) בשם הר"מ שאסור ליכנס לבית הכנסת בסכין ארוך לפי שהתפלה מארכת ימיו של אדם והסכין מקצרם.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בית הכנסת סימן קנא סעיף ו

מותר ליכנס בבהכ"נ במקלו ובתרמילו ובאפונדתו (פי' מיני כיסים תרגום ובילקוט ובתרמיליה), ויש אוסרים ליכנס בו בסכין ארוך או בראש מגולה.

נחמיה פרק ד פסוק טו

וְאַנְחֵנוּ עֲשִׂים בְּמִלְאָהּ וְחֻצֵי מַחְזִיקִים בְּרַמְחֵים מְעֵלוֹת הַשָּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים:

מצודת דוד נחמיה פרק ד פסוק טו

מחזיקים - היו אוחזים ברמחים לשמור את הבונים:

שו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן יח

אם מותר ליכנס לבית הכנסת עם רובה או אקדח וכן להתפלל בביתו או בשדה כשהן עליו.

אודות אם מותר ליכנס לבית הכנסת עם רובה או אקדח, וכן אם מותר להתפלל אפילו בביתו כשכלי נשק אלה עמוסים עליו.

(א) הנה באו"ח סי' קנ"א סעיף ו' נפסק וז"ל: ויש אוסרים לכנס בו בסכין ארוך או בראש מגולה עכ"ל. והמקור לדין זה הוא מספר ארחות חיים, וכדמביא כן בבית יוסף בטור סי' זה וז"ל: כתוב בא"ח בשם הר"מ שאסור ליכנס לב"ה = לבית הכנסת = בסכין ארוך לפי שהתפלה מארכת ימיו של אדם והסכין מקצרת וליכנס בכיסו נמי אסור כדאמרינן שלא יכנס להר הבית באפונדתו. והגיה עליו הר"פ מיהו אין לחוש כי אם בגילוי הראש. ובמ"ס כתוב מי שראשו מגולה לא יוציאו הזכרה מפיו עכ"ל. והא דכותב השו"ע דין זה בלשון ויש אוסרים נראה דלא כוון לומר דיש פלוגתא בזה אלא כזה הוא הכלל שלו דכל מקום שמצא דין שאינו נזכר ג"כ בשאר פוסקים כותב כלשון הזה. וכדכותב הסמ"ע בחו"מ סי' ט"ז סק"ח, והסכימו לזה גדולי הפוסקים כיעו"ש בפ"ת סק"א עיין שם.

(ב) ובאמת יש מקור מפורש לדין זה גם בגמ', והוא ממה דאיתא בסנהדרין ד' פ"ב ע"א: ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו מיכן שאין נכנסין בכלי זיין לבית המדרש. ומבאר היד רמה דההוכחה היא מפני שכתוב ויקם וכו' ומשמע שלא היה מצוי לו אלא לאחר עמידתו מתוך העדה. וקשה לכאורה על האו"ח והב"י שלא ציינו מקור לזה

מגמ' הנ"ז. ויש לומר דהו סברי דאין הוכחה ברורה מזה גם לענין כניסה לביהכ"נ כי היד הדוחה יכולה לדחות ולומר דשאני בית המדרש דקדושתו יותר חמורה מקדושת בית הכנסת כנפסק בטור ושו"ע או"ח ריש סי' קנ"ג. והתבוננתי שהמהר"צ חיות בהגהותיו על הש"ס בסנהדרין שם מתמה בכנ"ל עליהם שהעלימו עין להביא מקור מגמ' שם דמוכח דאף לביהמ"ד דקדושתו קלה מבהכ"נ אסור ליכנס בכלי זיין כ"ש בבהכ"נ, ונשאר בצ"ע. אבל תימא על תמיהתו וביותר עמ"ש דביהמ"ד קדושתו קלה מביהכ"נ, דקאזיל בזה בתר איפכא, וההלכה ברורה היא דקדושת בית המדרש חמורה מקדושת ביהכ"נ וכנ"ז, וממילא מתורץ גם עצם קושיתו וכנ"ל. ומצאתי בספר רוח חיים על או"ח להגר"א פלאגי ז"ל שכבר עמד בדבריו להשיג בכנ"ז על המהר"צ חיות עיין שם.

(ג) עכ"פ למדנו מהאמור לתרי שאילתא דנן, דאין נכנסים לביהכ"נ בסכין וכלי זיין, וכדכתוב באו"ח ובשו"ע בלשון שאסור ליכנס לבית הכנסת. וגם לרבות שאסור להתפלל אפילו בבית כשהם עליו, דזיל בתר טעמא, שמנמקים הטעם לפי שהתפלה מארכת וכו'. ונימוק זה שייך בכל מקום שמתפלל מכיין שמיית עת תפלה היא לו שמארכת ימיו וכו'. ובביהכ"נ אסרו להכניס אפילו שלא בשעת תפלה בהיות וסגולתה העצמית של הבית כנסת היא להאריך ימיו של אדם כדאיתא בברכות ד' ח' ע"א.

(ד) אלא דיש עדנה לדון בהדין של אקדח כשהוא מכוסה ונתון בנרתיקו, וגם בהדין של רובה (ובזה גם אקדח) כשאינו טעון כדורים ואינו מוכשר לפעולתו כפי מה שהוא, אם גם באופן זה אסורה הכניסה לביהכ"נ והתפלה בהם או לא, ונבאר הדברים.

דהנה הט"ז בסק"ב מקשה על השו"ע דנקט בלשון בסכין ארוך, ומשמע דבסכין שאינו ארוך אין חשש זה, ואילו בסי' ק"פ גבי ברהמ"ז = ברכת המזון = אסור שיסאר על השלחן מחשש זה של אינו דין שיניף המקצר על המאריך כל סכין שהוא, ומתרץ דשאני ברהמ"ז דלא בעי אלא לכסות הסכין בזה יש אפשרות לכסות כל סכין, אבל כאן דנצטרך לסלק ממנו הסכין לגמרי וזה טירחא יתירה לסלקו וכו' ע"כ לא הטריחוהו בזה רק סכין ארוך שאין בו צורך כ"כ ע"ש.

למדנו מדברי הט"ז דס"ל לומר שהאיסור הוא רק בסכין ארוך בדויקא אבל בסכין קצר לא אסרו, ורק לפי טעמו בזה שכותב לחלק מפני שבארוך אין בו צורך כ"כ אבל הקצר צריכים אותו בתכיפות משמע שזה שייך רק בסכין שמשתמשים בו לכל מיני צרכים, ולא כן בכלי זיין שמיוחדים רק למלחמה ואין בהן צורך כלל לביהכ"נ בכה"ג לא חילקו ואסור אפילו בכלי זיין קצרים. אולם אילו יכלנו להוסיף ולהסביר שלכן נקט השו"ע רק סכין ארוך מפני שקסמך גם על הלימוד מקרא שמצינו בזה בגמ' סנהדרין ולכן אסר רק ארוך דומיא דרומח דקרא, אז היה מקום להתיר כל שאינו ארוך אפילו בכלי זיין.

ומצאתי בספר יפה ללב על או"ח ח"א סי' קנ"א אות ט' שכותב באמת להסביר בכאמור דטעמייהו דהאוסרין הוא מההיא דסנהדרין ולכך כתבו בסכין ארוך שהוא כלי זיין כמו רמח שהוא ארוך כמ"ש בגמרא ע"ש, וא"כ יש מקום להתיר לפי"ז גם כלי זיין קצרים כאקדוח וכדומה.

(ה) ברם ראיתי בספר שבלי הלקט ה' חוה"מ סי' רל"א דמדי דברו שם בדברי רב שמן בר אבא במו"ק ד' י"ח ע"א דקאמר: הוה קאימנא קמיה דר' יוחנן בי מדרשא בחולו של מועד וקלינהו לטופריה בשיניה וכו' ואם יש

להוכיח מזה דבכלי אסור ליטול בחוה"מ =בחול המועד=, כותב לדחות דאין להוכיח מזה לאיסורא, משום דאמרין בסנהדרין וכו' מיכן שאין נכנסין בכלי זיין לבית המדרש ועל כן לא נמצא סכין בבית המדרש דכלי ברזל אפילו כל שהוא נקרא כלי זיין כדאיתא התם תניא ר' אומר גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהברזל ממית בכל שהוא לפיכך לא נתנה תורה שיעור עיין שם, ובדומה לזה כותב גם הר"ש בן היתום על מו"ק שם כיעו"ש. הרי דקסברי בפשיטות להראשונים הנ"ל שהלימוד מקרא דויקח רומח הוא לאו דוקא על בדומה לו ממש אלא הוא לימוד על כל סוגי כלי זיין הממיתים שאין להכניסם בביהמ"ד וסכין וכלי ברזל אסור אפילו בכל שהוא. ויהא קושיא מזה גם על הט"ז שכתב לחלק בין ארוך לקצר. אם לא שנאמר לחלק בזה בין ביהכ"נ לבין ביהמ"ד, ונאמר דביהמ"ד שאני שקדושתו יותר חמורה ולכן אסור אפילו בכל שהוא, ומשא"כ ביהכ"נ שקדושתה יותר קלה שם נחתין חד דרגא ומחלקינן בין ארוך לקצר. ושוב י"ל ממילא גם כנ"ל.

(ו) אולם גם אם לא נתפוס לחלק בכנ"ז בין ביהכ"נ לבין ביהמד"ר ונאמר בזה זיל בתר טעמא שזה מאריך הימים וזה מקצר, (וכדכותב בדומה לזה גם בספר מעשה רוקח על הרמב"ם פי"א מתפלה ה"ה עיין שם), מ"מ נראה לי לחדש אליבא דכו"ע ולומר דזאת מיהא בעינן שיהא בדומה לההיא דרומח שהמכשיר כשלעצמו כפי שהוא יהא מוכשר לקצר ימים, כסכין וכדומה, אבל כל שהמכשיר זקוק לעזרה נוספת לתפקידו כרובה ואקדח וכדומה הזקוק לכדורים שיורה בהם, אזי אם הוא ריק מכדורים יש לומר דמותר ליכנס בו בביהכ"נ ובביהמ"ד בהיות והוא כשלעצמו כפי שהוא כעת אינו מסוגל לקצר ימים, ואפילו אם במקום שני בחגורתו שעליו מחזיק גם כדורים מ"מ לא משנה הדבר לאסור בהיות שכל אחד כפי שהוא בנפרד אינו יכול לקצר ימים.

(ז) ובספר יד אהרן בהגב"י ראיתי שכותב לתרץ קושית הט"ז דאין סתירה מההיא דברהמ"ז משום דמה שכתוב ארוך דמשמע לאפוקי קצר דמותר, היינו כיון שהיו מכוסה דומיא דברהמ"ז, אבל ארוך אינו יכול לכסותו, משו"ה דוקא ארוך אסור וקצר מותר ובב"ה דיכול לכסותו אפי' שיהיה ארוך אסור סתם סכין עיין שם. ויוצא לנו מזה שבעיקר תלוי הדבר באם הסכין מכוסה או לא, דבמכוסה שרי אפילו בארוך ובמגולה אסור אפי' בקצר, והאו"ח אורחא דמילתא נקט דארוך קשה לכסותו וקצר נקל לכסותו, ונלמד מזה איפוא גם בנוגע לכלי זיין דכל שהוא מכוסה מותר, וא"כ אקדח שנתון תמיד בנרתיקו נרתיק - העור צריך להיות מותר ליכנס בו לביהכ"נ בכל גוונא, וגם רובה אם יכסהו כולו במעיל עליון או בטלית צריך ג"כ להיות מותר.

(ח) אלא דראיתי במור וקציעה להיעב"ץ ז"ל שכותב בעיקרו ג"כ לחלק כחילוקו של היד אהרן הנ"ל, דנראה דקפיד אסכין ארוך דוקא, דמיירי בארוך כל כך שיוצא ונראה מתחת בגדיו כעין סכין של שחיטה או חרב החגור על ירכו מעל למדיו שזה ודאי גנאי הוא ודרך קלון אבל בסכין קצר שמכניסו בתיק ומצניעו בכיס מגולה מתחת למדיו לית לן בה, אלא דלאחר מיכן כשמוסיף לכתוב שע"ז מתורצת קושית הט"ז מוסיף אמריו וכותב וז"ל: אלא סכין ארוך דווקא הוא דאסור משום דא"א לכסותו שלא יהא נרגש לעין שאפילו הוא נתון בחיקו נראה הוא מתחת למדיו עכ"ל, ומהוספת דברים אלה נראה דס"ל להיעב"ץ דכיסוי מועיל רק בגוונא דכשהוא מכוסה אינו בולט ונראה כלל, אבל כל שגם אחרי שמכסים אותו הוא נרגש ומכירים בו לא מהני אפילו אם הוא מכוסה בעצם, ולפי"ז לא יהני ברובה כיסוי כנ"ל בהיות שנרגש מתחת לכיסויו, וכן לא יהני באקדח מה שהוא נתון בנרתיקו אלא צריכים גם לכסותו בבגד באופן שלא יהא נראה ונרגש כלל.

(ט) וכדעת היד אהרן שכל שהוא מכוסה מותר בכל גוונא יש סייעתא מדברי האליהו רבה סי' קנ"א סק"י שכותב וז"ל: בראש מגולה כו' כ"כ ב"י על מ"ש א"ח שהר"מ מחה לילך בסכין ארוך או עם כיסוי לב"ה ז"ל והגי' עליו הרי"ף דאין לחוש כי אם בגילוי ראש ע"כ, והוא תמוה דלא נזכר מידי בדברי א"ח מגילוי ראש, ועיינתי בכלבו ד' י' שהעתיקו בזה הלשון. מיהו אין לחוש כ"א בגילוי ע"כ, וכ"ה בתשב"ץ סי' ר"ב, ופשוט לדעתי דקאי על סכין וכיסו דדוקא כשהם בגלוי אבל כשהם מכוסה מותר ולא איירי כלל מגילוי ראש וזה תימא על בעלי ש"ע ולבוש ואחרונים עכ"ל. הרי דפשוט ליה להא"ר לבאר שכוונת הא"ח לאסור רק כשהוא מגולה, אבל כל שהוא מכוסה בכיסוי אחר מותר אף על פי שהסכין ארוך ובולט. ולפי דברי הא"ר מתורץ בפשוטו גם קושית הט"ז, ד"ל דנקט סכין ארוך משום החידוש שישנו בזה שאעפ"כ מועיל כיסוי, אבל כל שאינו מכוסה אסור אפילו בקצר, ועיין מ"ש בזה גם הערוה"ש סעי' י' ע"ש, אמנם בברכ"י כותב להשיב על השגת הא"ר על הב"י ועל ביאורו, אבל אין בהם כדי הכרעה כיעו"ש, ומאידך מפרש שם הברכ"י דכוו' ה"ר פרץ להשיג על כל עיקר דינו של הר"מ ולהתיר בכלל הכניסה לביהכ"נ בסכין עיין שם. ויעוין במ"ב שמביא ג"כ בקצרה דברי הא"ר.

(י) ובצפייתי צפיתי בספר מטה יהודה על או"ח למהר"י עייאש ז"ל וראיתי כי דרך מיוחדת לו בתירוץ קושית הט"ז, ובאשר דאיכא למשמע מיניה הלכתא גבירתא לנידוננו אעתיק בזה לשון תירוצו, וז"ל: ואין צורך לזה (לחילוקו של הט"ז) דהתם דהשלחן דומה למזבח וכתוב לא תניף עליהם ברזל בסכין כל דהוא מיקריא הנפה, משא"כ כאן חשיב כתופס כלי זיין לילחם ואין דרך לילחם אלא בסכין ארוך משא"כ בסכין קצר אינו אלא כחפץ בעלמא ולא שייך קיצור בזה הקטן דאין דרך להלחם בו ותדע דהרי לא אסרו אלא ליכנס בו לביהכ"נ אבל אם מתפלל בביתו והוא תחוב בחגורתו משמע דשרי אפילו בסכין ארוך, והיינו דביהכ"נ אית ביה תרתי אם מפני שהסכין מקצר אם מפני כבוד ביהכ"נ, ועוד דאין איסור זה דסכין ארוך פשוט שהרי סיים הארחות חיים והובא בב"י וז"ל מיהו אין לחוש כי אם בגילוי הרא"ש ע"כ, דמשמע דקאי אין לחוש גם אסכין ארוך ולא אכיסו בלבד, וכיון שכן די לך חידושו שאין להחמיר כי אם בארוך ולא בקצר עכ"ל.

למדנו מדברי המטה יהודה שבעיקרו סבר ג"כ לחלק בזה בין ארוך לקצר, אבל סברת חילוקו בזה הוא מפני שבסכין ארוך הדרך להלחם בו אבל סכין קצר אינו אלא כחפץ בעלמא, והיינו שעומד לשימוש לדברים אחרים, ולפי הסבר זה יוצא לנו שאבל בכגון נידוננו בכלי זיין כרובה ואקדח שכגדולים כן קטנים הדרך להלחם בהם ולא עוד אלא שמיוחדים רק לכך ואינם מוכשרים לתשמיש אחר צריך להיות אסור להכנס אתם לביהכ"נ. ושמענו גם קולא מדברי המטה יהודה דס"ל שיסוד האיסור בזה הוא רק בביהכ"נ. אבל כשמתפלל בביתו פשיטא ליה דשרי להתפלל כשהסכין תחוב בחגורתו אשר במתניו ואפי' אם הוא ארוך, וא"כ ה"ה דצריך להיות מותר אפילו ברובה ובאקדח, דזיל בתר טעמא דס"ל דאסור רק בביהכ"נ דאית ביה תרתי מפני שהסכין מקצר וגם מפני כבוד ביהכ"נ.

אולם מסוף דבריו של המטה יהודה משמע דס"ל דבכל גוונא אין להחמיר כי אם בארוך בהיות וגם בארוך איכא פלוגתא (דמפרש כוונת פלוגתת הר"פ כפירושו של הברכ"י) ולכן אמרינן בזה אין לך אלא חידושו. ויתכן עוד שעל עצם החילוק בין מכוסה לבין מגולה ג"כ לא פליג המטה יהודה, אלא שבא בדבריו לומר שאין צורך לזה.

(יא) ומאידך יש מקום להנדז על דבר היתרו של המטה יהודה להיות חגור בסכין ארוך כשמתפלל בביתו, דמדברי האו"ח משמע שהקפידה בזה הוא ביסודו מפני שהתפלה מארכת ימיו של אדם וכו', וכנ"ל בראש דברינו, והיינו שנימוק האיסור בזה הוא בגלל התפלה, וזה שייך איפוא גם כשמתפלל בביתו, וזה שנקט בית כנסת, יש לומר דאורחא דמילתא נקט ששם הוא מקום תפלה, וביותר י"ל שנקיט ביכ"נ לאשמעין חידושא ששם אסור ליכנס אפילו שלא בשעת תפלה ואפילו כניסה בעלמא שלא לשם תפלה בהיות והמקום מיוחד לתפלה, אבל בשעת תפלה ס"ל שפיר דאסור אפילו בכל מקום שנמצא, כי התפלה מארכת וכו', ופשוט.

(יב) כמו"כ יש לזכור מה שהבאנו לעיל אות ה' מהשב"ל"ק והר"ש בן היתום שהיה הדבר פשוט להם שאיסור הכנסת כלי זיין וסכין בביהמ"ד הוא בכל שהוא, וכעת התבוננתי שבעצם משמע דס"ל כדבריהם גם הרא"ש במ"ק שם סי' כ' שכותב בלשון: מדאמר ש"מ תלת ה"ל למימר ש"מ ד' ונימני ליה בהדיהו, ומדלא אמר הכי ש"מ דבגוסטרא מותר והא דשקלינהו בשיניה משום דהוה קאי בבי מדרשא דליכא גוסטרא, ולפיכך לא מהני ליה בהדיהו. ולהכי איצטריך למימר דהוה קאי בבי מדרשא כי היכי דלא נגמר מיניה דבגוסטרא אסור עכ"ל. ונראה ברור דכוונת הרא"ש במ"ש דלכא גוסטרא בבי מדרשא ובמה שמוסיף לבאר שמשו"ה איצטריך למימר דהוה קאי בבי מדרשא וכו', הוא לומר בכנז"ל בשבה"ל והר"ש בן היתום, משום דאסור להכניס כל כלי ברזל בבי מדרשא, ומשום כך כשהזכירו שהוה קאי בבי מדרשא ידעין שלא היה במציאות שיהא לו שם גוסטרא, ולכן ליכא למילף מזה כלל איסורא לנטילת צפרנים בחוה"מ בגוסטרא. ויעוין עוד בספר יפה ללב שם שמביא בשם המקובלים ז"ל שאין לתת עליו שום דבר של ברזל בשעת התפלה ע"ש, וכפי שראינו יש לזה מקור גם בתורת הנגלה מדברי הראשונים הנ"ל, ואולי כוונתם להוסיף שלא לשאת כנ"ז בשעת התפלה אפילו שלא בביהכ"נ.

סיכום: מכל האמור נראה להלכה בנידון שאלתנו; א, באין צורך ולא טורח מיוחד אין ליכנס ליבהכ"נ ברובה ואקדח, ויש להסירם ולמוסרם לשמירה בחוץ. ב, כשאין אפשרות לעשות זאת יש להתיר הכניסה בהם באופן שלא יהיו ממולאים בכדורים. ומה טוב גם לכסותם בבגד עליון או טלית. ג, אם אין אפשרות להוריקם מהכדורים יש להתיר בכיסוי לבד כנ"ז ובמיוחד יש להתיר בכזאת באקדח שנתון בנרתיקו וגם אינו מורגש כלל כשמכסים אותו. ד, האמור יש להחמיר בשעת התפלה גם כשמתפלל בביתו או על פני השדה.

(יג) כל הדברים האמורים המה שלא במצב של חירום וכוננות ועמידה על המשמר מפחד האויב, אבל כשנמצאים במצב כנ"ז והחייל ואיש המשמר עומדים על משמרת הבטחון ואיש חרבו על ירכו, אין לחזר כלל אחר הקל קל תחילה. ויש לו להתפלל עם כלי זיינו עליו וכן ליכנס בביהכ"נ"ס, ורק יש לו להשתדל להסירם מעליו ולשימם בסמוך לו ולכסותם, אם אפשר, ולא יפריע לו הדבר בתפלתו, או לכסותם בבגד עליון או בטלית כשהם עליו.

ובכלל יש גם סברא לומר שלחייל העובד בצבא קבע וכן לשוטר קבוע לדידם הרובה או האקדח נחשבים כאחד מבגדיהם שמלובשים, וכדמצינו בגדולה מזו להערוה"ש בה' שבת סי' ש"א סעי' נ"א שכותב לומר סברא כזאת לגבי הוצאה בשבת כיעו"ש ואכמ"ל.

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן רי

ע"ד קונטרסו אשר שלח אלי אשר העריך מערכה בנדון השאלה שבאה עליו מק"ק לונדון במעשה שאירע שם באחד שחלה בחולי האבן בכיסו והרופאים חתכו כדרכם בעסק רפואה במכה כזו ולא עלתה לו תרופה ומת ונשאלו שם חכמי העיר אם מותר לחתוך בגוף המת במקום הזה כדי לראות במופת שורש המכה הזאת כדי להתלמד מזה בהנהגת הרופאים מכאן ולהבא אם יקרה מקרה כזה שידעו איך יתנהגו בענין החיתוך הצריך לרפואה ושלא להרבות בחיתוך כדי למעט בסכנת החיתוך אם יש בזה איסור משום דאית ביה ניוול ובזיון להמת הזה או אם מותר משום דאתי מיניה הצלת נפשות להבא להיות מיזהר זהיר במלאכה זו על תכליתה וכו'. אבל אני תמה הלא אם זה יקרא אפילו ספק הצלת נפשות א"כ למה לכם כל הפלפול והלא זה הוא דין ערוך ומפורש שאפילו ספק דוחה שבת החמורה ומשנה מפורשת ביומא דף פ"ג וכל ספק נפשות דוחה שבת ושם דף פ"ד ע"ב ולא ספק שבת זו אלא אפילו ספק שבת אחרת ע"ש. ואמנם כ"ז ביש ספק סכנת נפשות לפנינו כגון חולה או נפילת גל, וכן במס' חולין שם גבי רוצח הפיקוח נפש לפנינו וכן אפילו לענין ממון שם במס' ב"ב ההיזק לפנינו אבל בנדון דידן אין כאן שום חולה הצריך לזה רק שרוצים ללמוד חכמה זו אולי יזדמן חולה שיהיה צריך לזה ודאי דלא דחינן משום חששא קלה זו שום איסור תורה או אפילו איסור דרבנן שאם אתה קורא לחששא זו ספק נפשות א"כ יהיה כל מלאכת הרפואות שחיקת ובישול סמנים והכנת כלי איזמל להקזה מותר בשבת שמא יזדמן היום או בלילה חולה שיהיה צורך לזה ולחלק בין חששא לזמן קרוב לחששא לזמן רחוק קשה לחלק.

שו"ת מהרי"ק סימן קלז

ונניח כל זה דפשוט שי"ל דהסמ"ק לית ליה כולהו הני סברות כדי לישבו ואפילו היו ראויות להאמר לכשנבא ליישב ולתרץ מחמתו וכן כתבת גם אתה. ואם באנו ליישב הקונ' ודאי שיש ליישב דרבנותא אשמעינן למינקט איסור שבת וכן למינקט בכהאי גוונא דשקול אספסתא וכו'. דאף על גב דהויא מלאכה שאין צריכה לגופא וליכא איסורא כ"א מדרבנן אפילו הכי יהרג בשדי לנהרא דהא רבא ס"ל כר"ש לענין מלאכה שאינה צריכה לגופא כדפסק ר' יצחק מההיא דריש פרק נוטל:

ערוך השולחן אורח חיים סימן שא סעיף נא

ולכן לא יצא איש לא בסייף אפילו חגור במתניו שבחול יוצאין בו כך ולא בקשת בכה"ג ולא בתריס שהוא מגן על ראשו וגופו מפני השונא ולא באלה שהוא מקל של ברזל ולא ברומח שנושא אותם בצד הגוף כדרך בעלי מלחמה ואם יצא חייב חטאת והטעם מפני שדברים אלו אינם תכשיטין בעצם אלא לבעלי מלחמה הרי הם כבגדיו אבל בסתם בני אדם הרי הם משא [כ"מ מפי ה"ר עובדיה במשנה פ"ו מ"ד ע"ש] ולכן הבעל מלחמה כמו העובד בצבא המלך הם כבגדיו.

שו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן קמח

נשיאת נשק בשבת לאנשי הצבא

מכתבך קבלתי, ומה ששאלת אודות נשיאת נשק בשב"ק שהחוק מחייב זאת לאנשי הצבא. סתמת ולא בארת, דזה ודאי אם הוא לשמירה ולהגן דשרי, ועיין עירובין מ"ה ע"א, ובשו"ע בסי' שכ"ט ס"ו, וברמ"א מהאו"ז ואפי' לא באו עדיין אלא רוצים לבוא, והוא שם באו"ז בהל' שבת סי' פ"ד אות י"ג וזל"ק, מיהו כשפעמים יראים ושומרים את העיר שמא אז מותר וכו' אף על פי שעדיין לא באו מותר ללבוש כלי זיין לשמור ולעשות קול בעיר כדי שלא יבואו דאין מדקדקים בפק"נ עיין שם. אבל כשאינו בכה"ג, זה ג"כ פשיטא דשלא לצורך אסור לשאת ולטלטל, אך כשחוק המלכות מחייב שיטלטלו וכלי זיינו יהיה עמו, יש לדון במקום שיש עירוב משום איסור מוקצה, ובמקום שאין עירוב משום איסור הוצאה.

(א) והנה לענין מוקצה, הכלי יריה הוא כלי שמלאכתו לאיסור, ואפי' לאיסור דרבנן הוא מוקצה, עיין פמ"ג סי' ש"ח בא"א סק"ה מהא דשופר עיין שם, ולצורך גופו ומקומו שרי, אלא שמחמה לצל דהיינו שא"צ לטלטלו אלא מפני שירא שישבר או יגנב אסור, כמבואר שמה בס"ג. אבל כשחוק המלכות מחייב לשאתו וכשימצאוהו כשאינן נשקו עמו ענוש יענש, ודאי לא גרע מלצורך גופו שצריך לעצם הטלטול, וזהו תכליתו שיהיה עמו ודו"ק.

ויש לצדד ג"כ מסימן של"ד סעיף ב', דלספר התרומה סי' רכ"ו במקום פסידא אין לחוש לאיסור מוקצה ושרי לטלטל מעות להציל מאנסים, אמנם במג"א שם סק"ג דדייקא כשהדבר בהול וחיישינן שיבוא לידי איסור דאורייתא עיין שם, ובמשנ"ב סק"ו ובביאה"ל שם בד"ה דבמקום, לגבי כרמלית. ואפשר דגם בני"ד יוכל לבוא ע"י המניעה לקצת סכנה וכאשר נבאר להלן, ואפשר דיבוא עי"ז לכמה חילולי שבת, והגם שהתם מחמת בהול הוא כמזיד והכא יהיה רק אנוס, מ"מ אפשר שאין לחלק ודו"ק היטב בזה. וצערא דגופא ודאי לא גרע מפסידא דממונא, ועיין ב"מ נ"ח ע"ב ר' יוחנן בשם רשב"י וכו' רא"א זה בגופו וזה בממונו ודו"ק, והארכתי כבר בזה, ובפרט בחששות הנ"ל בטח לא גרע מפסידא, ולזה במקום שיש עירוב יש מקום להקל בכה"ג אם מחייבים כן.

(ב) וראיתי בספר משנה לחם להגר"י עמדין בשבת פ"ו מ"ד, דלר"א במתני' שם דאמר תכשיטין הן לו, אף שמהני לאפקועי מחטאת מ"מ הוא מוקצה מחמת דמלאכתו לאיסור, וגם יש בהם משום מוקצה דחסרון כיס דומיא דאיזמל ודכוותיה עיין שם. ולא זכיתי להבין דבה"ק שיש לומר הני דמתני' הוא מוקצה דחסרון כיס, והרי מבואר הוא בשבת קכ"ג ע"ב וברש"י שם בד"ה חצינא, דכל הני קפדי עלייהו משום דמיפגמי ומקצה להו בידיהם, ועיי"ש בתוד"ה וסכינא דסכין ששוחטין בה שמקפיד שלא תיפגם, והיינו שמחמת התשמיש עלולים להתקלקל, משא"כ הנך דמתני' קשת ותריס וכו', י"ל שלית בהו הנך טעמי, ואולי י"ל דמ"ש המשנה לחם וגם יש בהם, היינו שמהן יש סייף ורומח דעלולים להתקלקל, כמו סכין שגם להרוג ולפגוע באחרים הם בקל מתקלקלים, וזה דוחק לפענ"ד.

והנה לדברי אא"ז בברכה משולשת שהבאתי לקמן, ע"כ דלר"א מותר לכתחילה, ועי' בשבת קל"ח ע"א בגמ' מי איכא מידי דרבנן מחייבי חטאת ור"א שרי לכתחילה, ועיי"ש ברשב"א דרבנן דרבים הם מחייבי חטאת ור"א שרי

ליכא למימר, וע"כ דהכא רק פטור אבל אסור. ובמאירי במתני' דלר"א דתכשיטין הן מהני מיהו לאפקועי מחטאת עיין שם, ומ"מ אין ראייה מזה דהוה גם מוקצה דח"כ.

ג) וראיתי בשו"ת זרע אמת ח"ג סי' ל"ב, שנשאל על התקנה כי כל איש יחוייב לעמוד על המשמר ולסבוב את העיר כולם אחוזי חרב, אם מותר כן בשבת לסבוב על המצפה לילך בחרב שלופה בידם בדרך הילוכם, ומה דינו של קנה השריפה לישא על כתיפם, והשיב דמעיקרא דדינא הוי כלי שמלאכתו לאיסור ולכן אין לטלטלו ויש לעשות כל טצדקי לאישתמוטי, ולבסוף כתב שהוא בעצמו השתדל אצל המלכות לבטל הגזירה והשיבו לו הגם שדבריק טובים מ"מ יש בהמון העם העכו"ם חזות קשה ולכן אינם רוצים לבטל החוק, ומ"מ אין כדאי להכניס עצמנו בספק סכנה משום איסור טלטול מוקצה עיין שם. ולכאורה משמע מזה דאין להתיר בכה"ג כלי שמלאכתו לאיסור. אמנם הרואה יראה דהתם נשאל אם יש לעשות תקנה כזאת, וע"ז השיב דמדינא אסור משום דמלאכתו לאיסור הוא, ולכן יש לעשות כל טצדקי כדי להיפטר, וגם הוא השתדל אצל המלוכה בעת שדנו על התקנה ולא עלתה בידו, אבל אה"נ אחרי שכבר נגזרה הגזירה ויענישו לכל מי שלא יציית, בודאי דמותר לטלטלה דהוי לצורך גופו וכנ"ל ודו"ק.

ועיין במנורה הטהורה סי' ש"ח בקני המנורה ס"ק ט', דתפילין יש אופן לטלטלם רק לצורך מקומו דלצורך גופו לא משכח"ל כיון שאסור להניחם, וע"ע שם בס"ק ט"ו מש"כ, ובשו"ת אבני נזר או"ח סי' ת"א שכ"כ עיין שם, אבל בשו"ע הרב סי' ש"ח סעיף י"ט דתפילין לצורך גופו היינו כגון לשמרו מן המזיקין עיין שם, וכ"כ במשנ"ב שם ס"ק כ"ד, וי"ל דבזה תליא אי בכה"ג דהוי לשמרו מעונש מיקרי לצורך גופו ודו"ק.

וביותר י"ל דבזמנינו דרוב הנושאים הנשק אינו אלא כדי להטיל אימה, ואדרבה אסור לפעול בהם, י"ל דהוי ככלי שמלאכתו לאיסור ולהיתר, ובמג"א ש"ח ס"ק י' מהשלטי גבורים דדינו ככלי שמלאכתו להיתר, משא"כ בנידון של הזרע אמת הנ"ל דהשאלה היא אם מותר לישא חרבים ושאר דברים כדי לפעול בהם בעת הצורך, הוי כלי שמלאכתו לאיסור גרידא ודו"ק. ועוד יש טעמים ברורים להתיר ומפאת חולשתי לא יכולתי להאריך בזה ודו"ק.

שולחן שלמה

חשיב צורך גופו כיון שאינו עושה בו כלום, מ"מ הכא עדיף טפי משום דעצם הטלטול הוא הגורם להטיל אימה, וגם בדברי המגן אברהם נ"ל דכתב לפי דברי הבית יוסף אבל הוא עצמו אפשר סובר דחשיב צורך גופו, ולא גרע משמחת יו"ט שכתבו התוס' בשבת - דף ס' ע"א ד"ה לא - גבי סנדל המסומר דהו"ל צורך גופו, וגם כתבו בעירובין דף ס"ט ע"א ד"ה כיון, דלצחק בו תינוק הוי נמי צורך גופו, וגם ביארתי במקום אחר דלצורך מקומו הוי נמי כצורך גופו.

וכיון שכך חושבני דהו"ל ככלי שמלאכתו להיתר הואיל ועומד גם להפחדה ועיין בביאור הלכה - סוד"ה קורדום לחתוך - דאפילו אם רוב תשמישו לאיסור, אם עומד גם לתשמיש היתר - לא רק לבסיס של היתר כמו קרירה - הו"ל כלי שמלאכתו להיתר וה"נ גם כאן, ואף הכדורים שבתוכו כיון שההפחדה היא גם על ידם הו"ל כחלק מהאקרה, ולא דמי לנו שמן ופתילה דהוי בסיס לשלהבת, דשאני התם דהשלהבת הוי מוקצה גם כשהוא על הנר, משא"כ הכא בשעה שהכדור בתוך הרובה הו"ל כחלק ממנו ומותר שפיר לטלטלו בעודו בתוכו, ואפשר גם כשהוא מחוץ לאקרה.

לחבירו, מ"מ נתינת מתנה חשיב שימוש שכלי עומד להשתמש בו, משא"כ הצלה מחמה לצל לא קרי שימוש, וכדחזינן דצורך מקומו הוא היתר מיוחד שאינו כלול בצורך גופו. ויותר מזה מצינו דהמאירי והרשב"א - שבת דף קנ"ד ע"ב - ותוספות בפסחים - דף ו' ע"א ד"ה כופה - לא התירו לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור כדי למנוע היזק או צער^ל או לכסות חמץ, ולכן גם בהשבת אבירה אע"ג דקעביד מצוה מכל מקום כמו שאסור בטלטול לבעל האבירה כך גם אסור לאחרים^ל וליכא שום מצוה. וכן הדברים מבוארים בחידושי הרמב"ן - ב"מ דף ל' ע"א - "דכל שכשלו אינו רשאי, כשל חבירו נמי אינו רשאי".

ומ"מ מסתבר דרובה או אקדח מותר לטלטלו כדי להפחיד בו את הרואים ולהטיל בהם אימה - דמסתבר דשלא בשעת מלחמה רוב תשמישם רק להרתיע, משום דהפחדה שפיר חשיב כצורך גופו - וכעין זה מצינו במנחת שבת - ס"ו פ"ח ס"ק כ"ז - על דבר המטריה אף שמלאכתו לאיסור מ"מ עומדת גם לישא אותה דרך כבוד או להשען עליה - . ואף להמגן אברהם ס"ק י"ח דסובר שטלטול נר לכבוד הכנסת התינוק לבית הכנסת לא

ואע"פ שעיקר ההפחדה הוא מפני שעומד ליריה, והיריה עצמה הרי אסורה פרט לפיקוח נפש ממש, מ"מ סו"ס הוא עומד להפחדה. ואף אם לא אמרינן דהוי צורך גופו, מ"מ מצינו מפורש בים יששכר על התוספתא בכיצה (דה"ס כ"ז, א') שמתיר לכפות כלי שמלאכתו לאיסור על הנר, או להוציא תפילין מהחדר כדי להתיר תה"מ. ולמש"כ לעיל שפיר דגם אקדח או רובה חשיב כצורך גופו ולכן שרי, אף אי נימא דחשיב כלי שמלאכתו לאיסור.

כז. ובלבד שיהיו רואים לשום מלאכה. מעולם לא אמרתי לאיש מילואים שצריך להתייצב בשבת, שאקדח גרידא או מחסנית גרידא דינם כשברי כלים, שהרי הם עומדים תמיד לפרק ולהחזיר, אך נכון הדבר לומר שרובה או אקדח דינם כמלאכתם להיתר, מט' כי הם

עומדים בעיקר להטלת אימה ופחד, אך גם כזה אין שום חילוק בין יש בו מחסנית או לאו.

שׁוֹת אִיחַ לְהַלְכוֹת שַׁבַּת סִי שׁא

פִּימָן ל"ב

לֵה הַנִּלְסִי שׁא

לְסַנְטוּבָה

שאלה הנה נא בעיר הזאת עיר שיש בה עירוב חקפתן כי כל איש מבין כ' שנה נמעלה על פן כ"ה שנה יתקדים (נכרי) כלם יחד יבואו לנבוא העבודה באופן שכל לילה ולילה תשעה מהם אשר עפ"י הגורל יבאו יחוייבו לעמוד על המסמר ולהכניח את העיר בשונקים וברחובות כלם אחוזי חרב אף כי אינם מלומדי מלחמה לבעבור תסקיט הארץ נישבית שאין מעיר ולא ישמע בה קול קריאה הנמה מנכבי נשודי לילה. הנה כי כן אחר שלפטעמים יקרה שכלל ס"ק יפול הגורל על איזה יתודי לסמור פקודתו נאת מסאו נאיז איש פוער אותו נכמו כן אירע כדבר הזה בעבור הנבוא המדינית אשר מקרוב יבוא עת פקודתה ולא יוכלו היהודים מלט ממנה ולעמוד במקום פט"ר ויבטרכו לשאת הסרב ועוד רעה חולה כי ישאו משא בכתף קשה הסריפה: שאול ישאלו אם יוכלו לפי הדין לילך בחרב שלופה בידם בדרך הלכום על המנ"פה נאת"ל דלא אם יוכלו מיהא לילך. בהשבת-החרב אל תערה חגורה על מתניהם נאיז בר-משנס מוקנה נמה דינו של קנה הסריפה הכל שכ"מה. ועל זה צידד מע' הסנאל איזה דדרי' נזכי תשנבתי אליו:

תשובה ראיתי מ"ש כת"ר להוכיח במיפסר איכור לסנול כלי מלחמה בשבת נאיכמה חצירת הארץ על מתניו נאפיו בחצר המעורבת נאה דכתב הר"ן עלה דמתני' ולא בסרינו ולא בקפדא דאע"ג ראינו חייב חטאת דדרך מלבגש נוכסו מ"מ לפתחילה לא יבא משנס דנר' פיננא למלחמה ע"ש נממלא אף בסויף חגור במתניו אסור אף במקום מעורב משנס דדרך הנפאה למלחמה עיין בלבגש סי' ש"א ס"ו נבאליה רבה סס ס"ק ס"ג ועוד דהני פלי שמלאכתו לאיסור דאסור לסלסלנ אפיו אם הוא תחוב בדרך פל"ט פסיו' ש"ח נבדק כל אמרי פינ.

אך מש שנודד להסיר סלא למחנת בני שרנס לסלסלנ משנס דאיז בדינו להעמיד משפטי התורה על תלס כמ"ס הרמבם בפכ"א מה' הנהדרין ננסתייע ממ"ס הרב כנגדל מסרי' בק סנאל דבריו בפחד יצחק ערך נ"ע דף ס"ג

דמקא הכי משנס דהנה"מ שלהם היו בשדנית נאמרי' בשבת דף ק"כ כנס בשדה מי איכא ע"ש נמסתמא היו יושביש סס כל הלילה לא הנה מתרמי להו כנס להכדיל דלא הנה שייך התם תקנת רבנותינו לסדרם על הכנס נכבר כתב הסור בסו' רב"ח כנס נאנן ע"ל נאי לא מתרמי ליה כנס כסיראה האם ניהנה לאורו יברך במה"א ע"ש משא"כ במקרא מגילס וכדומה דעתיד להכדיל על הכנס דנדאי איז לנ לצטל תקנת חכמים שתקנו לסדרם על הכנס נעדי בשמים דאחרי כתבו כ"ו מנאקתי להר"ב תורת חסד בתפנ' שבסוף המפתחות בריס ספרו שנס הנה העלה ד"זין לברך במה"א קודם קריאת המגילה אע"פי שנהנה לאור הנר אלא ימתין לסדרה על הכנס וישב חברי' דברכות הכל ע"ד האמור ובהרבה דברים בענין זה כיוונתי לדעתו הרחבה כאשר יר' אל עין הקורא נהנאני ולא עוד אלא שהוסף בסוף דבריו נול' וכן שאלתי לכל בעלי הגדה שנהגו' ללמוד לאור הנר כליל מס"ק נהסיבו לי סך מנהגם תמיד נשכן קבלו מרבים נכבדים נכו' וכן ראוי להורגת עכ"ד דפח"ח נחסדא שמים נחסדאין מילוי נתו לא מידי כד"ן: אח"כ ראיתי ש"נת בית דור חא"ח סי' תנ"א שנסה אחר דעת האומרים

* לברך ברכב במ"ה קודם את"ה קריאת המגילה ע"ש נמ"מ * גם הר"ב נאמן שמנאל עדיין במקומי אני עומד בסו' י"א שנין הרב חי"ד להעתיק לברכה אחר קריאת כב"י נהג"ר חא"ח כלל המגילה על סדר הברכות נ' סי' כ"ה נהפרח שנסן על הכנס מהשעמים שכתבתי: כלל נ' סי' ב' נהכית סקטן ישמעאל בהן יהנה במנהגי ארגיל בדף ק"ו ע"ד כולם כאחד ס"ל לברך במה"ס קודם המגילה אבל הרנאה יר' דעפ"י הדברים האלה של הרב אדמ"ג זצ"ל איז בכל דבריהם ז"ל הכרע נא"כ אנו איז לנו אלא דברי מנ"ר נפטרט שעיינונו נאות שכל מנאוי שכת נוכסו לישנות מהנר בלא ברכה נלכדה אח"כ על הכנס נכמ"ס הנה ז"ל נאיז לשנות דכל השמנה עליו ראיס ללמוד נכמ"ס הר"ב דב"ס בפ"י קכ"ח דאחר שהניא סס כל הסברות להחזיק במנהג הכנסנים לקרנא המגילה נאח"כ להכדיל נהראיות נ"כ לנהנים בהיסך העלס שהכל תלוי כפי המנהג עו"ד נענין נ"כ כשמי ניובר ס' חמכס נפגרים סי' ד' פנר' הדעתו נוסח לברך במה"א אחר המגילה על סדר הברכות על הכנס כפסק מורנו הרב זצ"ל:

נ"י

שׁוֹת אִחַ לְהַלְכוֹת שַׁבַּת פִּי שֵׁנָא

והרבה ראשונים. ואחרונים לחכמים למחנות ועני ע"פ פליגי בזה נסברי דאין לנו אכן דאיתי ג"פ דבריש למשק עמנו לענוש בעוברי המנדים לזה בכרכי יוסף בשביל חשש שיבא לתרנות סי' ת"ח ע"ד:

רעה כמובא ג"פ בפחד יחזק בפסקי' המודפסים שם אף החולקים ע"ז אינו אלא מחשש שתבא תקלה ונתר גדולה של המרה מאי דלא שייך בג"ד אבל כל זה מש' שאינה כריכה לג"ד דבענין דדור הרע הזה אין שום פנים למחנות בעוברי עבירה לפי הדת ניתנה שכל א' כיסור בעיניו יעשה בענין הדת נשפוט א' לא יוכל למחנות ואע"ג דפסק הת"ד בסו' רע"ג דאם טרנו לא' על עבירה עבור הסר עונש על מי שיחזיק הכירוי דכריך ליכנס בספק עונש לקיים דתינו נפקין הפ"ע י"ד סי' ס"ד כמ"ח נגד זה זה הביא שם הרמ"א משם תסו' מסר"י נו"ל אע"פ שחייב אדם למחנות בעוברי עבירה וכל מי שאינו מוחה ובידו למחנות נתפס באותו עון מ"מ אין אדם חייב להנציח ממנו ע"ז ולכן נהגו להקל למחנות בעוברי עבירה שיש לחוש שיהיו עומדין על גופנו וממנו ע"כ נכן בדין דהא עונת תנחומה הוא עשה לחוד ופתבג הרא בר נהרס"ב בא הנבא דבריהם בבי א"ח סי' תר"נ דלקיים עשה אינו חייב לבזבז אפילו שלים ממכסיו כדמנכח מ"מ בפ"ק דב"ק דף ע' אהא דאמרי' במנחם עד שלים דפריך אינומא שלים ביתו אלא מעתה אי איתרמי ליה תלתא מנתא ליתבי לכנליה ביתיה ע"ש נה"ס משום דאינו חייב להביא עמו לדי עונת בשביל קיום עשה דעני חסוב כמת אבל בלא תעשה כל הון ביתו יתן קנדה שיעבור נפקנש הרמ"א בסנה ע"ש:

גם מ"מ להתיר מטעם איבה לע"ד אין זיונו נדמיונו עולה יפה דאמ' יעבור על כל איסורים דרבנן משום איבה אבל האמ' הוא דע"כ לא שייך מעמא דאיבה אלא דנקא לענין לשאת ולתת עמהם בית חנם דהוא ביוני נבאוי להם שאנו חוששים אותם לעוברי אלוילים מלבד דאיכא ג"כ מעשים אחרים לפתיר נמ"ש התנ' בריש ע"ז ע"ש נכן מה שהתירו לילד הנכרית משני חשש איבה היינו משום דג"ו הוא נבאוי להם שאנו חוששים אותם כבהמות ויאן אנו מרחמין עליהם ונדע דע"כ לא סרי' הסת' לילד הנכרית אלא דנקא בחול כדאיתא בע"ז דף כ"ג נב"ד סי' קנ"ד פ"ג נה"ס משום דבשבת ליכא איבה משום דיכולה לנ' כשי' דידן דממרי שבתא מחללין עליהם שבתא נה"י ע"ש נא"כ ב"ד דאית

ס"ג דאם אשה פרנצה מבוטת לסמיר אין עונשוין אנתה על זנותה כרי שנה תמיר נכן מ"מ להתיר משום איבה והביא ראיה מ"מ ז"ל דעכשיו מותר לשאת ולתת עמהם בינם חנם משום איבה כמ"מ בי"ד סי' קמ"ח סי"ב נמ"מ שם צמ"ק כ"ד ס"ב דמילדת ישראלית מילדת את הנכרית פשיט חשש איבה עכ"ת ד לא שמיעא לי נלא ירד צונו הדל בשום א' מאלו הדברי' שכתב כת"ר דאוי מ"מ להתיר שלא למחנות משום מ"מ הרמבם דאין בדינו וכו' ודאי לאו כלל הוא למרנר בקנא רבה להתיר שלא למחנות ניד עוברי עבירה מטעם זה דפרי הרמבם נגפיה פסק בפ"א מה' שבתית העשור דין ז' דכשים שאוכלות בעי"כ עד חשיכה לפי שאין יודעת שיש איסור בדבר אין ממחין בידן שלא יבואו לעשות במורד שהרי א"א שיהיה שוטר בכל בית נכח להן וכו' נכן כל הדומה לזה ע"כ נכתב הה"מ דמ"מ נכן כל הדומה לזה הכונה כל שאינו מפורש בתורה ונהגו בו היתר ומסר לכל ע"ש וכתב הרא"ש בי"ט דף ל' דהיינו דנקא כשיודע בודאי שלא יקבלו ממנו ע"ש נבא"ח סי' תר"ח אלמא דנקא בכה"ג דאמרי' דאין ממחין בידן אך דאוי אש תבוא האשה לישראל אם מותר לאכול בעי"כ עד חשיכה ב' לה שאסור גליסרה אם לא תקבל נא"כ הכא בכ"ד באנו לישראל אינו היה בדינו לייסר ההנשאים היינו חייבים לייסרם ואפי' באיסור דרבנן מרדין העובר כמ"מ בפסחים דף כ"ב דמכרים למי פמולול בי"ט ב' ע"ש נבא"ח סי' תנ"ג אם לא שהיא שנגב כמ"מ בתסו' המכ"מ ח"ג סי' קמ"ט ועוד דמבואר מרברי הרמבם כ"ל דנקא לפי שאין מציאות להעמיד שוטר בכל בית ובית לייסרם

מש"ה כתב * דמוטב שיהי אה"ה פונגים וכו' הא אם היה * עיון מ"מ בכלל זה דמוט' מציאות לעכ"ב היינו חייבים וכו' הרב המחבר ז"ל לעיל להפרישם מאיסור ולהכריחם בסי' ה' ועל מה שלחלק על כך ואין זה ענין עם וכו' מדעתו הרחבה שם מ"מ הרמ"בם בפ"א מה' בין נשים לאנשים הן עתה הנהדרין כ"ל דהתם מירי מציאתי תנא רבה דמסייע לענין יסובת בע"ד והעד' ליה ה"ה מהר"ש בתשובה דא"כ עמידה לא לכתחילה ח"א פ"ס מ"ג שכתב נו"ל נוס' תתן טעם להתיר לסלק ובנשים אפי' באיסורא דארוי' המחלוקת כמ"מ שם הרמ"בם בהדיא גם מ"מ כת"ר מתסו' מהר"ב בק מלבד דהא מילתא קליא באפלי דברבי דהרבה דאיכא איסורא היה להם להם להקדים נהרבה

שׁוֹת אִיחַ לְהַלְכוֹת שַׁבַּת סִי אִשׁ

מִמָּחַ מְלַעֲבֹד בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת בְּטַלְמוּל כְּלֵי מַלְחָמָה לֹא יֵאָמַר
 יֵצֵא לֵן לְעַבְדֹּךָ בְּאַחַת הַיּוֹם הַנִּשְׁתִּי מַעֲבֹדֵי וְעַבְדֹּתַי
 בְּכַתֵּב לִפְנֵי הַמִּמְנֹנִי עַל הַנֶּבֶל בְּעֶרְוֶךָ לִפְנֵיהֶם שׁוֹהֵג
 גִּבֹּר כִּגְדֵי הַדַּת נִיטְכָה בְּדַתְּ הַחֲדָשָׁה קִנְיָטִיטֹנִי כִּינִי בְּלַעֲזִי
 סָבַל אִי יִהְיֶה רִשְׁאֵי לְקִיּוּם תְּנִירַת אֲלִקְיֹנִי וְלֹא יִהְיֶה כְּפִנִי
 לְעַבְדֹּךָ עַל דַּתְּ נֹאִיכְ לַמָּה יִכְנַפְּנִי אֲנִיכְנִי לְשִׁאֲתִי כְּלֵי
 מַלְחָמָה בְּשַׁבַּת שֶׁהֵנָּה כִּגְדֵי דַתְּיִנִי נְלַמֵּה לֹא כִּהִיִּם רִשְׁאֵיִם
 לְהַחֲלִיף יוֹם שַׁבַּת בַּיּוֹם אַחֵר וְגַם הַשִּׁבְעִי לִי אֲמַרִּים
 הַמְרִים לְאֲמֹר רֹאֵה דַּרְרִיךְ עֹנֻבִים וְנִכְנָחִים וְשׁוֹמַעֵי אִינִי
 לְהַסֵּ לְפִי שִׁים בְּהַמְנִן הַעֵם חֲזוֹת קָשָׁה שְׂרֹנִי עִכְפִּי
 שֶׁהִיבְדִים: הַמְנִיעֵ לְהַסֵּ לְעַבְדֹּךָ יוֹם שַׁבַּת יַעֲבֹדֵךָ תַּחַת
 הַשַּׁבָּת כְּמוֹ שֶׁהֵם עֹבְדִים תַּחַת הַשַּׁבָּת בַּיּוֹם אִירִם נִיִּם
 הַכֵּה בְּדַבָּר וְגַם קָנַת יְהוּדִים חִילֹנִי פְּנֵי שֶׁלֹּא אֲחֻזִּיק
 בְּתוֹמָתִי וְשֶׁאֲחֻזֹּר אֲנִי כְּתִבִי מִפְּנֵי הַסַּכָּח וְהַנִּזְכָּרְתִי
 לְהַפְּסִיבֵי אַחֲרַי יִמְכִּיר מֵאַחַר שְׂרָאִיתִי שִׁים סַכָּח בְּדַבָּר נֹאִינִי
 אִיבֹר טַלְמוּל מִנְקָה כְּדֹאִי לְהַכְנִים עַנְמִנִי בְּסַפֵּךָ הַכֵּה
 מֵאַחַר שֶׁאִינִי כֹנְתָם לְהַעֲבִירָנִי עַל דַּתְּיִנִי אֲלֹא לְהַכָּתֵב
 עַנְמִם כִּי כֵן יֵצֵאֵה הַדַּת סָבַל אִי חֻיִב לְעַבְדֹּךָ בַּיּוֹם
 הַמְנִיעֵ לֹא נִזְכָּרְתִי דַּבָּר מִיִּלְתִּנִי אֲמֹרָה דֹאֵף אִם שִׁינִי
 יִכְנָלִים לִיכְנָל בְּהַנְחָתִי הֵנָּה רַב יוֹם פְּנִים לְנִי לֹא שִׁינִי
 חֻיִבִים נִזְכָּרְתִי נִכְמַשׁ לְנִי וְזִי שְׁמַתִי לְמוֹן פִּי עַד
 יִשְׁקִיף גִּירָא הִי מַשְׁמִים נִשְׁלַח עֹזֵרִי מִקֹּדֶם לְכִינִיעֵנִי לְקִיּוּם
 רַבִּי תְנִירַתִּי אִכִּי־רִי.

כֹּאֵם הַקִּי יִשְׁמַעֵל בְּהֵן סִיט חֲנוּתָם פֶּה מִזְדָּכָה יַעֲזֹר
 הַיּוֹם יִנָּד לְכַשִּׁיִּים הַתַּקִּיכ־ח־

סִימֵן לִג

לֵה הַנִּי לְסִי שׁוֹת

לְמַנְטוּבָה

בְּהִיּוֹת שְׁשֵׁנִי יְהוּדִים הַסֵּ מִן הַמַּנְיִים לְאַנְשֵׁי עַנְה
 וְאִתְרַע מִיִּלְתֵּלָה שֶׁהַנְּקַבֵּעַ מֵהֶם יוֹם שְׁמַחָה
 נִשְׁשֹׁן בַּיּוֹם סִי אִי אֲשֶׁר בִּג הַנְּלִכִים כָּל אֲנָשֵׁי הַעַנְה
 בְּקִרְוֹן לְמִקְוֵם הַנּוֹעַד שְׁלֵהֵם לְכַבֹּד וְלַתְּפִאֶרֶת וְאַנְשֵׁי
 הַעַנְה רֹנִים שֶׁגַם הַסִּנִי יְהוּדִים יִלְכּוּ גַם סָמָה בְּמִרְכָּבָה
 בְּכֵן נִשְׁאֹל נִשְׁאֹל מַעֲמָדִי אִם יוֹם הַנִּירָה לְכִינִי בְּאַשֶׁר
 חֲנֻשִׁים שִׁיבִיהֵ קָשָׁה הַדָּבָר לְאִישֵׁיטְמוּטִיה מְכִיבָה.
חֲשׁוּבָה תַּכֵּן בְּפִיִּם דְּבִיבָה דֶּף לִינִי נֹאֲלֵנִי סֵן עַנְשֵׁם
 שַׁבָּת לֹא עֲזָלִין בְּאִזְלִין וְלֹא רֹכְבִין עַל נְבִי
 כְּהַמָּה

לֵן שְׁמַחָה מַשְׁמֵם אִיסוּר שַׁבַּת לֹא שִׁיךְ שְׁמַחָה דְּאִיבָה
 וְקִי לְנִיעַתָה יוֹם לֵנִי לְעַשׂוֹת כָּל טַנְדִּיקִי לְאַשְׁתַּמּוּטִי
 כַּפְּשִׁין:

אֲבָן בִּי אִשׁ צְרִיךְ לְהוֹנִיחַ הֵנָּה רַב עִי לְהַכְנָל וְאַפִּי
 כָּל הֵנָּה בִּיתִיכֹן כְּמוֹ בְּאַסוּר לִי אִנִּי דִילְמָה נֹאֵה
 דְּכִינִן לְיִכָּח אֲלֹא אִיסוּרָה דְּרַבְּנִן לֹא עֲדִיף מַעֲשֵׂה וְבִאֲמַת
 כֵּךְ הִיתָה דַּעֲתִי נֹטָה אֲלֹא שְׁמַחָתִי לְרַד־כֹּו חִי אִי עִי
 קַמ־הֵ דַּפְּקָה דְּאַפִּי בְּאִיסוּרִי דְּרַבְּנִן כָּל הֵנָּה בִּיתִי יִתֵּן
 מַשְׁמֵם דְּעוֹכֵר כָּלֹא תַסְמוֹר וְכִנִּי דְכָל גִּזְרֵת דְּרַבְּנִן אִהִיא
 קִרָּא אֲסַמְכֹהֵנִי עִי וְנִדְעַתִּי כִי קִי הֵנָּה לֹא מִסְתַּבֵּר
 כָּלֹל שִׁיבִינִי אִיסוּרִי דְּרַבְּנִן חֲמוּרִי מַעֲשֵׂה דְּאִיסוּרִי אִם לֹא
 שְׁכָחִי דְּכִרַב אִזְוִיל בְּשִׁיטַת הַרְמַבֵּס נִם הַמְנִיעֵת כְּשׁוֹרֵס
 אִי נִבְמַע מַנְוִי קַע־דֵּס לְכָל אִיסוּרִי דְּרַבְּנִן הַסֵּ
 בְּלִגְלִים כָּלֹל דְּלֹא תַסְמוֹר לְפִי יוֹם לְקִיּוּם תַסְמוֹר רַב־וֹ
 סָבַל מַשְׁמֵם דְּכִינִן דְּכָל אִיסוּרִי דְּרַבְּנִן הַסֵּ תַחַת לֹאֵן
 לֹא תַסְמוֹר וְלִי דְהַנִּי כְּשֶׁאִר לִי שַׁבַּתְנִירָה דְּחִיבִי לִיתֵּן
 כָּל הֵנָּה בִּיתִי קֹדֶם שִׁיעֲבֹדֵךָ אֲבָל לְדַעֲתִי הַרְמַבֵּס וְדַעֲוִימִיה
 דְּסִי דְמַנְעֵת דְּרַבְּנִן הֵנָּה מַמַּשׁ דְּרַבְּנִן אֲלֹא דְאַסְמְכֹהֵנִי
 אֲקִרָּא לֹא תַסְמוֹר לְרַמֹּו בְּעַלְמָה וְדֹאִי הַדָּבָר פְּשׁוּט לֹא
 יִתְכֵן לִי דְמַשְׁמֵם דְּאַסְמְכֹהֵנִי אִיסוּרִי דְּרַבְּנִן אֲלֹאֵן לֹא תַסְמוֹר
 וְהִי חֲמוּרִי מַמַּנְעֵת עַשֶׂה דְּאִיסוּרִי וְאִיכֵן כִּינִן דְּרַבְּנִי מַפְרִטִי
 חֲנֻלְקִי עַל הַרְמַבֵּס מִמִּילָא כִי דֹאִי לְחֻשׁ בּוֹס לְמַעַם
 הַרְד־כֹּו כִינִן דְּרַבְּרֵי אִזְוִיל בְּשִׁיטַת הַרְמַבֵּס וְלֹא עֹזֵר לֹא
 דֹאֵף לְדַעֲתִי הַרְמַבֵּס אַחֲרֵי כְּשִׁיקַת כְּפֹת רַגְלֵי הַרְד־כֹּו
 כְּלַע־דֵּ דִאִין דְּבִרְרֵי מִנְכָּרְחִים נוֹה מַשְׁמֵם דֹאֵף אֲתִי לְכַדַּעֲתִי
 הַרְמַבֵּס דֹאֵף אִיסוּרִי דְּרַבְּנִן הַסֵּ תַחַת לֹאֵן דְּלִי עִכְפִּי
 מֵאַחַר דְּמַנְיִנִי דְּהִיקְלָנִי בְּהֵן רַבְּנִן עֹנָבִל דְּלַעֲנִין סְפִיקָא
 דְּרַבְּנִן אֲמִרֵנִי דְּאִזְוִילִי בְּהֵן לְקַנְלָא מַשְׁאִיכֵי בְּמַעַם דְּאִיסוּרִי
 דְּאִזְוִילִי בְּסְפִיקָא לְחֻמְרָה כְּדֹאֲמִרִי סְפִיקָא אִימִי אִמִּתִּי וְיִנְיִב
 חֲנוּר כְּפִיקָא קִיטֵּם אִינִי חֲנוּר כְּמַעַם כְּפִי מִי שְׁמַתִּי
 נִפְסִי כָּל מַעַם דְּאִזְוִילִי בְּסְפִיקָא לְחֻמְרָה וְכַמְבֹּאֵר הִי
 דְּהַחֲמוּרִי בְּמַעַם דְּאִיסוּרִי טְפִי מֵאִיסוּרִי דְּרַבְּנִן אֲעִיבִי
 דְּאַסְמְכֹהֵנִי אֲלֹא תַסְמוֹר אִיכֵן מֵהִיכָּח תִּיתִי לִי לְלַעֲכִין זֵה
 נִחְמוּר בְּטַלְמוּל מִנְקָה יוֹתֵר מִבִּטְמוּל מַעַם דְּכַבִּיטְמוּל מַעַם
 אִינִי חֻיִב כָּל הֵנָּה בִּיתִי אֲתַמַּסֵּה בְּאַנְפִּי דְּדַבְּרֵי הַרְד־כֹּו
 בְּלַע־עֵ וְעִכְפִּי בְּמִקְוִי אִנִּי עֹמֵד דְּאַפִּי אֲתִי לְלַדַּעֲתִי
 סְרַמְבֵּס יִהְיֶה מִקְוֵם לְדַבְּרֵי וְלִי מַמַּשׁ לְדַעֲתִי סְרַמְבֵּס
 וְדַעֲוִימִיה דְּפִלְנִי אִיסוּרִי אִינִי מִקְוֵם לְדַבְּרֵי כָּלֹל וְכִי־לִי:
 וְהוֹאִיל וְאִתָּה לִידִן דִּין עַסְקֵי בִיטֵם כְּכִי בִּא מִן הַמַּנְדְּוִיעִית
 וְלִפְנֵים לְאִזְוִיעִי לְמַר יוֹם שְׁעַבֵּר בְּמַחֵק נוֹה
 דְּגִי סִי אִיךְ יִנָּחֵה יִנָּחֵה נֹרֵם קָשָׁה שֶׁלֹּא יִכְלֹל מַלְטָה

מִשָּׁח

רש"י דברים פרשת כי תצא פרק כב פסוק ה

לא יהיה כלי גבר על אשה - שתהא דומה לאיש כדי שתלך בין האנשים, שאין זו אלא לשם ניאוף: ולא ילבש גבר שמלת אשה - לילך ולישב בין הנשים:

רש"י מסכת נזיר דף נט עמוד א

תלמוד לומר לא יהיה כלי גבר על אשה - וזה שמצינו ביעל אשת חבר הקיני שלא הרגתו לסיסרא בכלי זיין אלא כמו שנאמר ידה ליתד תשלחנה (שופטים ה).

ילקוט שמעוני שופטים רמז נו

ידה ליתד תשלחנה, אין יד אלא שמאל, שנאמר אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ואומר למה תשיב ידך וימינך, ואומר והיה לאות על ידכה. זהו שאמר הכתוב ידיה שלחה בכישור זו יעל שלא הרגתו בכלי זיין אלא ביתד, דכתיב ידה ליתד תשלחנה, ומפני מה לא הרגתו בכלי זיין, לקיים מה שנאמר לא יהיה כלי גבר על אשה:

תלמוד בבלי מסכת נזיר דף נט עמוד א

רבי אליעזר בן יעקב אומר: מנין שלא תצא אשה בכלי זיין למלחמה? ת"ל: לא יהיה כלי גבר על אשה.

רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק יב הלכה י

לא תעדה אשה עדי האיש כגון שתשים בראשה מצנפת או כובע או תלבש שריון וכיוצא בו או שתגלח ראשה כאיש, ולא יעדה איש עדי אשה כגון שילבש בגדי צבעונין וחלי זהב במקום שאין לובשין אותן הכלים ואין משימים אותו החלי אלא נשים הכל כמנהג המדינה.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עה אות ג

ובהא דבישוב גוש עציון ובעוד ישובים כאלה שהם סמוכים לערבים שיש בהם הרבה שונאי ישראל ורוצחים ימ"ש שנחוץ לכל אחד מישראל כשיוצא לדרך לשאת עמו נשק, אם יש להתיר גם להנשים שמצד איסור הלאו דכלי גבר על אשה אסור להם לישא כלי נשק כדאר"א בן יעקב בנזיר דף נ"ט, במצב כזה לישא כלי נשק קטן הנקרא אקדח, ומפרש כת"ר נכדי דבמקום דאיכא חשש פקו"נ פשיטא שמותר, אבל שהאינשי חשבי שאין בזה סכנה מטעם שעכ"פ יד ישראל תקיפה, וגם אפשר להם שלא לצאת ממקום הישוב ואם נחוץ לנסוע לאיזה מקום יסעו רק עם אנשים הנושאים נשק, אבל מאחר שהוא דבר קשה לפניהן להתנהג שלא כדהורגלו אם יש להתיר להם באופן זה, וכתב טעמים להתיר מזה שבט"ז סימן קפ"ב סק"ד כתב דרך נוי וקשוט אסור אבל אם עושה כן מפני החמה והצנה וגשמים ליכא איסור וכן כתב הש"ך בשם הב"ח וכלי נשק זה אינו כלל דרך קשוט ונוי אלא להגן על עצמן, וגם שאין בזה ענין יציאה למלחמה דאין כאן ענין מלחמה שהוא בצבור אלא שעושות

למקרה בעלמא כשנוסעות בדרך, וגם שאין דרך הצבא במלחמה בכלי נשק קטן כזה אלא בכלי נשק גדולים, הנה מצד טעם הט"ז והש"ך בשם הב"ח דדרך נוי וקשוט אסור, הוא רק בבגדים וקשוטים והעברת שער, אבל הלאו דאיכא ללבוש כלי זיין ולצאת למלחמה אין זה כלל ענין נוי וקשוט אלא שהוא איסור אחר שאיכא ג"כ בכלל לאו זה משום דגם לבישת כלי זין ויציאה למלחמה הוא ג"כ רק כלי גבר הן שאיסור זה אינו נוגע ליפוי כלל אבל לבישה זו ויציאה זו היא רק כלי גבר ואסור לאשה ללבושם, ובתרגום יונתן על החומש תרגם שאסור לאשה ללבוש ציצית ותפילין משום שהם תיקוני גבר אף שג"כ לא שייך לנוי וקשוט משום דכל ענין כלי גבר אסורין על אשה, אך באלו שהם מצד לבישה על הגוף למטרת לבישה הוא שייך לנוי וקשוט ושייך לחלק בהן שבאופן מקרה שחם ביותר או קר ביותר אין זה סתם לבישה הנאסר דרך נוי וקשוט, אבל בהא דכלי נשק ובגדי מצוה כציצית ותפילין אף שלא שייכי לנוי וקשוט אסירי.

ואדרבה יש מקום לומר דאיסור לבישת כלי זין לנוי וקשוט יהיה מותר אם עצם הכלי זין יהיה דבר שהוא נוי, דר"א וחכמים שפליגי בשבת דף ס"ג שלר"א הם תכשיטין ולחכמים אינן אלא לגנאי הוא לענין שלבישת כלי זין להראות כאיש חיל וגבור הראוי לילך למלחמה יתחשבו תכשיטין שר"א סובר שהוא בחשיבות תכשיטין שמתפארין בזה שהוא איש גבור הראוי למלחמה וחכמים סוברין שהוא גנאי, וראיה לזה מהא דעל מה שהשיב ר"א מהא דהקשו לו חכמים וכי מאחר דתכשיטין הן לו מפני מה הן בטלין לימות המשיח השיב לפי שאינן צריכין שנאמר לא ישא גוי אל גוי חרב והקשה הגמ' ותהוי לנוי בעלמא והשיב אביי מידי דהוה אשרגא בטיהרא, ואם עצם כלי זין הם דבר נוי להחשב תכשיטין לא היה זה שום תירוץ, אלא הוא משום דעצם הכלי זין אינן דבר נוי וקשוט אלא מה שנראה בהם איש חיל וגבור הראוי למלחמה הוא הנוי והקשוט, שלכן כיון שבימות המשיח לא יהיו מלחמות ולא יהיה שום צורך בגבורת אדם אין בענין גבורה שום התפארות כמו שאין שום חשיבות לשרגא בטיהרא. אבל כשיהיה איזה דבר מכלי זין דבר שהוא יפה הראוי להתייפות ולהתקשות /ולהתקשט/ בו מצד החפץ לא מצד ראיית גבורה בזה לא פליגי ולכו"ע הוא תכשיט, אף שאיכא סברא לומר דכיון דראוי גם למלחמה הוא לחכמים דבר גנאי אף שהוא יפה ונוי להתייפות מצד נוי ויופי דהחפץ דכיון דניכר שהוא מכלי זין דמלחמה הוא גנאי גדול מהנוי ויופי שבו ונתבטלה הנוי והיופי שבו בראיית דבר הגנאי שבו, לא מסתבר לעשות פלוגתא רחוקה כזה ואם יהיה דבר נוי ויופי לכו"ע הוא תכשיט, שלכן כשתלבש אשה כלי זין כזה שהוא דבר נוי ויופי להתקשט ולהתייפות בו ככוונתה בלבישת שאר תכשיטין היתה מותרת משום דאיסור לבישת כלי גבר דאמר ראב"י על כלי זין הוא כשלוש למלחמה וכה"ג דמלחמה דוקא כשרוצה להתראות כגבר היוצא למלחמה, וזהו אפשר פירוש למלחמה שאיכא בברייתא בנזיר בלשון ראב"י. ומוכרח לכאורה לפרש זה דהא הרמב"ם בפ"ב מע"כ ה"י כתב באיסור דלא תעדה אשה עדי האיש גם שלא תלבש שריון וכתב הכ"מ שהוא משום דפסק כראב"י שמשנתו קב ונקי והשמיט הא דאראב"י לא תצא למלחמה וכן הוא בש"ע יו"ד סימן קפ"ב סעי' ה', שא"כ לא מפרשי כלל הא דאמר ראב"י למלחמה בכלום ומה שכת"ר נכדי כותב שיציאה למלחמה עצמה הוא ג"כ מכלל לאו זה דלא יהיה כלי גבר לא הוזכר זה ברמב"ם ובש"ע, אבל ודאי הא נשי לאו בני מלחמה נינהו כדאיתא בריש קידושין והאיסור דבקרא שנכתב סתם הוא רק על לבישת כלי זין לא מסתבר כלל שיהיה נאמר הלאו דלבישת כלי זין דוקא באם יארע שאשה תצא למלחמה ולכן מוכרח להרמב"ם דהוא לפרש שאיסור לבישת זין מקרא דלא יהיה כלי גבר הוא דוקא בלבישה בביתו בשעת שלום כצורך ודרך הלבישה דאנשי צבא בלמחמה /במלחמה/ שהוא להגן כשיפול איזה גזלן ורוצח בבית ובדרך שאף בעת שלום שייך זה, שאשה

אסורה ללבוש מאיסור כלי גבר אבל אם הוא לנוי וקשוט מחמת שכלי הזין הוא דבר יפה ליכא משום כלי גבר בכלי זין.

ונמצא דסתם בגדים שהם נוי ויופי להגוף אסור כשלובשת לנוי וקשוט ליופי ומותרת כדי להגן מפני החמה והצנה וכלי זיין אסור כשלובשת להגן מגזלן ורוצח ומותרת לנוי וקשוט אם שייך זה מצד הכלי, דאם הנוי הוא מחמת שתראה כאיש חיל בכח תהיה אסורה. והרמב"ם והש"ע לא נקטו החלוקים משום שלא נקטו החלוקים מאיזה טעם דהט"ז והש"ך בשם הב"ח לא כתבי שהם פליגי אלא שמפרשי שכן הוא גם להרמב"ם והש"ע ובט"ז מפורש שסובר כן הש"ע דהא כתב על לשון לא תעדה שהוא דוקא לנוי וקשוט וגם כתב שהוא פשוט, וכמו כן אמינא שהחלוק בשריון וכלי זין שהוא להיפוך נמי פשוט. וא"כ מה שאין הנשק דאקדח ענין נוי וקשוט אינו טעם להקל אלא אדרבה טעם להחמיר לאסור. אבל זה שאין דרך הצבא בכלי נשק קטן כזה אלא כלי נשק גדול הוא טעם להתיר. אבל בעצם לדינא פשוט שבמקומות שקרוב להערביים הרוצחים שאין יראין מהממשלה כמעשים בכל יום מותרות הנשים לישא כלי זיין לא רק להצלה מהריגה ממש אלא אף להנצל מהכאות בעלמא שבמלחמות קטנות אלו הא נמצאות הנשים כאנשים בהכרח שלכן לא שייך חלוק בין גברי לנשי במה שצריכין ליקח להנצל דיש ליקח מה שיותר עדיף לזה וכל עניני נשק יש להחשיב דרכן דתרוייהו בין גברי בין נשי בזה אף אם לענין המציאות לא ניסו הנשים בזה מפני חולשתן ויראתן ואין יכולות להציל עצמן משום דכן צריך להיות ולא שייך לעשות חלוקים בזה, וגם פשוט שהוא גם ענין פק"נ = פקוח נפש = ולא שייך לחייב בשביל זה הנשים שלא יסעו למקום שרוצות, ואפילו אם תקח גברא יש לתרוייהו ליקח נשק שהרי יותר טוב להנצל וגם אפשר שיפלו תרתי, ורק לצאת למלחמה אין דרך נשי וגם אסורות וכן בסתם מקומות שבחזקת שלום אסורות.

והא דאיתא בפרש"י נזיר נ"ט דיעל הרגתה לסיסרא ביתד ולא בכלי זין מצד איסור כלי גבר, והוא מתרגום יונתן בשופטים ואיתא גם בילקוט שופטים רמז נ"ו כדציין רעק"א בגהש"ס, הוא להרוג אחר שהיה כבר ככפות מצד העייפות והתרדמה שהפיל עליו ה' והיה לה זמן לבקש יתד להרגו ומוכרח כן דהא עברה ברצון על איסור א"א = אשת איש = ז"פ שליכא היתר זה אלא להצלת ישראל וכ"ש שלא היה שייך לחוש מלאו דכלי גבר אלא משום שהיה ככפות ויכלה להרגו גם ביתד, וזה ברור ופשוט. ומ"מ צריכות ללמוד איך להשתמש בהאקדח שזה יותר נחוץ לפניהן. ולישא אותו במקום שיותר קל להוציאו. זקנך אוהבך בלו"נ, משה פיינשטיין.

Rabbi Schonfeld

ערוך השולחן אורח חיים סימן שא סעיף נא

ולכן לא יצא איש לא בסייף אפילו חגור במתניו שבחול יוצאין בו כך ולא בקשת בכה"ג ולא בתריס שהוא מגן על ראשו וגופו מפני השונא ולא באלה שהוא מקל של ברזל ולא ברומח שנושא אותם בצד הגוף כדרך בעלי מלחמה ואם יצא חייב חטאת והטעם מפני שדברים אלו אינם תכשיטין בעצם אלא לבעלי מלחמה הרי הם כבגדיו אבל בסתם בני אדם הם משא [כ"מ מפי ה"ר עובדיה במשנה פ"ו מ"ד ע"ש] ולכן הבעל מלחמה כמו העובד בצבא המלך הם כבגדיו.

קובץ תשובות הרב אלישיב חלק ג סימן נא

שומרי העיר לצאת בשבת בכלי זיין

ובדבר השאלה, אם הני נטורי קרתא המסתובבים ברחובות, מותרים לצאת בשבת כשהם לבושים כלי זיין.

תשובה

הנה בעיר המעורבת המותרת בטלטול, שאין בהכלי - זיין רק איסור מוקצה מחמת - איסור, ולצורך גופן מותר לטלטל, ושומר הנושא כלי זיין שעל ידי זה מפחדים ממנו הוי ליה לצורך גופו (וכבר דנו על זה בוועדת הרבנים למען השבת ויצא הדבר להיתר).

ובעיר שאינה מעורבת, לכאורה הדבר פשוט לאיסור כדקיימא לן בשו"ע סימן ש"א סעיף ז' לא יצא איש לא בסייף ולא בקשת - ואם יצא חייב חטאת, אולם לפי דברי הערוך - השלחן שם אין איסור בנידון דידן, שכתב שם, והטעם מפני שדברים הללו אינם תכשיטין בעצם אלא לבעלי מלחמה הרי הם כבגדים, אבל בסתם בני אדם הרי הם משא, ולכן הבעל מלחמה כמו העובד בצבא המלך הם כבגדיו (ובאופן שתלויים בבגדיו לא בנושא בעצמו) עכ"ל, וחיליה דידיה הוא מפירוש הרע"ב בפרק ו' משנה ב' דשבת, וזה לשון הרע"ב ולא במגפיים - שלובשים במלחמה ולפי שאין לובשין אותן אלא בשעת מלחמה אסור ללבשן בשבת עכ"ל. ולפי זה כתב הערוך - השלחן שם ס"ק נ"ב אעפ"י שעשויים כבגדים גמורים (כגון מגפיים כו'), לפי שאינם בגדים אלא לבעלי מלחמה, ולכן אם יצא אינו חייב חטאת לפי שהם כבגדים, ורק מדרבנן אסור מטעם שכתבנו - ומזה מסיק הערוך השלחן שאם הוא עובד בצבא, חשוב אצלו כבגד ומותר אף מדרבנן. והוא הדין ברומח וסייף שלאחרים חייב חטאת, אבל להעובד בצבא חשיב כבגד.

ולע"ד דינו של הערוך - השלחן תמוה, אף אם התכוון לזה הרע"ב ז"ל למה שכתב הערוך - השלחן, שהרי הראשונים כתבו הטעם שפטור אבל אסור לצאת במגפיים שריון כו', דנראה כיוצא למלחמה עיין רש"י (על הרי"ף) והר"ן שם, ועיין רש"י דף ס"ד ע"ב כל שאסרו חכמים משום מראית העין שלא יחשדוהו באיסור כגון שריון וקסדא ומגפיים.

וכן משמע מדברי המאירי שכתב ור"א אומר תכשיטין הם לו "ומועילין מיהא להפקעת חיוב חטאת". והיינו דלא עדיף ממה שאסרו מגפיים ושריון שהוא מטעם דנראה כיוצא למלחמה, אבל אם נימא כהרע"ב דהטעם הוא לפי שאין לובשין אותן אלא בשעת מלחמה אסור ללבשן בשבת אם כן ר"א האומר דכלים הללו תכשיטים הם לו, ולמה נאסר אף מדרבנן, ולומר דהוא מטעם אחר דילמא שלפא ומחויא, כבר כתב בריש פרק ו' דיש אומרים שאינו נאמר אלא באשה, וכאן כתב סתמא לאסור, ועל כרחך שסובר כטעם רש"י והר"ן.

ואולם נראה דכוונת המאירי כמו שכתב המגן - אברהם סימן ש"א ס"ק כ"ז, וזה לשונו, דלא מצינו שמותר לישא תכשיט בידו, ואף ר"א דסבר תכשיטים הן לו, לא קאמר אלא דאינו חייב חטאת אבל איסורא מיהא איכא.

אלא שבעיקר פירוש דברי הרע"ב כתב רעק"א שם דהן הן דברי רש"י שלא יחשדוהו באיסור ע"ש, ואין לנו לפי זה שום מקור לדבריו.

ואולם אף אם אין לנו הכרח מדברי הרע"ב לזה, מכל מקום עלינו לדון בעצם סברת הערוך השולחן להיכן הדין נוטה. ולכאורה הרי קיימא לן דתכשיט או בגד לאחד יש לו דין בגד לכולי עלמא, כדקיימא לן הרועים יוצאין בשקין, שמתכסין בהם מפני הגשמים, ואף בלא הגשמים מותר לצאת בשבת, כמו שכתב הרא"ש. ולא הרועים בלבד, [כמבואר] שו"ע ש"א סעיף כ"א. ורק בנשים אמרינן שהם עם בפני עצמן, ומידי דחזי לאיש לא חזי לאשה וכו' עי' בשבת דף ס"ג ובמג"א ס"ק נ"ד.

ואם כן אם בשעת מלחמה יש להם דין מלבוש לאלה הלוחמים, ייחשב בגד לכולי עלמא. ואם כן במה נחלקו ר"א וחכמים אם [הם] תכשיט או לא, ולמה יתחייב חטאת לרבנן.

והנה לשיטת הרוקח (הובא בבית יוסף סימן ש"א) לא שרי לצאת בשק אלא מפני הגשמים [וכן סובר העולת שבת אות ל"ו בדעת הרמב"ם דדוקא מפני הגשמים מותר, (הובא בכף החיים)]. ואם כן יש לדון דאף שיש לו דין מלבוש במלחמה, מכל מקום שלא בזמן המלחמה, יש לומר דחייבים חטאת, אף דגם לדידהו יש לדון אם חייב חטאת כשיצא שלא בזמן הגשמים, ובפרט דאנן קיימא לן כהרא"ש דשלא בזמן הגשמים גם כן מותר לצאת.

ואין זה דומה למקל דקיימא לן בסימן ש"א סעיף ז' חיגר שאינו יכול לילך בלא מקל מותר לצאת בו, וכשאפשר לו ללכת על ידי הדחק יש בזה איסור דאורייתא כמבואר בביאור הלכה עי"ש דודאי חיגר שהולך במקל, הוא משתמש בו באופן אחר מכמו שהולך בו מי שיכול ללכת בלא המקל - ואם כן בזה לא מועיל לזה שהמקל יהא כמו מלבוש לאחר, ולהכי חייב חטאת, דאין שניהם לובשים אותו באותו הענין, אבל כאן במלחמה אין נראה חילוק.

ונראה מה שיש לצדד [דמדברי הראשונים שהבאנו לעיל] נראה דלא היה רגילות להתלבש בכלי זין [שנראה] כיוצא למלחמה שמשום האי טעמא אסור בזה משום מראית העין כנ"ל, ועל כרחין פליגי אי שייך בזה משום תכשיט או לא, אבל בהנהו שצריך הוא [להם] אפילו בשעת שלום, שהשומרים לובשים בגדי שרד עם כלי זין או סייף, יש לומר דלכולי עלמא חשיבי מלבוש.

אמנם מדברי המגן אברהם שם ס"ק כ"ז לא משמע כן דתיפוק ליה דלר"א על כרחך פטור אבל אסור משום מראית העין, ולמה ליה להמג"א מכלי זיין דנושא תכשיט ביד.

אמנם נראה שיש לקיים מקצת ממה שחידש הערוך השולחן, דהנה בגמרא דידן איתא אמר ליה אביי לרב דימי מאי טעמא דרבי אלעזר (דאמר תכשיטין הן לו) א"ל דכתיב חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך, ורבנן מוכיחים מקרא דכתתו חרבותם לאתים, דבטלים לעתיד לבא, מוכח דאין זה תכשיט, ומבואר דמחלוקתם תלוי ממדרש הכתובים.

והנה קיימא לן בטבעת שאין עליו חותם שבזמן המשנה והגמרא אם היה איש יוצא בו בשבת חייב חטאת, אף על פי כן אחרי זה שנשתנה הדבר, וגברים נושאים טבעות שאין בה חותם, שוב הוה להו תכשיט, כמבואר בשולחן ערוך סימן ש"ג עיין שם, (ובראשונים פרק במה אשה), ואם כן למה ישתנה הדין אצל כלי זיין, אם יש כלי זיין כאלה שכיום הם מתקשטים על ידם, וכאשר הוא לובש בגדי שרד ונושא אקדח, אינו נושא אותו בשביל להשתמש בו, ולמה יגרע דינם משאר תכשיטים, שהזמן קובע דינם.

ועוד דלפי מה שכתבו הראשונים הטעם דאסור מדרבנן לצאת במגפיים וכו' הוא מטעם מראית העין, ושמה יאמרו שהוא הולך למלחמה, ומדברי המאירי משמע דהוא הטעם גם בשאר כלי זיין רומח וסייף אליבא דר"א.

הרי שבזמן המשנה והגמרא עיקר הוצאת הכלי זיין היה רק כדי להשתמש בהם, ועל זה הוכיח ר"א מקרא חגור חרבך שתכשיט הוא לו, אבל אם הוא יוצא בו לעולם כדי להתפאר ולהתקשט, אין מקום לאסור מטעם דוכתתו חרבותם לאתים, דודאי מזה יש להוכיח דלפי דעת הכתובים אין זה תכשיט, וזה סותר ראיית ר"א דחגור חרבך על ירך, אבל מכל מקום יכול להיות דעת העולם שכן זה תכשיט.

מה שיש לדון מכיון שכלי מלחמה אסרו חז"ל לצאת בהם בשבת אף שהן עשויים כמלבוש משום מראית העין גזירה שמא יאמרו שהוא יוצא למלחמה, וכנ"ל, ואיסור זה להיכן הלך, וזה ודאי לענין אלה הכלי מלחמה שהיה אסור להוציאם משום דהוי משא. ועכשיו אם נשתנה ענינם ולובשין אותם משום תכשיט, אין לזה ענין לדבר שנאסרו במנין שיהיה צריך מנין אחר להתירו דמעולם לא נאסרו, אלא שכן הוא הדבר בזמן שהוא משא, חייב המוציא, ובזמן שמתקשטים על ידם הוה להו תכשיט, אבל לענין האיסור "דשמא יאמרו" אף שעכשיו בטלו הגזירה דשמא יאמרו, מכל מקום כבר נאסר במנין, ואמנם יש בזה מבוכה בין הפוסקים.

והנה במגן אברהם סימן ט' ס"ק ז' לענין אם מותר לעשות טלית וציצית של פשתן אפילו לדברי האוסרין דעיקר הגזירה משום תכלת, והאידינא ליכא תכלת ולא שייך לדמותו לדבר שנאסר במנין כו' דכיון שטעם האיסור ידוע אם נתבטל הטעם נתבטל האיסור ממילא, דלא דמי לתקנות רבן יוחנן בן זכאי דהיתר ביצה אין הטעם ידוע כל כך [ועוד] בנדון זה אין כאן תקנה אלא ב"ש אוסרין משום גזירה וכיון דהשתא לא שייך הך גזירה שרי.

ובשולחן ערוך סימן ש"ג סעיף י"ח כתוב, ועכשיו דשכיחי תכשיטין ויוצאין בהם אף בחול וליכא למיחש דילמא שלפא ומחוי כמו בימיהם שלא היו רגילים לצאת בהן רק בשבת ולא הוה שכיחי ע"ש ואם כן הוא הדין לנידון

דין, דאף דנאסרו משום שמא יאמרו, מכיון שבטל הטעם, שלובשין הכלים לקישוט ולא למלחמה, שוב אין איסור זה קיים.

ועיין ביורה דעה סימן י' בדרכי משה שם שכתב בשם אור זרוע "והאידינא דלא שכיחי עובדים למים ולשר של מים מותר לשחוט אפילו בפרהסיא לתוך המים, או לתוך הכלי או לתוך הגומא" ע"ש.

מכל מקום קיימא לן שם דלכתחילה אסור לשחוט לתוך הכלי אף האידינא, וכמו כן בדינא דהמגן - אברהם הוא רק בדיעבד כשאין לו טלית וציצית אחרים.

אמנם לפי המבואר בירושלמי פרק ו' דשבת הלכה ג' בדבר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו [ר"ש בשם ר"ז היתה עשויה לכך ולכך] הוציאה לחתום בה חייב הוציאה לשם תכשיט פטור עיין שם בפני משה אם הוציאה שתהא מוכנת לחתום בה [נתנה על ידה שיהא מוכן לחתום בה לעת הצורך ויצאת כך בשבת] חייב, ואם כן הוא הדין בעניינינו, שנושא עליו את הכלי זיין להיות מוכן להשתמש בו לעת הצורך, ואם כן יש בזה חיוב חטאת.

ועל פי זה נפסק בשו"ע סימן ש"א סעיף י"א דבר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו - אסור, שהרואה אומר לצורך תשמיש מוציא.

כר אורח הלכות שבת סי' ש"ה, נ חיים

שולחן שלמה

חשיב צורך גופו כיון שאינו עושה בו כלום, מ"מ הכא עדיף טפי משום דעצם הטלטול הוא הגורם להטיל אימה, וגם בדברי המגן אברהם נ"ל דכתב לפי דברי הכותב יוסף אבל הוא עצמו אפשר סובר דחשיב צורך גופו, ולא גרע משמחת יו"ט שכתבו התוס' בשבת - דף ס' ע"א ד"ה לא - גבי סנדל המסומר דהו"ל צורך גופו, וגם כתבו בעירובין דף ס"ט ע"א ד"ה כיון, דלצחק בו תינוק הוי נמי צורך גופו, וגם ביארתי במקום אחר דלצורך מקומו הוי נמי כצורך גופו.

וכיון שכך חושבני דהו"ל ככלי שמלאכתו להיתר הואיל ועומד גם להפחדה ועיין בביאור הלכה - סוד"ה קורדוס לחתוך - דאפילו אם רוב תשמישו לאיסור, אם עומד גם לתשמיש היתר - לא רק לבסיס של היתר כמו קדירה - הו"ל כלי שמלאכתו להיתר וה"נ גם כאן, ואף הכדורים שכתוכו כיון שההפחדה היא גם על ידם הו"ל כחלק מהאקרה, ולא דמי לנר שמן ופתילה דהוי בסיס לשלהבת, דשאני התם דהשלהבת הוי מוקצה גם כשהוא על הנר, משא"כ הכא בשעה שהכדור בתוך הרובה הו"ל כחלק ממנו ומותר שפיר שטלטלו בעודו בתוכו, ואפשר גם כשהוא מחוץ לאקרה.

לחבירו, מ"מ נתינת מתנה חשיב שימוש שכלי עומר להשתמש בו, משא"כ הצלה מחמה לצל לא קרי שימוש, וכדחזינן דצורך מקומו הוא היתר מיוחד שאינו כלול בצורך גופו. ויותר מזה מציינו דהמאירי והרשב"א - שבת דף קנ"ד ע"ב - ותוספות בפסחים - דף ר' ע"א ד"ה כופה - לא התירו לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור כדי למנוע היזק או צער^ל או לכסות חמץ, ולכן גם בהשבת אבידה אע"ג דקעביד מצוה מכל מקום כמו שאסור בטלטול לבעל האבידה כך גם אסור לאחריים^ל וליכא שום מצוה. וכן הדברים מבוארים בחידושי הרמב"ן - ב"מ דף ל' ע"א - "וכל שבשלו אינו רשאי, בשל חבירו נמי אינו רשאי".

ומ"מ מסתבר דרובה או אקדה מותר לטלטלו כדי להפחיד בו את הרואים ולהטיל בהם אימה - דמסתבר דשלא בשעת מלחמה רוב תשמישם רק להרתיע, משום דהפחדה שפיר חשיב כצורך גופו - וכעין זה מציינו במנחת שבת - סי' פ"ח ס"ק כ"ז - על דבר המטריה אף שמלאכתו לאיסור מ"מ עומדת גם לישא אותה דרך כבוד או להשען עליה - . ואף להמגן אברהם ס"ק י"ח דסובר שטלטול נר לכבוד הכנסת התינוק לבית הכנסת לא

כזו. ובלבד שיהיו ראויים לשום מלאכה. מעולם לא אמרתי לאיש מילואים שצריך להתייצב בשבת, שאקדח גרידא או מחסנית גרידא דינם כשברי כלים, שהרי הם עומדים תמיד לפרק ולהחזיר, אך נכון הדבר לומר שרובה או אקדח דינם כמלאכתם להיתר, מט כי הם

עומדים בעיקר להטלת אימה ופחד, אך גם בזה אין שום חילוק בין יש בו מחסנית או לאו.

ואע"פ שעיקר ההפחדה הוא מפני שעומד ליריה, והיריה עצמה הרי אסורה פרט לפיקוח נפש ממש, מ"מ סו"ס הוא עומד להפחדה. ואף אם לא אמרין דהוי צורך גופו, מ"מ מצינו מפורש בים יששכר על התוספתא בביצה (דה"ס כ"ז, א') שמתיר לכפות כלי שמלאכתו לאיסור על הנר, או להוציא תפילין מהחדר כדי להתיר תה"מ. ולמש"כ לעיל שפיר דגם אקדח או רובה חשיב כצורך גופו ולכך שרי, אף אי נימא דחשיב כלי שמלאכתו לאיסור.

אורח הלכות שבת ס"ו ש"א, כה חיים תמא

בשלש אגרות ורפאו שלשתם שלשה בני אדם שאיתמחי נכרא לאותו לחש ככל פעם שיכתבנו אבל לא לשאר לחשים וגם אין הקמיע מומחה אם יכתבנו אחר לא שנא איתמחי קמיע ולא נכרא כגון שכתב לחש אחר כאגרת אחת וריפא בו ג' פעמים שאותה אגרת מומחה לכל אדם וכ"ש אי איתמחי נכרא וקמיע כגון שכתב לחש אחד בג' אגרות וכל אחת הועילה לג' אנשים או לאדם אחר שלשה פעמים איתמחי נכרא ללחש זה ככל אגרת שיכתבנו

שולחן שלמה

אפשר דחלוק הוא ממשקפיים שדומה יותר למלבוש שהוא דבר דומם, ואף לא דומה לשעון דכיון שכולם לובשים אותו יכולים לומר שמפני מראיתו כבר נחשב מלבוש נוסף, ואף שעיקר חשיבותו הוא רק מפני מערכת הגלגלים שבתוך השעון מ"מ לעינים הוא נראה לבוש ככל אדם, משא"כ מכשיר שמיעה הרי רוצים שיועיל רק לאזניים לשמוע ושלא יהיה נראה לעינים ולכן אפשר שדבר כזה לא נכלל בשם מלבוש, ולפי זה גם לא יהיה הברדל בין מכשיר רגיל ובין מכשיר הנמצא בתוך ידית של משקפיים, וצריכים להחמיר בשניהם.

ברם אם ננקוט שזה מותר או כבה"ג שהמשתמש עם המכשיר בבית או במקום שיש עירוב, נלענ"ד דאפילו אם יש בתוך המכשיר מנורה קטנטנה אפילו הכי אינו חשיב כמטלטל נר דולק בשבת, שהרי מסתבר דאין המכשיר כולו נעשה בסיס לנר הדולק, ולכן שפיר מותר לטלטל בשבת - בכית או במקום שיש עירוב, נל"ל - ואין חשיב מוקצה.

שזה כקמיע להגן על גופו מפני הגשמים או השמש, שהרי ההיתר של קמיע אינו דוקא כשלובשים תמיד ואינו מסירו ממנו, כמכואר ככמה מקומות. וגם מותר לצאת בשבת אפילו בקמיע שרק אוחזין ביד ואינו לובשו על גופו - עיין בנהר שלום ס"ק ר'. ובשפת אמת שבת דף ס"א ע"ב אהא דאמרו שם דנקיט ליה ביריה, ובשער הציון ס"ק ע"א -, וכמו כן צ"ע שיהא מותר לצאת ברה"ר עם מקל או **הכה** ביד במקום שיש פחד מפני שבזה הוא מטיל אימה גם בלי שום מעשה, והו"ל כקמיע מומחה כיון שרואים בחוש שזה מציל ומועיל.

אך אפשר דדוקא תכשיט או קמיע משווין למלבוש הואיל וצריך רק ללבוש ואין צריך לעשות בהם שום מעשה ודומה שפיר למלבוש, משא"כ מקל ורובה כיון שעיקר התועלת מהם היא מפני שאפשר לעשות בהם מעשה לא דמי למלבוש, וכן המכשיר הנ"ל אף שהאדם אינו צריך לעשות בו מעשה מ"מ הואיל ובגוף המכשיר נעשין בו שינויים חשמליים לכן

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שלד סעיף ב

ויש מתירים לטלטל מעות ודברים המוקצים כדי להצילם מפני הדליקה או מאנשים הבאים לגזלם, דבמקום פסידא אין לחוש לאיסור מוקצה.